

QUICK SCAN FLORA EN FAUNA TALK-VLK

GEMEENTE BOXTEL

6 juni 2013
076925298:A - Definitief
B01064.000362.0300

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Afbakening	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Planbeschrijving	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Werkzaamheden en inrichting.....	5
3	Beoordelingskader.....	7
3.1	Flora- en faunawet.....	7
3.2	Natura 2000 Kampina en Oisterwijkse Vennen	7
3.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	8
4	Aanwezigheid beschermde natuurwaarden	9
4.1	Natura 2000	9
4.2	Ecologische Hoofdstructuur.....	10
4.3	Flora- en faunawet.....	12
4.3.1	Inleiding	12
4.3.2	Aanwezigheid beschermde soorten	12
5	Effect en beoordeling	16
5.1	Natura 2000	16
5.2	Ecologische Hoofdstructuur.....	16
5.3	Flora- en faunawet.....	16
5.3.1	Effecten.....	16
5.3.2	Toetsing.....	17
6	Conclusies	22
7	Bronnen	24
Bijlage 1	Flora- en faunawet.....	25
Bijlage 2	Natuurbeschermingswet 1998	29
Bijlage 3	Ecologische Hoofdstructuur	32

Het gebied aan de west- en zuidzijde van de kern Boxtel heeft te maken met verschillende ontwikkelingen en knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De nieuwe verbinding moet de leefbaarheid en verkeersveiligheid van het buurtschap Kalksheuvel vergroten. Daarnaast dient de nieuwe infrastructuur de bereikbaarheid van bedrijventerrein Ladonk te verbeteren. In verband met het voornemen tot de aanleg van een weg (tracé TALK-VLK) in de gemeente Boxtel vindt deze toets plaats aan de vigerende natuurwetgeving.

ARCADIS 3

1.2 AFBAKENING

Vanwege deze voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kunnen mogelijk overtredingen plaats vinden in het kader van de natuurwetgeving. Om die reden is het noodzakelijk het voorgenomen plan te toetsen aan de volgende drie wettelijke beoordelingskaders:

- De Natuurbeschermingswet 1998: toetsing op mogelijk (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden.
- Het provinciale ruimtelijk kader van de Ecologische Hoofdstructuur, de Verordening Ruimte: toetsing aan mogelijke aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van EHS-gebieden.
- De Flora- en faunawet: toetsing aan het mogelijk overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van wettelijk beschermde planten- en diersoorten.

1.3 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de wettelijke kaders. In dit hoofdstuk beschrijven we of het plangebied is gelegen in of in de omgeving van beschermde natuurgebieden en beoordelen we de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op deze beschermde gebieden. In hoofdstuk 3 beschrijven we welke beschermde soorten voorkomen in en rond het plangebied, beoordelen we de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op deze beschermde soorten, voeren we een globale toetsing uit aan de Flora- en faunawet en geven we een advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen. In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen opgenomen. In de bijlages zijn de kaders weergegeven voor de gebruikte natuurwetgeving.

2

Planbeschrijving

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het toekomstige tracé is grotendeels door agrarisch gebied gepland. Het tracé komt voort vanuit west aangesloten op de bestaande Kapelweg. Vervolgens buigt het tracé niet af over het spoor zoals in de huidige situatie de Kapelweg. Het tracé loopt door agrarisch gebied aan de noordzijde van de huidige spoorlijn en kruist de wegen Kromakker en Bakhuisdreef. Het tracé kruist twee maal de weg Tongeren. Langs de weg Tongeren is laanbeplanting aanwezig. Ter hoogte van de weg Tongeren is het tracé gepland op een locatie waar in de huidige situatie een gebouw aanwezig is. Vervolgens gaat het tracé over het spoor. De huidige spoorwegovergang D'ekker komt hiermee te vervallen. Het tracé gaat vervolgens richting het zuidoosten om aan te sluiten bij bedrijventerrein Ladonk. Hierdoor worden agrarisch percelen doorkruist, een bosperceeltje, wegen met laanbeplanting en tot slot de watergang Smalwater met bijbehorende eikenbeplanting op de oever.

Foto 2 plangebied nabij weg Tongeren

Foto 1 Plangebied met oeverbeplanting en Smalwater

2.2 WERKZAAMHEDEN EN INRICHTING

Voorafgaand aan de inrichting zijn de volgende werkzaamheden (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde) voorzien:

- Bouwrijp maken van percelen.
- Sloop gebouw.
- Verwijderen van laanbeplanting.

- Verwijderen van bosje.
- Dempen van sloten.
- Verplaatsen van spoorwegovergang.
- Afsluiten van bestaande wegen voor auto's.
- Aanleg brug over Smalwater.
- Graven van nieuwe bermsloten.

Detailkaarten van de voorgenomen inrichting zijn opgenomen in bijlage 2.

3

Beoordelingskader

3.1 FLORA- EN FAUNAWET

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten voorzien zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen. Aan de hand van de aanwezigheid van beschermde soorten, de beschermingscategorie en de functie van het gebied voor deze soort is het noodzakelijk om maatregelen te nemen en/of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen. In Bijlage 1 is meer informatie over het wettelijk kader opgenomen. Hierin zijn onder andere de relevante verbodsbepalingen en de gehanteerde beschermingscategorieën opgenomen.

3.2 NATURA 2000 KAMPINA EN OISTERWIJKSE VENNEN

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Kampina & Oisterwijkse vennen. Dit gebied is aangemeld als Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied voor de habitattypen en soorten vermeld in Tabel 1. Effecten van ruimtelijke ingrepen dienen getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelstellingen die voor het gebied zijn geformuleerd. Een samenvatting van het wettelijk kader is weergegeven in Bijlage 2. De doelstellingen zijn weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1 Habitattypen en soorten uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen (ministerie van Economische Zaken, vooreen Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). De doelstelling is in de tabel weergegeven, = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, * staat voor prioritair habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor. ** Niet opgenomen in het beheerplan Kampina & Oisterwijkse Vennen, werkdocument versie 9 (Royal Haskoning, 2010).

Habitatype	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H2310 Stuiyzandheiden met struikhei	>	>
H2330 Zandverstuivingen	>	>
H3110 Zeer zwak gebufferde vennen	>	>
H3130 Zwak gebufferde vennen	>	>
H3160 Zure vennen	=	>
H4010_A Vochtige heiden	>	>
H4030 Droge heiden	>	>
*H6230 Heischrale graslanden**	>	>
H6410 Blauwgraslanden	>	>
*H7110 Actieve hoogvenen	>	>
H7150 Pioniervegetaties snavelbiezen	>	=

Habitatype	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	
*H7210 Galigaanmoerassen	=	>	
H9190 Oude eikenbossen	=	>	
*H91E0_C Vochtige alluviale bossen	=	>	
Soort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1082 Gestreepte waterroofkever	>	>	=
H1149 Kleine modderkruiper	=	=	=
H1166 Kamsalamander	>	>	>
H1831 Drijvende waterweegbree	>	>	>
Broedvogels	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
A004 Dodaars	=	=	30 paren
A276 Roodborsttapuit	=	=	35 paren
Niet broedvogels	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
A039 Taigarietgans	=	=	300 vogels (seizoensmaximum)
Aanvullende doelen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1042 Gevlekte witsnuitlibel	>	>	500 volwassen individuen

Het doel van deze toets is achterhalen of mogelijk significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen optreden. Als significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, is het noodzakelijk in een Verslechteringtoets danwel Passende Beoordeling te onderzoeken of daadwerkelijk significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen optreden.

3.3 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

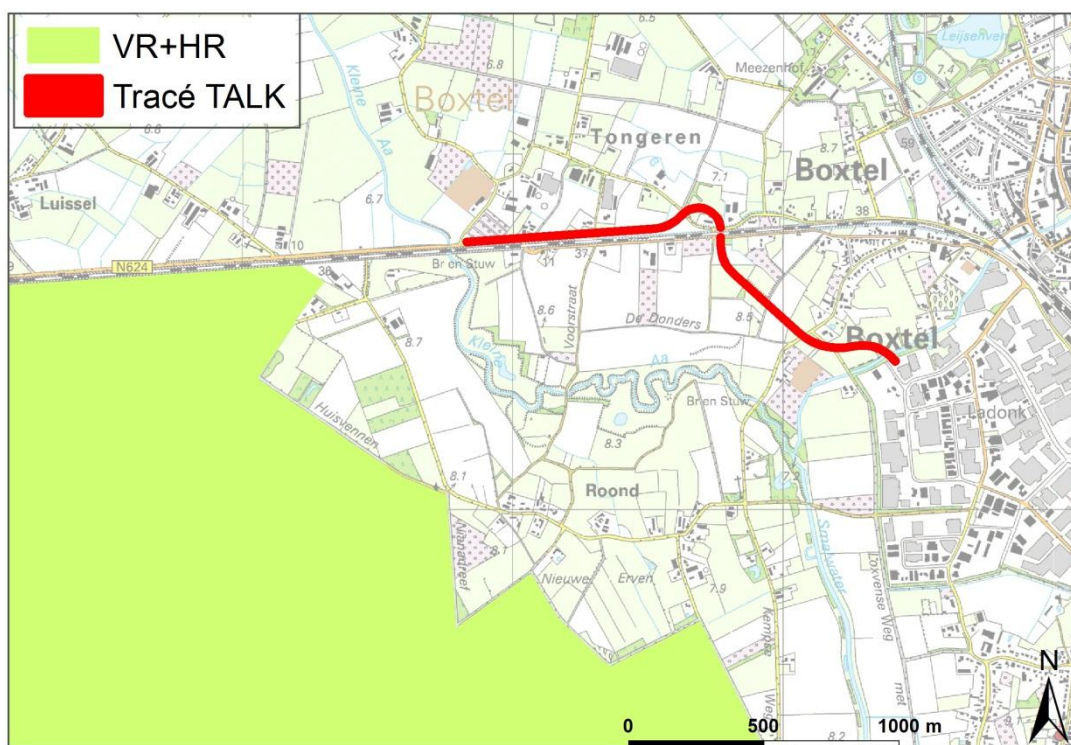
Naast aanwezigheid van Natura 2000-gebieden, is het plangebied (in de Verordening Ruimte Noord-Brabant) aangewezen in het kader van Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS van een initiatief zijn niet zonder meer toegestaan. Waar Natura 2000-gebieden samenvallen met de EHS, blijft het regime uit deze verordening gelden. Immers, ook indien een ingreep geen significant negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen voor een specifieke soort in het kader van Natura 2000, kan deze ingreep nog wel effecten hebben op de breder geformuleerde wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. In bijlage 3 is een nadere omschrijving van het beleidskader weergegeven.

4

Aanwezigheid beschermde natuurwaarden

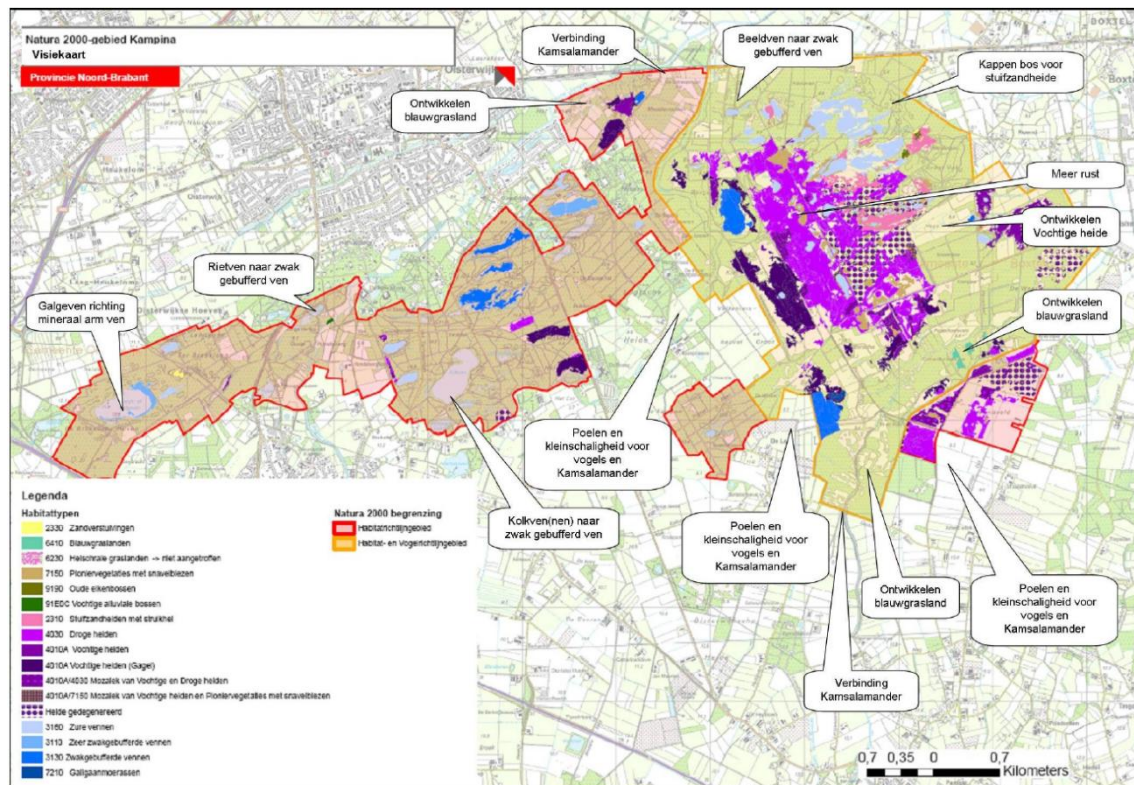
4.1 NATURA 2000

In Afbeelding 2 is het plangebied ten opzichte van de omgeving en het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen weergegeven.

Afbeelding 2: Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse Vennen.

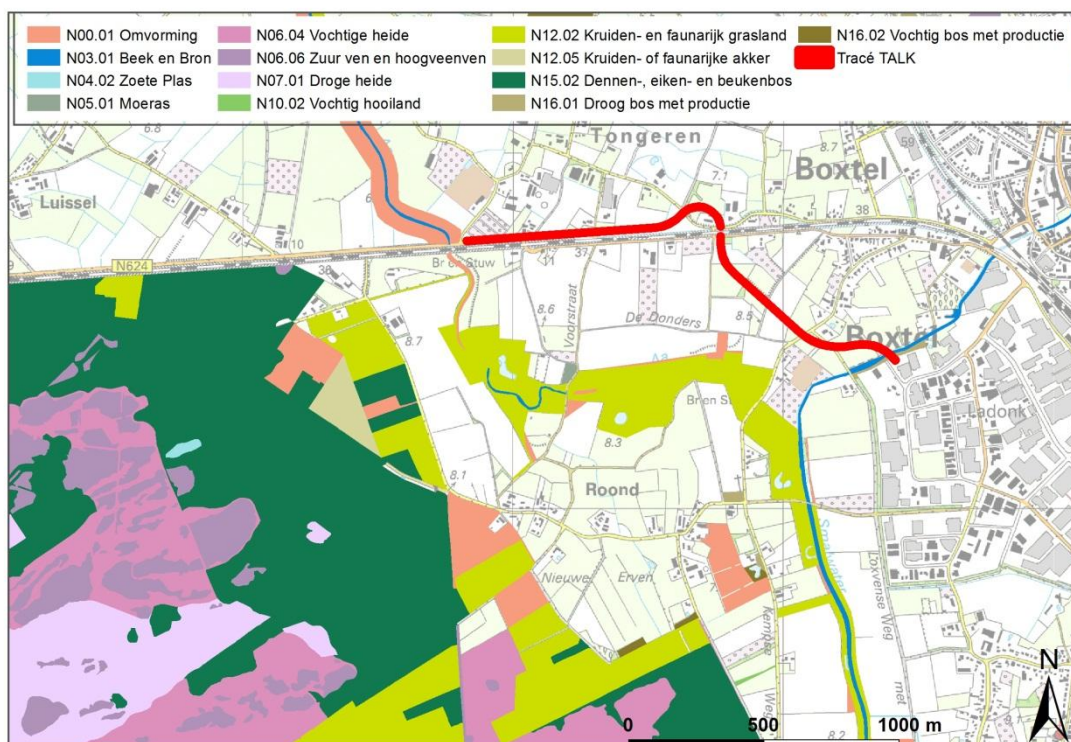
Afbeelding 3 geeft de ligging van habitattypen in Kampina.

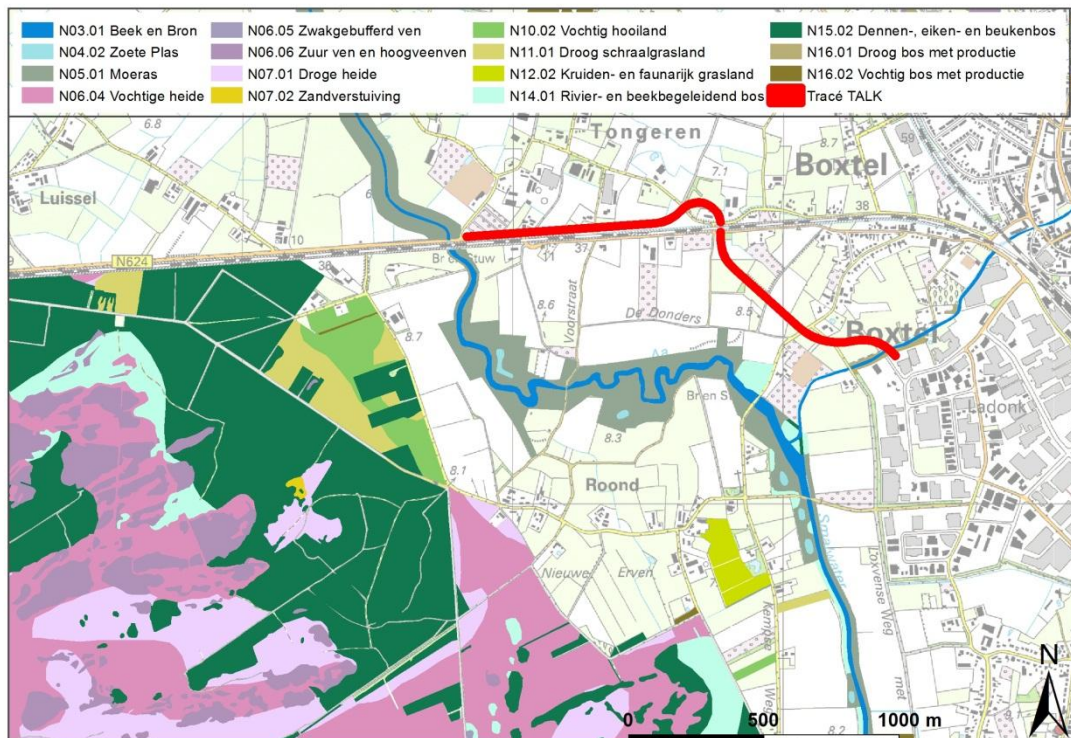
Afbeelding 3: Habitattypen en ambities Natura 2000.

4.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Smalwater en de oeverbeplanting zijn aangewezen als EHS. De weg gaat over de watergang heen. De meest nabijgelegen natuurbeheertypes (zowel huidig als ambitie) zijn 'beek en bron' en 'droog bos met productie'. Afbeelding 4 en Afbeelding 5 geven respectievelijk de huidige aanwezige natuurbeheertypes weer en de ambitie.

Afbeelding 4: Aanwezige natuurbeheertypen in de omgeving van het plangebied.

Afbeelding 5: Ambitie natuurbeheertypen in de omgeving van het plangebied

4.3 FLORA- EN FAUNAWET

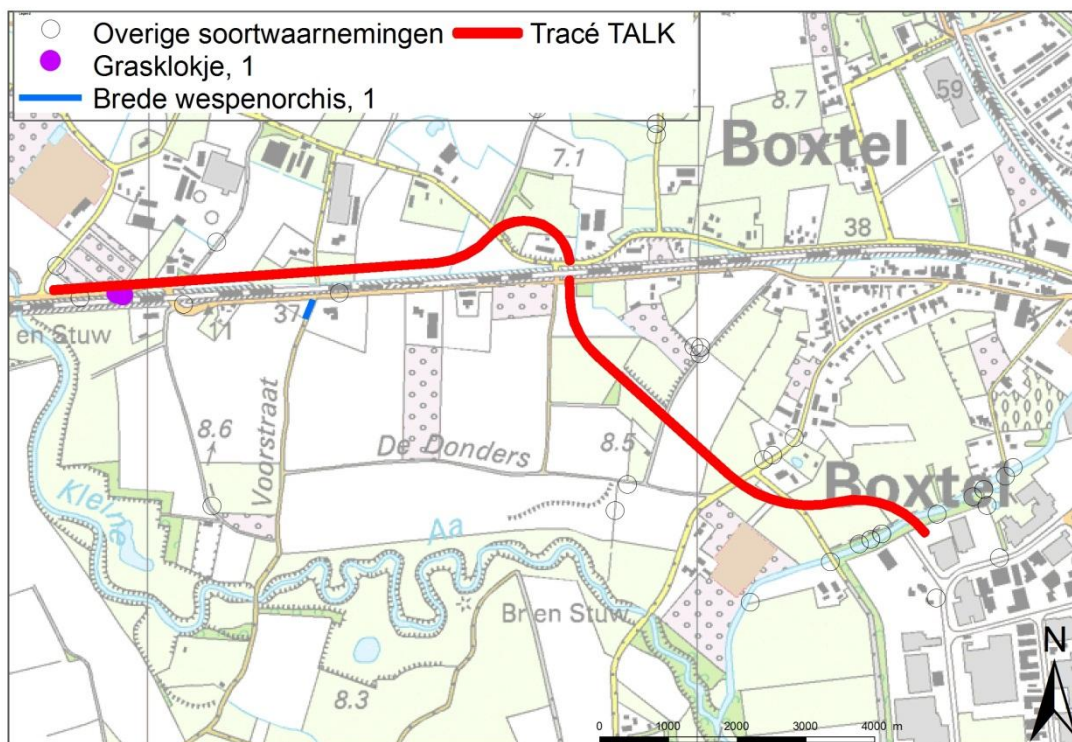
4.3.1 INLEIDING

In deze paragraaf worden de in het kader van de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna beschreven. De inventarisatie is gebaseerd op bestaande verspreidingsgegevens (waarneming, nl, provinciale database en verspreidingsatlassen) en middels een habitatgeschiktheidsbeoordeling welke heeft plaatsgevonden op 15 mei 2012. Het was ongeveer 9 °C, bewolkt en wisselvalig. Er heeft geen soortgerichte inventarisatie plaatsgevonden. Op basis van de habitatgeschiktheid is echter wel een oordeel gegeven over de mogelijke geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten.

4.3.2 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

Flora

Nabij het tracé zijn een tweetal beschermde plantensoorten aangetroffen: grasklokje en brede wespenorchis (Tabel 1 van de FF-wet). Beide soorten bevinden zich op schrale locaties als wegbermen en langs het spoor. Zwaardere beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht. Het merendeel van de huidige gronden waar het tracé komt, is in landbouwkundig gebruik en ongeschikt voor zwaar beschermde soorten. In de kwelsloot in het zuiden (nabij Smalwater) zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten aangetroffen. Afbeelding 6 geeft een overzicht van de locaties waar Grasklokje en Brede wespenorchis zijn aangetroffen.

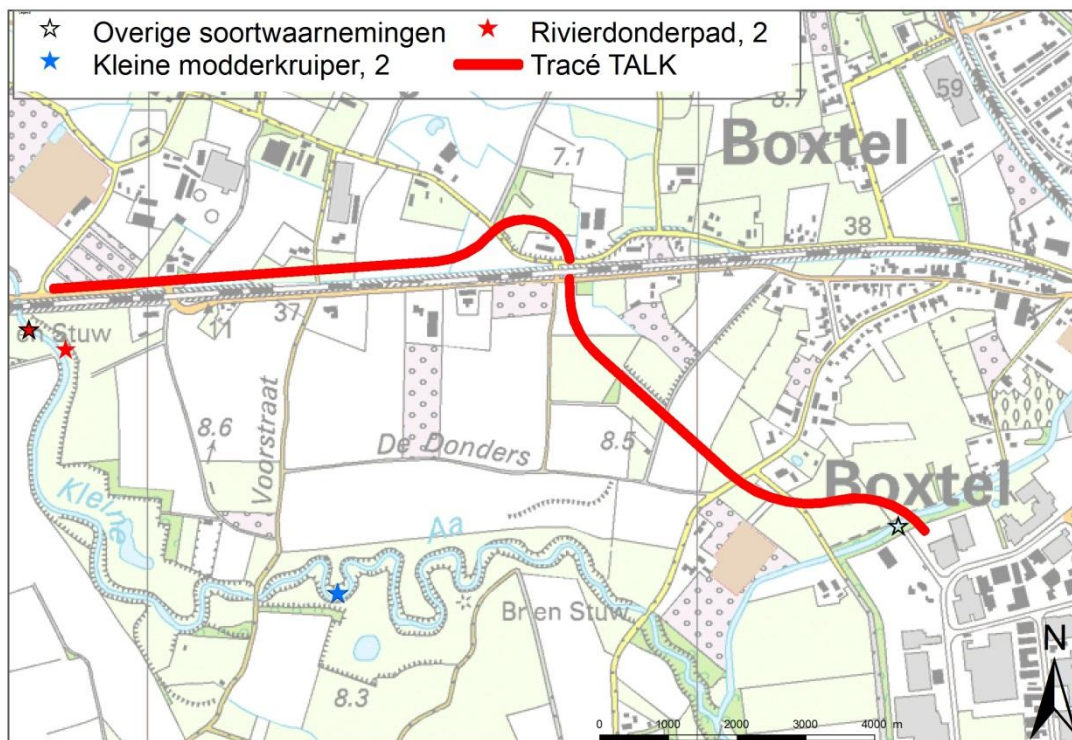
Afbeelding 6: Vindplaatsen grasklokje en brede wespenorchis.

Conclusie

In en nabij het plangebied komen grasklokje en brede Wespenorchis voor. Het voorkomen van andere beschermde plantensoorten is uitgesloten.

Vissen

Nabij het plangebied zijn waarnemingen bekend van rivierdonderpad en kleine modderkruiper. Beide soorten zijn waargenomen in de Kleine Aa. In Smalwater zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Afbeelding 7 geeft de locaties van de waarnemingen weer.

Afbeelding 7: Waarnemingen van beschermde vissoorten in Kleine Aa.

Niet alle sloten in het gebied zijn onderzocht. Nabij Smalwater bevindt zich een kwelsloot. Het is op voorhand niet uit te sluiten dat kleine modderkruiper in deze sloot aanwezig is. Het leefgebied van rivierdonderpad bestaat uit zuurstofrijke plaatsen waar schuilgelegenheid aanwezig is. Dergelijke plaatsen bevinden zich in beken, rivieren, meren en polderwateren op plaatsen met steenstort en windwerking of nabij bruggetjes, duikers of stuwten waar het water sneller stroomt. Deze omstandigheden zijn in de kwelsloot niet aanwezig.

Conclusie

Het voorkomen van kleine modderkruiper is niet uitgesloten. De aanwezigheid van rivierdonderpad is wel uitgesloten.

Amfibieën

Er zijn geen gegevens beschikbaar over het voorkomen van amfibiesoorten nabij tracé TALK-VLK. Aangenomen mag worden dat algemeen voorkomende soorten zoals gewone pad en bruine kikker in het plangebied aanwezig zijn. Bermsloten en Smalwater vormen mogelijk geschikt voortplantingswater en opgaande beplantingen winterhabitat. De kwelsloot nabij Smalwater is tevens mogelijk voortplantingshabitat voor algemeen voorkomende amfibiesoorten. Daarnaast is bekend dat de zwaar beschermde kamsalamander voorkomt in het gebied Oisterwijkse vennen. Hoewel de sloot op enige afstand van dit gebied is gelegen, kan niet op voorhand worden uitgesloten dat kamsalamander voorkomt in deze sloot.

Conclusie

Aangenomen mag worden dat algemeen voorkomende amfibieën in het plangebied aanwezig zijn. Ook het voorkomen van Kamsalamander kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Reptielen

Er zijn geen waarnemingen bekend van reptielen in de omgeving van het tracé. Ook geschikte habitats (schrале vegetaties) van reptielen zijn niet aanwezig. Het voorkomen van reptielen in het plangebied is uitgesloten.

Conclusie

Het voorkomen van reptielen in het plangebied is uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

In de directe omgeving komen algemene soorten voor, bijvoorbeeld muizensoorten, mol, egel en konijn. Er zijn geen waarnemingen van de zwaar beschermde das in het plangebied bekend. De soort is in de omgeving niet waargenomen. Gezien het ontbreken van dassen in de omgeving is de aanwezigheid van de das in het plangebied ook uitgesloten.

Ook het voorkomen van de zwaar beschermde waterspitsmuis is niet waarschijnlijk. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Smalwater is een rechte en beschaduwde loop met matig ontwikkelde begroeiing op de oevers en weinig waterplanten.

Conclusie

Ter hoogte van het toekomstige tracé zijn allen algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren te verwachten. Het voorkomen van zwaar beschermde soorten is uitgesloten.

Vleermuizen

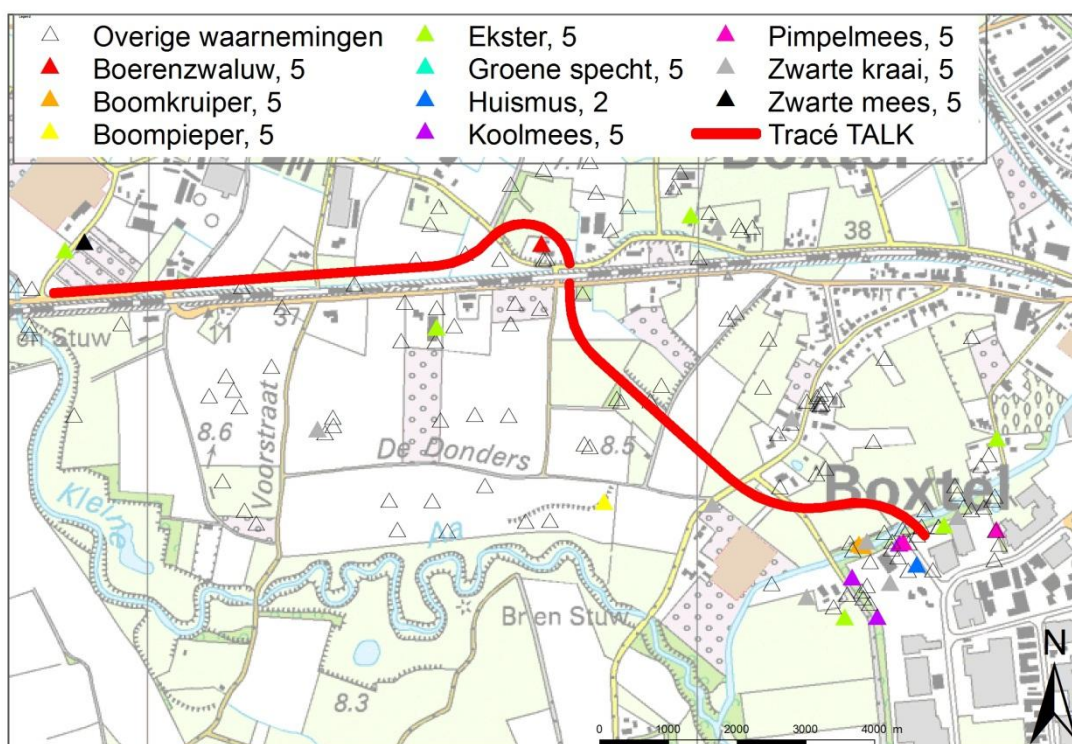
Het gebied is geschikt als foerageergebied voor diverse vleermuissoorten. De laanbeplantingen in het gebied dienen mogelijk als vliegroute voor vleermuizen en gebouwen kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen bevatten. Er zijn geen gegevens beschikbaar over het voorkomen van vleermuizen in het gebied.

Conclusie

De laanbeplantingen kunnen dienst doen als vliegroute en vaste rust en verblijfplaats voor vleermuizen. Het te slopen gebouw heeft potentie als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Broedvogels

In de omgeving van het plangebied komen een aantal beschermde soorten broedvogels voor. De nesten zijn niet jaarrond beschermd. Ook in het plangebied en directe omgeving kunnen broedende vogels voorkomen. Afbeelding 8 geeft een overzicht van locaties en waargenomen broedvogels nabij het tracé. Het plangebied zelf vormt voor broedende weidevogels ook een potentieel broedgebied. Hoewel er geen waarnemingen bekend zijn van steenuil, kan deze soort voorkomen in/nabij gebouwen. Nesten van steenuil zijn jaarrond beschermd (categorie 1). Steenuilen leven in diverse halfopen landschappen. Favoriet zijn extensief gebruikte graslanden en andere kleinschalige agrarische gebieden. De aanwezigheid van heggen, houtwallen en (knot)bomenrijen is van groot belang. Gebroed wordt in hollen en bebouwing; in Nederland vaak in knotwilgen en boerenschuren.

Afbeelding 8: Waarnemingen van broedvogels in de omgeving van het plangebied.

Conclusie

Nabij het tracé komen diverse broedvogels voor welke beschermd zijn volgens categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep'. Daarnaast kan steenuil voorkomen nabij het tracé (categorie 1).

Overige soorten

Vanwege het ontbreken van potentiële leefgebieden voor deze soorten, is de aanwezigheid uitgesloten. Geschikte leefgebieden zijn bijvoorbeeld bloemrijke vegetaties.

Conclusie

Vanwege het ontbreken van leefgebieden voor overige beschermde soorten, zijn effecten op overige beschermde soorten uit te sluiten.

5

Effect en beoordeling

5.1 NATURA 2000

Het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen is gelegen binnen 25 kilometer van de voorgenomen ingreep. Directe effecten als gevolg van licht, geluid en optische prikkels zijn uitgesloten. Het Natura 2000-gebied ligt op aanzienlijke afstand van de weg. Bovendien is in de huidige situatie ook reeds een weg aanwezig die verlegd wordt. Hoewel nauwelijks een verkeertoeename toename te verwachten is, is er wel een verandering te verwachten omdat een deel van de weg dichterbij het Natura 2000-gebied komt te liggen. Derhalve zijn effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie op de daarvoor gevoelige habitattypen is niet op voorhand uit te sluiten. Wanneer wordt gekeken naar de achtergronddepositie (website Compendium voor de Leefomgeving) is reeds sprake van een overbelaste situatie voor een aantal stikstofgevoelige habitattypen (Van Dobben *et al.*, 2012).

Aanvullend onderzoek naar effecten van emissies van wegverkeer en daarmee gepaard gaande stikstofdeposities op gevoelige habitattypen is noodzakelijk.

5.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Effecten op het beheertype 'beek en bron' en 'droog bos met productie' zijn niet uit te sluiten. Naast fysieke aantasting (breedte van de weg) is ook versnippering van de EHS aan de orde door het kruisen van de weg met de EHS. De waterloop zelf zal echter in tact blijven, maar vooral langs de oevers vindt aantasting plaats.

Er zijn reeds gronden gereserveerd voor compensatie. Verder kan bij het ontwerp van de brug voorkomen worden dat versnippering optreedt (geen betonnen oevers). Dit kan door bijvoorbeeld faunavoorzieningen te treffen of de brug dusdanig te ontwerpen dat de oevers geschikt blijven voor diverse (dier)soorten.

5.3 FLORA- EN FAUNAWET

5.3.1 EFFECTEN

Voor de soorten waarvoor in het vorige hoofdstuk effecten niet zijn uitgesloten is in onderstaande tabel een nadere effectbeschrijving gegeven.

Tabel 2: Overzicht van beschermde soorten, beschermingscategorieën en mogelijke effecten.

Soort	Beschermings-categorie	Mogelijke effecten
Algemeen voorkomende amfibieën	Tabel 1	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen gedood en verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen vernietigd en verstoord.
Algemeen voorkomende, grondgebonden zoogdieren		
Grasklokje	Tabel 1	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk exemplaren en standplaatsen vernietigd.
Brede wespenorchis	Tabel 1	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk exemplaren en standplaatsen vernietigd.
Kamsalamander	Tabel 3	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen gedood en verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen vernietigd en verstoord.
Kleine modderkruiper	Tabel 2	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen gedood en verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen vernietigd en verstoord.
Vleermuizen	Tabel 3	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen en/of vliegroutes vernietigd en verstoord.
Steenuil	Vogels, categorie 1	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen en beschermd leefgebied vernietigd en verstoord.
Broedvogels	Vogels, categorie 5	Alleen effecten als de werkzaamheden in het broedseizoen aanvangen. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen, zijn effecten te voorkomen. Indien vogels de werkzaamheden als verstoring ervaren, is er nog de mogelijkheid om zich te vestigen op een andere locatie. Wanneer in het broedseizoen (grotendeels tussen 15 maart en 15 juli) begonnen wordt, is mogelijk sprake van verstoring van broedende vogels en daarmee het vernietigen van broedsels.

5.3.2 TOETSING

Flora

De voorgenomen inrichting kan leiden tot aantasting van Grasklokje langs het spoor. Tevens zijn rond het toekomstige tracé waarnemingen bekend van Brede wespenorchis. Het is mogelijk dat beide soorten ook in de bermen langs wegen voorkomen, op schrale locaties. Door aanleg van de weg verdwijnen (potentiele) standplaatsen van beide soorten.

Voor beide soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen (Tabel 1 FF-wet). Beide soorten komen algemeen voor in Noord-Brabant. In de omgeving van Boxtel en Haaren zijn voldoende (geschikte) standplaatsen voor beide soorten aanwezig. Daarbij kunnen de bermen langs het nieuwe tracé mogelijk eveneens geschikt zijn voor beide soorten, mits voldoende schraal. Het vernietigen van enkele standplaatsen van beide soorten leidt niet tot een afname van populaties van beide soorten.

Conclusie:

Er geldt een vrijstelling voor plantensoorten. Gezien er in de omgeving voldoende (potentiele) standplaatsen aanwezig zijn, zijn mitigerende maatregelen niet noodzakelijk. Nader onderzoek of ontheffing in het kader van de FF-wet is niet noodzakelijk.

Amfibieën

Er zijn geen verspreidingsgegevens bekend van amfibieën. Naast algemeen voorkomende soorten als Gewone pad en Bruine kikker komt mogelijk ook Kamsalamander voor in het gebied. Door de aanleg van de weg dient een kwelsloot gedempt of verlegd te worden. Dit kan leiden tot vernietiging van voortplantingsgebied van kamsalamander.

Kamsalamander is zwaar beschermd (Tabel 3). Aangezien niet op voorhand een effect kan worden uitgesloten, is nader onderzoek naar Kamsalamander noodzakelijk. Voor algemeen voorkomende beschermde amfibieën (Tabel 1 FF-wet) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Om te voldoen aan de zorgplicht dient het dempen van sloten plaats te vinden buiten de gevoelige periode van amfibieën, in de periode vanaf augustus tot maart (art. 2 Algemene Zorgplicht).

Conclusie

Nader onderzoek naar het voorkomen van Kamsalamander in de kwelsloot is noodzakelijk. Bij aanwezigheid zijn maatregelen vereist om effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

Vissen

In de Kleine Aa is Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad aangetroffen. Er vinden geen werkzaamheden plaats aan of nabij de Kleine Aa. De kwelsloot is echter niet onderzocht op vissen. Mogelijk vormt deze leefgebied voor Kleine modderkruiper. Het tracé doorkruist de kwelsloot. Deze zal (deels) gedempt worden en mogelijk verlegd. Effecten zijn daarmee niet op voorhand uit te sluiten.

Conclusie

Nader onderzoek naar het voorkomen van Kleine modderkruiper is noodzakelijk. Bij aanwezigheid zijn maatregelen vereist om effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

Vleermuizen

Het toekomstige tracé doorkruist een aantal wegen. Langs deze wegen is laanbeplanting aanwezig, welke mogelijk dienst doen als vliegroute voor vleermuizen. Dit geldt tevens voor de bomenrij langs Smalwater. Vernietigen van vliegroutes en foerageergebied is in strijd met de FF-wet wanneer de functionaliteit van de verblijfplaatsen in geding komt. Daarnaast kunnen de laanbomen vaste rust- of verblijfplaatsen voor vleermuizen omvatten. Ook het te slopen gebouw is mogelijk geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Indien deze een functie heeft voor vleermuizen, is het noodzakelijk om maatregelen te nemen voorafgaand aan sloop en kap. Bovendien moet in dat geval gedacht worden aan mitigatie in de vorm van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen.

Conclusie

Nader onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen is noodzakelijk. Het gaat daarbij om vliegroutes en vaste rust- en verblijfplaatsen (bomen en te slopen gebouw). Bij aanwezigheid of een vastgestelde functie zijn maatregelen vereist om effecten te voorkomen.

Grondgebonden zoogdieren

Ter plaatse van het toekomstige tracé en in de omgeving komen naar alle waarschijnlijkheid algemeen voorkomende zoogdieren voor. Ten aanzien van deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen, mits sprake is van zorgvuldig handelen. Daarnaast mag de ingreep geen wezenlijke invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding. Alle tabel 1-soorten waarvoor mogelijk verboden handelingen plaatsvinden, komen algemeen voor in de omgeving van het plangebied. Het onopzettelijk doden van enkele exemplaren en (tijdelijk) vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen heeft geen wezenlijke invloed op deze soorten.

Ten aanzien van kleine grondgebonden zoogdieren zijn specifieke eisen aan uitvoering in het kader van zorgvuldig handelen niet altijd effectief. Iedere werkwijze leidt tot het mogelijk onopzettelijk doden van kleinere grondgebonden zoogdieren. Grotere soorten, als konijnen, mijden de werkzaamheden (vluchtgedrag).

Conclusie

Voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Broedvogels

Nabij het toekomstige tracé zijn broedvogels aangetroffen. De nesten van de aangetroffen soorten zijn niet jaar rond beschermd. Effecten op vogels dienen voorkomen te worden. In de praktijk worden voor het verstoren van broedende vogels en de vernietiging van nesten geen ontheffing afgegeven. Door het nemen van maatregelen zijn effecten te voorkomen:

- Kap van bomen en verwijderen van vegetatie vindt plaats buiten het broedseizoen (loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli). Voor de bomen met holtes rond het opslaggebouw is eerst onderzoek naar de functie van de holtes vereist, deze bomen kunnen niet zonder meer gekapt worden. Kap van bomen en verwijdering van struweel kan eerder plaatsvinden, als door een ecooloog voorafgaand is vastgesteld dat er geen broedende vogels aanwezig zijn ter plekke.
- Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken: kap bomen, verwijder vegetatie en voorkom dat broedende vogels zich vestigen voor aanvang van het broedseizoen (start in januari of februari) tot de werkzaamheden zijn afgerond.

Het voorkomen van Steenuil in het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Er dient een gebouw gesloopt te worden ten noorden van de weg Tongeren. Mogelijk bevindt zich hier een vaste rust- en verblijfplaats van Steenuil. De nesten zijn strikt beschermd. Indien deze een functie heeft voor Steenuil, is het noodzakelijk om maatregelen te nemen voorafgaand aan sloop. Bovendien moet in dat geval gedacht worden aan mitigatie in de vorm van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen.

Conclusie

Nader onderzoek naar het voorkomen van Steenuil is noodzakelijk. Bij aanwezigheid is het noodzakelijk om maatregelen te nemen om effecten te voorkomen. Voor overige broedvogels (categorie 5) geldt dat het treffen van mitigerende maatregelen voldoende is (werkzaamheden buiten broedseizoen of ongeschikt maken voorafgaand aan het broedseizoen).

Overzicht

Tabel 3 geeft de mogelijke overtreding van verbodsbepalingen weer als gevolg van de effecten. Het gaat hierbij alleen om de soorten waarvoor effecten niet zijn uitgesloten in Tabel 2.

Tabel 3: Overzicht van beschermde soorten en mogelijke overtreding van verbodsbepalingen.

Soort	Beschermings-categorie	Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11	Art. 12	Toelichting
Algemeen voorkomende amfibieën	Tabel 1		X		X	X	Alle tabel 1-soorten waarvoor mogelijk verboden handelingen plaatsvinden, zijn algemeen voorkomende soorten. Ten aanzien van deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen, mits sprake is van zorgvuldig handelen. Daarnaast mag de ingreep geen wezenlijke invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding. Alle tabel 1-soorten waarvoor mogelijk verboden handelingen plaatsvinden, komen algemeen voor in de omgeving van het plangebied. Het onopzettelijk doden van enkele exemplaren en (tijdelijk) vernietigen van vaste groei-, rust- en verblijfplaatsen heeft geen wezenlijke invloed op deze soorten. Ten aanzien van deze soorten zijn specifieke eisen aan uitvoering in het kader van zorgvuldig handelen niet altijd effectief. Iedere werkwijze leidt tot het mogelijk onopzettelijk doden van kleinere grondgebonden zoogdieren. Grotere soorten mijden het plangebied voor de duur van de werkzaamheden (vluchtgedrag).
Algemeen voorkomende zoogdieren			X		X		
Grasklokje		X					
Brede wespenorchis		X					
Kamsalamander	Tabel 3		X		X	X	Het is onbekend of Kamsalamander voorkomt. Het tracé doorkruist een kwelsloot waar de soort mogelijk voorkomt. Hierdoor kan voortplantingsbiotoop vernietigd worden. Nader onderzoek is noodzakelijk.
Kleine modderkruiper	Tabel 2		X		X		Het is onbekend of Kleine modderkruiper voorkomt. Het tracé doorkruist een kwelsloot waar de soort mogelijk voorkomt. Hierdoor kan leefgebied vernietigd worden. Nader onderzoek is noodzakelijk.
Vleermuizen	Tabel 3		X		X		De laanbomen langs diverse wegen en langs Smalwater dienen gekapt te worden om het tracé aan te kunnen leggen. De rijbeplantingen kunnen dienst doen als vliegroute voor vleermuizen en als vaste rust- en verblijfplaats. Ten noorden van de weg Tongeren is de sloop van een gebouw voorzien, waar mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen in aanwezig zijn. Nader onderzoek is noodzakelijk.
Steenuil	Vogels, categorie1				X	X	Ten noorden van de weg Tongeren dient een gebouw gesloopt te worden. Mogelijk bevinden zich hier vaste nestplaatsen van steenuil. Deze worden door de aanleg van de weg mogelijk vernietigd. Bovendien doorkruist de nieuwe weg mogelijk beschermde leefgebied van de steenuil. Nader onderzoek is noodzakelijk.
Broedvogels	Vogels, categorie 5				X	X	Effecten op vogels dienen voorkomen te worden. In de praktijk worden voor het verstoren van broedende vogels en de vernietiging van nesten geen ontheffing afgegeven. Door het nemen van maatregelen zijn effecten te voorkomen: - Voer werkzaamheden uit buiten het broedseizoen van vogels (half maart tot en met half juli). - Indien voorgaande maatregel niet mogelijk is: maak en houd het projectgebied ongeschikt tijdens het broedseizoen.

Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

6

Conclusies

Natuurbeschermingswet 1998

- Het plangebied is niet gelegen in Natura 2000, wel nabij een Natura 2000-gebied. Directe effecten zijn uit te sluiten.
- Met de aanleg wordt een nieuwe weg dichtbij Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen gerealiseerd. Hierdoor komt de bron van uitstoot van stikstofdepositie ook dichtbij het Natura 2000-gebied te liggen. In het gebied liggen stikstofgevoelige habitattypen.
- Effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied niet uit te sluiten. Een nadere boordeling van effecten van een toename/verandering van de emissies en daarmee stikstofdepositie is noodzakelijk.

Ecologische Hoofdstructuur

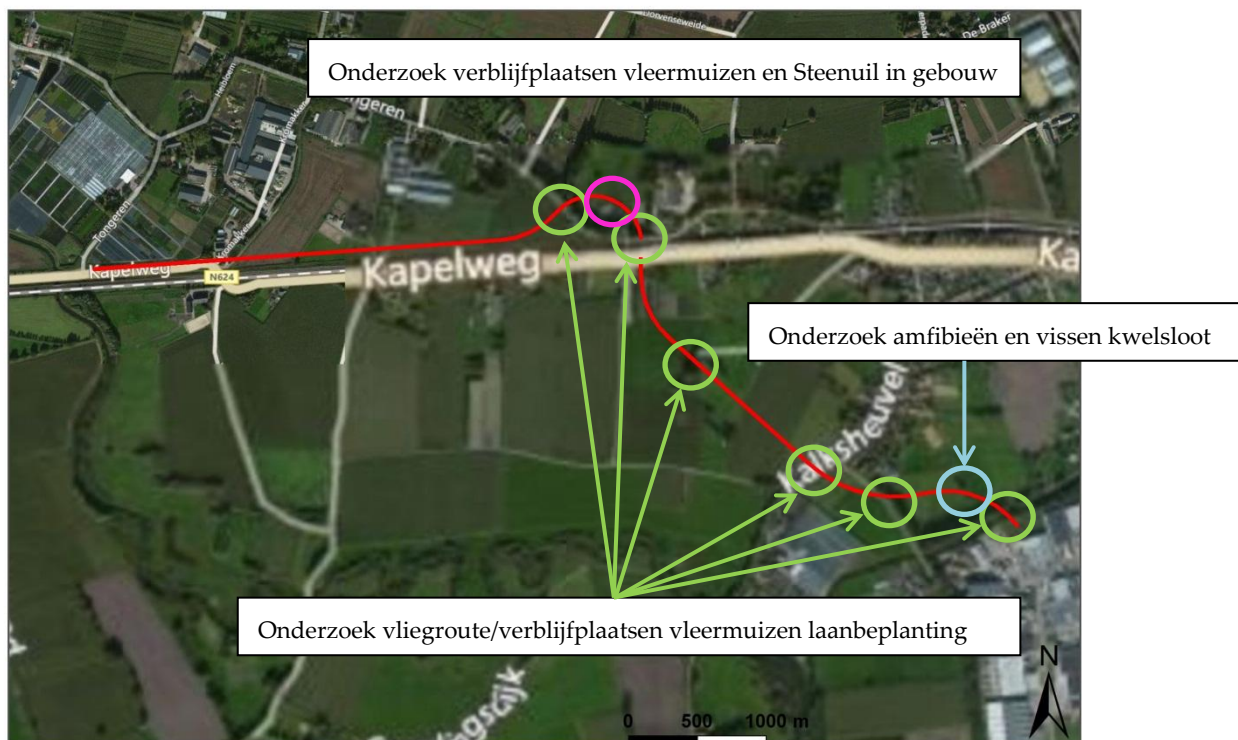
- Een deel van het plangebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.
- Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur zijn niet uit te sluiten. Compensatiegrond is in het plan voorzien en dient verder uitgewerkt te worden. Om versnippering te voorkomen wordt geadviseerd bij ontwerp van de brug over Smalwater rekening te houden met migratie van (dier)soorten. Langs de oevers moet het mogelijk blijven voor dieren om langs het water te migreren.

Flora- en faunawet

- Wanneer de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, zijn negatieve effecten op beschermde soorten deels te voorkomen.
- Nader onderzoek naar amfibieën in te dempen sloten is noodzakelijk.
- Nader onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk daar waar laanbeplanting verwijderd wordt en rond het te slopen gebouw.
- Nader onderzoek naar steenuil is noodzakelijk rond het te slopen gebouw.

Tabel 4: Onderzoekstrategie nader onderzoek naar voorkomen van beschermde soorten

Soort(groep)	Locatie	Aantal rondes	Periode
Vleermuizen	Gebouw	1	Juni
Vleermuizen	Laanbeplanting	5	Mei-september
Steenuil	Gebouw	3	Februari-april
Amfibieën/vissen	Sloten	1	Maart-juni

Afbeelding 9: Onderzoekslocaties

7

Bronnen

- Dobben, H. F. van, Bobbink, R. , Bal, D. en Hinsberg, A. van, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397 2397.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2006. Ontwerp-aanwijzingsbesluit Kampina & Oisterwijkse Vennen.
- Royal Haskoning, 2010. Beheerplan Natura 2000 Kampina & Oisterwijkse Vennen (133). Concept In opdracht van Provincie Noord-Brabant. Referentie 9v5463/R00001/901805/DenB
- Steunpunt Natura 2000, 2007. Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998 *Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners*. Nb-wet. D. d. 17-09-2007
- Steunpunt Natura 2000, 2010. Leidraad bepaling significantie *Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet*. RG 07-07-09, Versie 27 mei 2010.

Websites

- Provinciaal geoRegister <http://www.provinciaalgeoregister.nl/georegister/>
- Leidraad aanwijzing artikel 20 Nbwet Waddengebied: http://www.waddenzee.nl/fileadmin/content/Dossiers/Natuur_en_Landschap/pdf/Leidraad_art_20_Nbwet_2008.pdf
- Ministerie van EZ: <http://www.rijksoverheid.nl>
- Regiebureau Natura 2000: <http://www.natura2000.nl/>
- Ruimtelijke plannen: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
- Waarneming. nl www.waarneming.nl
- Zoogdiervereniging www.vzz.nl

Bijlage 1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen zijn handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen. Deze verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora- en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Plukken en vernielen van beschermde planten en groeiplaatsen (artikel 8)

Bij uitvoer van werkzaamheden is het mogelijk dat groeiplaatsen en individuen van beschermde planten onopzettelijk worden vernietigd.

Doden en verwonden (artikel 9).

Bij het uitvoeren kunnen soorten worden gedood of verwond. Wordt er zorgvuldig en met in achtneming van de zorgplicht gehandeld en worden er daarnaast alle toepasselijke maatregelen genomen ter voorkoming van doden en verwonden dan kan overtreding van artikel 9 worden voorkomen. Lukt het niet om met deze maatregelen doden en verwonden zoveel mogelijk te voorkomen, dan is er sprake van een overtreding en moet een ontheffing voor dit artikel worden aangevraagd.

Vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen (artikel 9).

De maatregelen worden niet uitgevoerd om soorten te vangen of te bemachtigen. Het als aanvullende mitigerende maatregel wegvangen uit het plangebied en vervolgens direct overzetten in geschikt habitat in de directe omgeving wordt niet gezien als een overtreding van artikel 9.

Er is wel sprake van een overtreding van artikel 9 als de dieren niet direct worden overgezet bijvoorbeeld wanneer ze tijdelijk op een bepaalde plek worden gehuisvest, ze niet in geschikt habitat worden uitgezet of wanneer ze over grotere afstanden worden verplaatst.

Opzettelijk verontrusten (artikel 10).

Het uitvoeren van werkzaamheden heeft niet tot doel soorten opzettelijk te verontrusten. Deze verbodsbepaling wordt in de regel niet overtreden bij het uitvoeren.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren (artikel 11).

Bij het uitvoeren van werkzaamheden is er mogelijk sprake van dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Door het toepassen van zorgplicht maatregelen en activiteit specifieke maatregelen is het wellicht mogelijk om negatieve effecten teniet te doen. Wanneer dit het geval is, is er geen sprake van een overtreding en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Wanneer dit niet of in onvoldoende mate het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan wel sprake is van een overtreding van dit artikel.

Eieren zoeken, rapen, beschadigen of vernielen (artikel 12).

De verbodsbepalingen van artikel 12 zijn bijvoorbeeld aan de orde bij amfibieën bij beheer, onderhoud, gebruik en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling wanneer in de voortplantingsperiode activiteiten plaatsvinden die invloed hebben op met name de plekken waar de eieren zijn afgezet. Ontheffing voor deze verbodsbepalingen zal alleen plaatsvinden wanneer er geen enkel alternatief is om buiten de kwetsbare periode van voortplanting te werken en de werkzaamheden omwille van een wettelijk belang worden uitgevoerd.

Vervoeren of onder zich te hebben van soorten (artikel 13)

Het als aanvullende mitigerende maatregel wegvangen van soorten uit het plangebied en vervolgens vervoeren en direct overzetten in geschikt habitat in de directe omgeving wordt niet gezien als een overtreding van artikel 13. Er is wel sprake van een overtreding van artikel 13 als de dieren niet direct worden overgezet bijvoorbeeld wanneer ze tijdelijk op een bepaalde plek worden gehuisvest, ze niet in geschikt habitat worden uitgezet of wanneer ze over grotere afstanden worden verplaatst.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische Zaken goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het “Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten”, kortweg genoemd “Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten”. Dit besluit heeft de status van een AMvB. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Tabel 5: Vrijstelling of ontheffing bij ruimtelijke ingrepen

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m. u. v. artikel 10
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen).
Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van de AMvB	Voor volgens art 75 lid 6 bij AMVB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Error! Reference source not found. geeft aan dat voor verschillende soorten een vrijstelling geldt, wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EZ hanteert nu de term “Positieve Afwijzing”). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- Geen andere bevredigende oplossing is.
- De gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt.
- Tevens sprake is van één van de volgende belangen.
- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van luchtverkeer.
- Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat het ministerie van EZ voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

Binnen de groep van vogels zijn soorten aangewezen waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009, thans EZ) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in **Error! Reference source not found.**

Tabel 6: Categorieën verblijfplaatsen broedvogels

Categorie Type verblijfplaatsen	
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Bijlage 2

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 is in oktober 2005 in werking getreden. Deze wet vormt onder meer de juridische basis voor de bescherming van gebieden in het Natuurbeleidsplan. De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De internationale verplichtingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn met deze wet in de nationale wetgeving verankerd.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten.

De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden waarin belangrijke vogelsoorten aanwezig zijn en;
2. de bescherming van de vogels zelf.

Gebieden die beschermd moeten worden vanwege hun betekenis voor soorten of habitats zijn geselecteerd voor:

- Soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn en trekkende watervogels.
- Habitats uit bijlage I en soorten uit bijlage II van de Habitatrichtlijn.

De essentie van het beschermingsregime is dat de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar komt. Om dit toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen een vergunningplicht voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden. Het bevoegd gezag (in dit geval de provincie Noord-Brabant) verleent alleen een vergunning voor een project wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar komen door het project. Afwijken van de regel is mogelijk wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

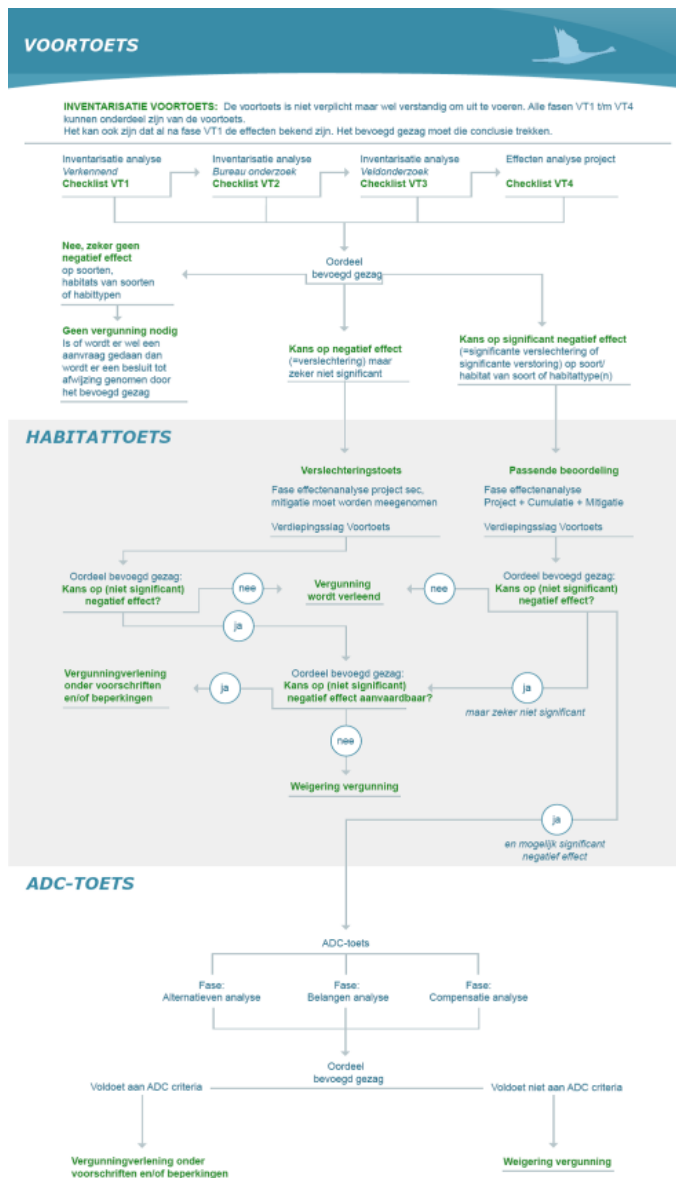
Externe werking

Handelingen buiten Natura 2000-gebieden hebben mogelijk significante effecten op het gebied. Voor deze handelingen is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten het Natura 2000-gebied, indien negatieve gevolgen niet zijn uitgesloten. Daarnaast is de zogenaamde Zorgplichtbepaling (art. 191 Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt onder meer in dat activiteiten met mogelijke nadelen voor de natuurwaarden van het gebied, niet plaats mogen vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Onderzoek vergunningverlening

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning:

1. Als sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist.
2. Als verslechtering van de kwaliteit van habitats is voorzien, maar deze zeker niet significant is, is een Verslechteringsstoets vereist.
3. Als geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig. Nader onderzoek is in dat geval niet nodig. Afbeelding 10 geeft het bovenstaande schematisch weer.

Afbeelding 10: Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000.

Een Passende Beoordeling brengt gedetailleerd in kaart wat mogelijke effecten zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Het toetsingskader van deze zaken zijn de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in kwestie.

Significante effecten worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Ook omkeerbare en tijdelijke effecten zijn mogelijk significant. In de Passende Beoordeling zijn naast de effecten van het project ook de cumulatieve effecten uitgewerkt.

Indien uit de Passende Beoordeling blijkt dat een project niet leidt tot significante effecten, kan het Bevoegd Gezag de vergunning verlenen. In dat geval wordt de Passende Beoordeling gezien als Verslechteringstoets. Als wel significante effecten op treden, mag alleen een vergunning worden verleend na het uitvoeren van de ADC-toets.

ADC-Toets

De ADC-toets beschrijft de Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen. Redenen van economische aard gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen gelden redenen van economische aard niet zonder meer. Redenen van economische aard gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang na toetsing en goedkeuring door de Europese Commissie.

Significante effecten

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval zal bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006).

Bijlage 3 Ecologische Hoofdstructuur

In de Nota Ruimte is op landelijk niveau de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vastgelegd. Dit netwerk bestaat uit verbindingzones en beschermde reservaten en Natura 2000-gebieden. Het doel van de EHS is het vergroten en verbinden van natuurgebieden. Door deze verbindingen vindt uitwisseling plaats van planten en dieren tussen gebieden.

Het beschermingsregime is onder de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening vastgelegd in de Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, 2011/2012) en werkt via provinciale verordeningen (Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Noord-Brabant) door in gemeentelijke bestemmingsplannen. Ruimtelijke ingrepen met significant negatieve effecten zijn niet toegestaan. Het nee, tenzij-regime uit de Nota Ruimte laat alleen onder bepaalde voorwaarden ontwikkelingen toe. Het Rijk heeft in samenwerking met de provincies het beleidskader Spelregels EHS uitgewerkt. Het Rijk heeft de provincies gevraagd de inhoud van de Spelregels EHS, waaronder saldobenadering, te laten doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid. De feitelijke begrenzing van de EHS is op provincie-niveau vastgelegd in de Verordening Ruimte Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2011). Hierin is ook het toetsingskader nader uitgewerkt.

Provinciale uitwerking: Verordening Ruimte

De provincie Noord-Brabant heeft invulling gegeven aan de EHS in de Verordening Ruimte (2011). In de Verordening Ruimte beschrijft de provincie regels ten aanzien van:

- Aanwijzing en begrenzing van EHS.
- Bescherming van de EHS, zoekgebieden van de EHS (waarbinnen EHS is of wordt gerealiseerd) en attentiegebieden EHS (gebieden in en rondom waar ingrepen een negatief effect op de waterhuishouding hebben).
- Wijziging van de begrenzing van de EHS:
 - om ecologische redenen;
 - op verzoek om niet-ecologische redenen (te volgen procedure);
 - op verzoek met toepassing van het nee-tenzij principe;
 - op verzoek met toepassing van de saldobenadering;
 - op verzoek voor kleinschalige ingrepen.
- Wijziging van de begrenzing van zoekgebieden voor EHS en attentiegebieden EHS op verzoek.

De Verordening Ruimte geeft nadere regels voor compensatie. Wijziging van begrenzingen van de EHS gaan vergezeld door een compensatieplan met daarin:

- a. het netto verlies aan ecologische waarden en kenmerken dat optreedt;
- b. de wijze waarop het netto verlies wordt gecompenseerd;
- c. de ruimtelijke begrenzing van het te compenseren gebied en de compensatie;
- d. de kwaliteit en kwantiteit van de compensatie;
- e. de termijn van uitvoering;
- f. de inhoud en realisatie van de voorgenomen mitigerende en compenserende maatregelen;
- g. een beschrijving van het reguliere beheer en het ontwikkelingsbeheer.

Het compensatieplan vormt een toelichting op het bestemmingsplan. Initiatiefnemer en gemeente sluiten een overeenkomst over de rolverdeling en uitvoering van compensatie. Een boeteclausule is van toepassing bij het niet (tijdig) of onjuist uitvoeren van compensatie (150% van alle kosten).

De gemeente is verantwoordelijk voor een jaarlijkse voortgangsrapportage over de uitvoering van compensatie tijdens de realisatietermijn. Gedeputeerde Staten kunnen onderzoek laten verrichten naar de uitvoering van de compensatie.

De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde areaal waarbij een toeslag op de omvang van het vernietigde areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget, te onderscheiden in de volgende categorieën:

- a. natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag.
- b. tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
- c. tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
- d. bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer is maatwerk.

Wanneer de wezenlijke kenmerken worden aangetast, hangt af van de actuele en potentiële waarden van het gebied. Dat kunnen zijn: de natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid en de landschapsstructuur. Is er sprake van een significant effect op de wezenlijke kenmerken dan kan een ingreep in beginsel alleen nog plaatsvinden als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieven beschikbaar zijn (bij individuele ingrepen) of als een combinatie van plannen, projecten of handelingen per saldo tot een (kwantitatieve en kwalitatieve) versterking van de EHS leidt.

NATUURTOETSEN FLORA EN FAUNA VLK

Gemeente Boxtel

4 JULI 2016

Contactpersonen

JENNIFER VAN KOLCK

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 4205

3006 AE Rotterdam

Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding onderzoek	4
1.2	Omschrijving plangebied	4
1.3	Voornemen	6
1.4	Leeswijzer	6
2	JURIDISCH KADER	7
2.1	Flora- en faunawet	7
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	7
2.3	Wet natuurbescherming	8
2.4	Natuurnetwerk Nederland	9
3	AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN	10
3.1	Methode	10
3.2	Huidig voorkomen beschermde soorten	10
4	EFFECTBEOORDELING BESCHERMDE SOORTEN	16
4.1	Effecten op beschermde soorten	16
4.2	Toetsing verbodsbepalingen	17
4.3	Mitigerende maatregelen	19
4.3.1	Verplichte mitigerende maatregelen	19
4.3.2	Niet-verplichte maatregelen	21
5	NATUURNETWERK NEDERLAND	22
6	CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN	24
6.1	Conclusie	24
6.2	Vervolgstappen	24

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding onderzoek

In het gebied aan de zuidwestzijde van de kern Boxtel zijn verschillende ontwikkelingen voorzien om knelpunten op te lossen op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De gemeente Boxtel wil door een nieuwe wegverbinding (Verbindingsweg Ladonk- Kapelweg; VLK) aan te leggen, de leefbaarheid en verkeersveiligheid van het buurtschap Kalksheuvel vergroten. Daarnaast dient de nieuwe infrastructuur de bereikbaarheid van het bedrijventerrein Ladonk te verbeteren.

De aanlegwerkzaamheden voor deze nieuwe verbinding en de nieuwe situatie kunnen leiden tot het aantasten, verstoren of vernietigen van beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen voorzien in het bestemmingsplan kunnen door de voorgenomen ingreep mogelijk overtredingen plaatsvinden met betrekking tot beschermde flora- en faunasoorten en/of beschermde gebieden. Er dient rekening gehouden te worden met bestaand beleid en wet- en regelgeving op het gebied van natuur. In het voorliggende rapport is voor het huidige voornemen een beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet en het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) uitgevoerd. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 wordt apart uitgevoerd (Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 Verbindingsweg Ladonk-Kapelweg Boxtel, 2013).

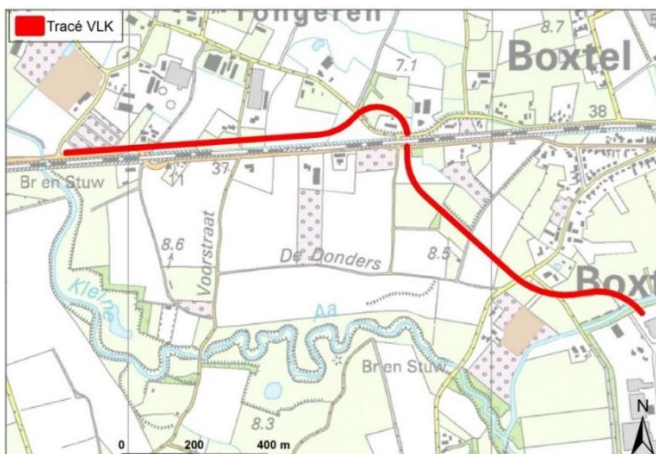
In 2012 en 2013 zijn hiertoe al verschillende onderzoeken naar beschermde soorten uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er leefgebied en verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn en dat negatieve effecten hierop als gevolg van het voornemen niet kunnen worden uitgesloten. Omdat de resultaten van deze onderzoeken reeds bijna drie jaar oud zijn, is er voor gekozen de situatie in het veld opnieuw te beoordelen. De resultaten van de Quick scan en de vervolgonderzoeken uit 2012, 2013 en 2016 zijn samengevat in het voorliggende rapport.

Per 1 januari 2017 treedt naar verwachting de Wet natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet en dekt dan alle aspecten van de natuurbescherming (gebieds- en soortenbescherming), de algemene zorgplicht, de vergunningverlening, de jacht, het bosbeheer en de handel in en het bezit van bedreigde dieren en planten (voorheen CITES). Vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming worden lopende aanvragen en bezwaarschriften behandeld op basis van het nieuwe recht.

Daarnaast verandert het bevoegd gezag; aangezien de projectlocatie binnen de provincie Noord-Brabant ligt, is deze provincie na het inwerking treden bevoegd gezag. De provincie Noord-Brabant heeft nog geen verordening uitvoering en/of beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming opgesteld. Hierdoor zijn de precieze beleidsregels van de provincie Noord-Brabant voor de Wet natuurbescherming nog onduidelijk. Echter in dit rapport sorteren we wel alvast voor op de nieuwe Wet natuurbescherming. De verwachting is dat voor de start van de werkzaamheden (2018 -2019) er veel meer duidelijkheid zal zijn over de implementatie van de Wet natuurbescherming.

1.2 Omschrijving plangebied

Het toekomstige tracé is grotendeels door agrarisch gebied gepland, zie onderstaande kaart en ook de kaart met het voorontwerp in Bijlage E.

Figuur 1: Ligging tracé VLK.

Het tracé wordt vanuit het westen aangesloten op de bestaande Kapelweg, zie Figuur 1 en Figuur 2. Ter hoogte van de weg Vinkenberg buigt het tracé niet af over het spoor zoals in de huidige situatie maar loopt door agrarisch gebied aan de noordzijde van de huidige spoorlijn en kruist de wegen Kromakker en Bakhuisdreef. Het tracé kruist vervolgens twee maal de weg Tongeren, waar laanbeplanting aanwezig is, zie Figuur 4. Ter hoogte van de weg Tongeren is het tracé gepland op een locatie waar in de huidige situatie een gebouw aanwezig is, zie Figuur 3. Vervolgens gaat het tracé over het spoor. De huidige spoorwegovergang D'ekker wordt vervangen. Het tracé gaat vervolgens richting het zuidoosten om aan te sluiten bij bedrijventerrein Ladonk. Hierdoor worden agrarisch percelen doorkruist met achtereenvolgens een bosperceeltje, wegen met laanbeplanting en tot slot de watergang Smalwater met bijbehorende eikenbeplanting op de oever.

Figuur 2: Luchtfoto met locaties en richtingen waarin de foto's in voorgaande figuren zijn genomen, waarbij L en R verwijzen naar de foto links of rechts. (Bron: Quick scan Flora en fauna VLK, 2013, bron achtergrond: Cyclomedia).

Figuur 3. Links: Plangebied bij Tongeren 50, foto vanuit het oosten. Rechts: Tongeren 50, foto vanuit het zuidwesten.

Figuur 4. Laanbeplanting bij Tongeren 50.

Figuur 5. Links: Laanbeplanting bij Loxvenseweg, foto vanuit het westen. Rechts: Plangebied, agrarisch gebied: deels weiland, deels grasland.

1.3 Voornemen

Ten behoeve van de aanleg van het tracé zijn de volgende werkzaamheden (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde) voorzien:

- Bouwrijp maken van percelen.
- Sloop bebouwing (Tongeren 50).
- Verwijderen van laanbeplanting.
- Verwijderen bosperceel.
- Dempen van sloten.
- Vervangen van huidige gelijkvloerse spoorwegovergang.
- Afsluiten van bestaande wegen voor auto's.
- Aanleg brug over de beek Smalwater.
- Graven van nieuwe berm sloten.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het juridisch kader beschreven. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens een beschrijving gegeven van aanwezige beschermde soorten, waarna in hoofdstuk 4 de toetsing aan de Flora- en faunawet plaatsvindt. In hoofdstuk 5 vindt de toetsing aan de NNN plaats. Waarna in hoofdstuk 6 de conclusies worden samengevat en vervolgstappen beschreven.

2 JURIDISCH KADER

De Nederlandse natuurwetgeving kent twee sporen, de gebiedsbescherming en de soortenbescherming. Hieraan wordt respectievelijk via de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet invulling gegeven. In beide wetten zijn naast het nationaal natuurbeschermingsbeleid ook tal van internationale verdragen en richtlijnen verankerd, zoals: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Convention, Conventie van Bonn en CITES. Een belangrijk speerpunt in het Nederlandse natuurbeleid vormt daarnaast het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)). Het NNN is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. In 2021 moet het NNN zijn afgerond. Het NNN is planologisch verankerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012) en op provinciaal niveau in de Verordening Ruimte van de Structuurvisie van de provincie Noord-Brabant.

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. Hierbij staat het behoud van de gunstige staat van instandhouding van soorten centraal. Het soortenbeschermingsdeel van de Vogel- en Habitatrichtlijn is in de wet opgenomen.

De Flora- en faunawet kent een zorgplicht die voor alle dieren geldt. Dit houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor diersoorten. Naast de zorgplicht kent de wet een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De wet kent een aantal tabellen en categorieën met plant- en diersoorten waarvoor een bepaald beschermingsregime geldt (tabel 1 t/m 3 en Vogels). Het is verboden planten te plukken, dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de wet vallen.

Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is. Op dit verbod kan onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken via een ontheffing of vrijstelling. Met het gewijzigde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (2005) is het beschermingsregime versoepeld. Voor de uitvoer van werkzaamheden in het kader van regulier beheer, gebruik en onderhoud en bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor algemeen beschermde dier- en plantensoorten (Tabel 1) een vrijstelling. In Bijlage B is een nadere toelichting van de Flora- en faunawet opgenomen.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

De natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van natuurgebieden in Nederland. Het gaat hierbij om de bescherming van Natura 2000-gebieden en beschermde Natuurmonumenten. In dit kader wordt bescherming van Natura 2000-gebieden behandeld.

Het uitgangspunt van de wet is dat activiteiten in of om Natura-2000 gebieden de natuur niet mogen schaden. De wet kent zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen voor een gebied (doelen voor behoud, verbetering of uitbreiding). De effecten van activiteiten in en om een Natura 2000-gebied moeten worden getoetst aan de wet. Activiteiten die een significant negatief effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied zijn niet zondermeer toegestaan en mogen zonder vergunning niet plaatsvinden.

Bij vergunningaanvragen speelt het voorzorgbeginsel een belangrijke rol. Hierbij geldt dat alle effecten moeten worden onderzocht die de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen. Door middel van een Voortoets wordt bepaald in welke mate een activiteit eventueel tot verslechtering of significant negatief effect kan leiden waardoor een vergunningsaanvraag noodzakelijk is. Indien significante negatieve effecten van een activiteit of een combinatie van activiteiten (met andere projecten of plannen) niet kan worden uitgesloten dan moet er een uitgebreide vervolgttoets worden uitgevoerd door middel van een Passende Beoordeling. Als vervolgens uit de Passende Beoordeling blijkt dat zelfs na het nemen van mitigerende maatregelen, significant negatieve effecten niet kunnen worden voorkomen dan dienen de zogenoemde ADC-criteria doorlopen te worden. Dit houdt in dat onderzocht moet worden in hoeverre alternatieven voor de activiteit voorhanden zijn, of er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn om een activiteit doorgang te laten vinden en of de negatieve effecten voldoende gecompenseerd kunnen worden.

2.3 Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 treedt naar verwachting de Wet natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet en dekt dan alle aspecten van de natuurbescherming (gebieds- en soortenbescherming), de algemene zorgplicht, de vergunningverlening, de jacht, het bosbeheer en de handel in en het bezit van bedreigde dieren en planten (voorheen CITES). Deze wetswijziging zorgt er voor dat deze beter aansluit bij de Europese richtlijnen. De Natura 2000-gebieden en de meeste van de nu ook al beschermde soorten blijven onveranderd. Ook de verbodsbepalingen en vergunningsvoorwaarden veranderen niet wezenlijk. Wel worden de zorgplichten vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 en Flora- en faunawet geïntegreerd. Van burgers, bedrijven en overheid wordt ten algemene een zorgvuldige omgang met de natuur verlangd.

Daarnaast verandert een aantal procedures. Zo worden de taken en verantwoordelijkheden voor het verlenen van ontheffingen en vergunningen overgedragen naar de provincies.

Hieronder wordt kort weergegeven welke veranderingen de Wet natuurbescherming met zich meebrengt ten opzichte van de huidige Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998¹.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming zoals we deze momenteel kennen, Natuurbeschermingswet 1998, blijft in grote lijnen gelijk onder de nieuwe wet. Echter complementaire en ontwikkeldoelen voor Natura 2000-gebieden vervallen evenals de Beschermde Natuurmonumenten en bijbehorende doelen. Provincies zijn verplicht gebieden aan te wijzen voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Eventueel kan de provincie afgevalen beschermde natuurmonumenten opnemen in het NNN. De toetsing op Natura 2000-gebieden blijft op *dezelfde* manier gebeuren zoals we deze nu kennen. Een provincie waar het project wordt uitgevoerd wordt bevoegd gezag. Rechterlijke toetsing gaat via twee instanties, eerst een beroep bij de rechtbank en daarna hoger beroep bij de Raad van State. Bij een Plan-MER is een Passende Beoordeling geen verplicht onderdeel meer.

Soortenbescherming

In de nieuwe Wet Natuurbescherming wordt de huidige Flora- en faunawet vervangen door het onderdeel soortenbescherming.

Voor de bekende verbodsbepalingen uit de huidige Flora- en faunawet geldt dat de nieuwe verbodsbepalingen letterlijk zijn overgenomen van de verbodsbepalingen voor de Vogel- en habitatrichtlijn. Hierbij ontstaan drie beschermingsregimes;

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (lid 3.1 t/m 3.4); aangewezen vogels die vallen binnen de Vogelrichtlijn
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (lid 3.5 t/m 3.9); dier- en plantsoorten beschermd op basis van de Habitatrichtlijn of andere natuurbeschermingsverdragen
- Beschermingsregime andere soorten (lid 3.10 en 3.11); 'andere' soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten die niet vallen onder de Habitatrichtlijn of natuurbeschermingsverdragen.

Voor elk van deze beschermingsregimes is een apart verbodsstelsel hoewel het verschil in de praktijk met de huidige verboden waarschijnlijk gering is. Zo blijft de zorgplicht zoals bekend onder de huidige Flora- en faunawet ook van kracht onder de nieuwe Wet. In de Wet natuurbescherming stuurt de soortbescherming meer dan voorheen aan op een bescherming van de goede staat van instandhouding (gsvi). Huidige gedragscodes voor beschermde soorten blijven van kracht mits aangepast op de voorwaarden van de Wet Natuurbescherming. Dit als gevolg dat de lijst met beschermde soorten wijzigt.

Enkele relevante verschillen worden hieronder genoemd:

- De lijst van beschermde soorten verandert. Zo komen er zowel extra beschermde soorten bij, maar is ook een aantal soorten die niet langer zwaarder beschermd (bijvoorbeeld bittervoorn, rivierdonderpad en kleine modderkruiper). Voor een overzicht van de beschermde soorten en de status zie bijlage C en D.
- Voor verstoring van vogels geldt dat dit niet langer verboden is als aangetoond wordt dat de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding. Het beschadigen of vernielen van nesten blijft echter wel strafbaar.
- Het is niet langer verboden om dieren (opzettelijk) te verstoren.

¹ Op basis van de concept Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

- De categorie ‘andere’ soorten is gebaseerd op een nationaal beschermde soortenlijst die verschilt ten opzichte van de huidige beschermde soorten. De provincie kan voor deze “andere” soorten een generieke vrijstelling ten behoeve voor ruimtelijke ingrepen afgeven. De provincie Noord-Brabant heeft nog geen Verordening uitvoering Wet natuurbescherming gepubliceerd, hierdoor is het nog onduidelijk voor welke soorten een algemene vrijstelling zal worden verleend.
- Vrijstelling voor ontheffingsplicht voor ‘andere’ soorten zonder generieke vrijstelling hangen af van de implementatie op provinciaal niveau middels de provinciale verordeningen. De behandeling van een ontheffingsaanvraag duurt maximaal 20 weken waarbij een termijn geldt van 13 weken en een mogelijke verlenging van 7 weken.

Relevantie Wet natuurbescherming voor de beoordeling VLK Boxtel.

Vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming worden lopende aanvragen en bezwaarschriften behandeld op basis van het nieuwe recht. Aangezien de projectlocatie binnen de provincie Noord-Brabant ligt is de provincie ook na inwerkingstreden bevoegd gezag. De provincie Noord-Brabant heeft nog geen verordening uitvoering en/of beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming opgesteld. Echter in deze rapportage sorteren we wel alvast voor op de Wet natuurbescherming. Op het moment dat de provincie Noord-Brabant de verordening en de beleidsregel heeft opgesteld, is het belangrijk om te controleren of deze beoordeling voldoet aan de beleidsregels en onderzoeks- en ontheffingsplichten die in de verordening en beleidsregels zijn opgenomen. Daarbij is het belangrijk om ook vroegtijdig af te stemmen met het bevoegd gezag. De verwachting is dat voor de start van de werkzaamheden (2018 -2019) er inmiddels veel meer duidelijkheid zal zijn over de implementatie van de Wet natuurbescherming.

2.4 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) heeft als doel om bijzondere en beschermde natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Het NNN is beschermd via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. In het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het beschermingsregime vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De beleidsmatige verankering wordt gevormd door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012).

Op provinciaal niveau is de planologische bescherming van het NNN geregeld via de Verordening Ruimte van de Structuurvisie Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2014). Het NNN is begrensd met een zogenoemde groene contour. Nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen deze groene contour zijn in beginsel niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang (het ‘nee, tenzij’- regime). Dit staat toegelicht in de Verordening Ruimte van de Structuurvisie. Als een ingreep (onder bovengenoemde voorwaarden) wordt toegestaan, moet de initiatiefnemer de (potentiële) natuurwaarden die verloren gaan, op eigen kosten compenseren. Dit uitgangspunt wordt ‘natuurcompensatie’ genoemd. De provinciale regels voor natuurcompensatie staan in de Verordening Ruimte van de Structuurvisie (Provincie Noord-Brabant, 2014). In Bijlage E is een nadere toelichting van het NNN opgenomen.

3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Methode

In deze paragraaf worden de in het kader van de Flora- en faunawet beschermde soorten beschreven. De inventarisatie is gebaseerd op bestaande verspreidingsgegevens (provinciale database en verspreidingsatlassen), middels een habitatgeschiktheidsbeoordeling en soortgericht onderzoek.

De eerste habitatgeschiktheidsbeoordeling heeft plaatsgevonden op 15 mei 2012, bij weersomstandigheden van ongeveer 9 °C, bewolkt en wisselvallig. Op grond van deze habitatgeschiktheidsbeoordeling is in 2012 en 2013 nader soortgericht onderzoek uitgevoerd naar steenuil, amfibieën, vissen en vleermuizen. Deze veldbezoeken zijn conform de richtlijnen van het vleermuisprotocol (GaN2013) en het door SOVON opgestelde Broedvogel MonitoringsProject (BMP) uitgevoerd. Voor het amfibieënonderzoek is bemonsterd met een fijnmazig Ravon schepnet. Waarnemingen van andere soorten ter plaatse zijn eveneens genoteerd.

Op in 2016 heeft vervolgens actualiserend veldonderzoek plaatsgevonden. Tijdens deze bezoeken is speciale aandacht besteed aan de aanwezigheid van verblijfplaatsen en andere functies van het gebied voor steenuil, vissen, amfibieën en vleermuizen.

De veldbezoeken in 2012, 2013 en 2016 voldeden alle aan de minimum voorwaarden voor weersomstandigheden nodig voor het uitvoeren van vogel en vleermuisinventarisaties. Hieronder is een tabel opgenomen met de weersomstandigheden per veldbezoek.

Tabel 1 De weersomstandigheden tijdens de inventarisaties in 2012, 2013 en 2016 (Bron: KNMI, weerstation Eindhoven)

Soortgroep	Datum	Temperatuur	Windkracht	Neerslag
Amfibieën en vissen (bemonsteren)	15 mei 2012	13°C	3 Bft	<0,05 mm
	21 juni 2012	17°C	4 Bft	3,2 mm
	30 juli 2012	18°C	4 Bft	1,5 mm
	13 mei 2016	22°C	2/3 Bft	0,0 mm
Steenuil (jaarrond beschermde nesten)	15 mei 2012	13°C	3 Bft	<0,05 mm
	18 feb 2013	1°C	1 Bft	0,0 mm
	4 maart 2013	6°C	3 Bft	0,0 mm
	2 april 2013	3°C	4 Bft	0,0 mm
	13 mei 2016	20 °C	2 Bft	0,00 mm
	26 mei 2016	14°C	2 Bft	0,00 mm
Vleermuizen (vaste verblijfplaatsen)	15 mei 2012	13°C	3 Bft	<0,05 mm
	21 juni 2012	17°C	4 Bft	3,2 mm
	5 juli 2012	18°C	2 Bft	0,0 mm
	30 juli 2012	18°C	4 Bft	1,5 mm
	27 aug 2013	19°C	2 Bft	0,0 mm
	13 mei 2016	20 °C	2 Bft	0,00 mm
	26 mei 2016	14°C	2 Bft	0,00 mm

Er is geen soortgericht onderzoek uitgevoerd naar huismus in het plangebied. Deze soort is tijdens het soortgericht onderzoek van de steenuil wel op een aantal locaties aangetroffen. Waarnemingen van huismus zijn in paragraaf 3.2 opgenomen. Met de onderzoeksinspanning die is geleverd voor de overige soorten (Steenuil bezoeken) kan gesteld worden dat de inspanning eveneens afdoende is in het kader van de onderzoeksinspanning voor huismus.

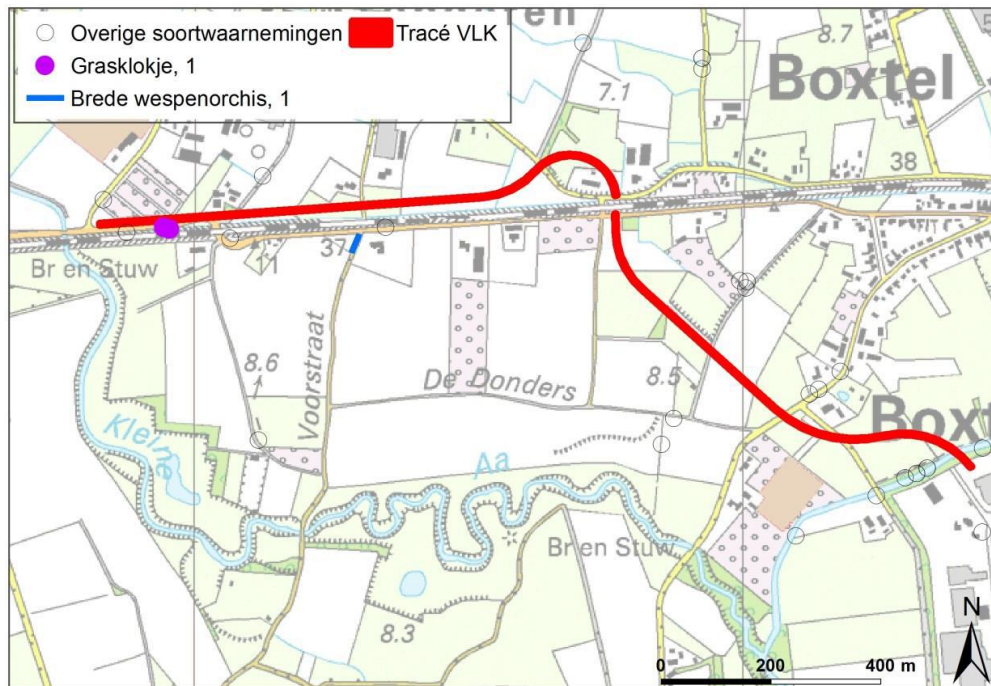
3.2 Huidig voorkomen beschermde soorten

Uit het nader soortgericht onderzoek in 2016 is gebleken dat de situatie van het plangebied onveranderd is ten opzichte van het veldbezoek in 2012 en 2013. Daarom wordt aangenomen dat de soorten die in 2012 en 2013 zijn waargenomen nog steeds in het plangebied voorkomen. Hieronder wordt ingegaan op de beschermde soorten die in het kader van de Flora- en faunawet worden beschermd en die op basis van de Quick scan uit 2012 en de vervolgonderzoeken uit 2012, 2013 en 2016 in het plangebied en directe omgeving voorkomen of kunnen worden verwacht.

Flora

Tijdens het eerste veldbezoek in 2012 zijn nabij het tracé twee beschermde plantensoorten aangetroffen: grasklokje en brede wespenorchis. Beide soorten bevinden zich op schrale locaties als wegbermen en langs het spoor. Beide soorten worden in de Flora- en faunawet aangemerkt als Tabel 1-soorten. Onder de Wet natuurbescherming worden beide soorten niet meer beschermd.

Zwaardere beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht. Het merendeel van de huidige gronden waar het tracé komt, is in landbouwkundig gebruik en ongeschikt voor zwaar beschermde soorten. In de kwelsloot in het zuiden (nabij Smalwater) zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten aangetroffen. Figuur 6 geeft een overzicht van de locaties waar grasklokje en brede wespenorchis zijn aangetroffen.

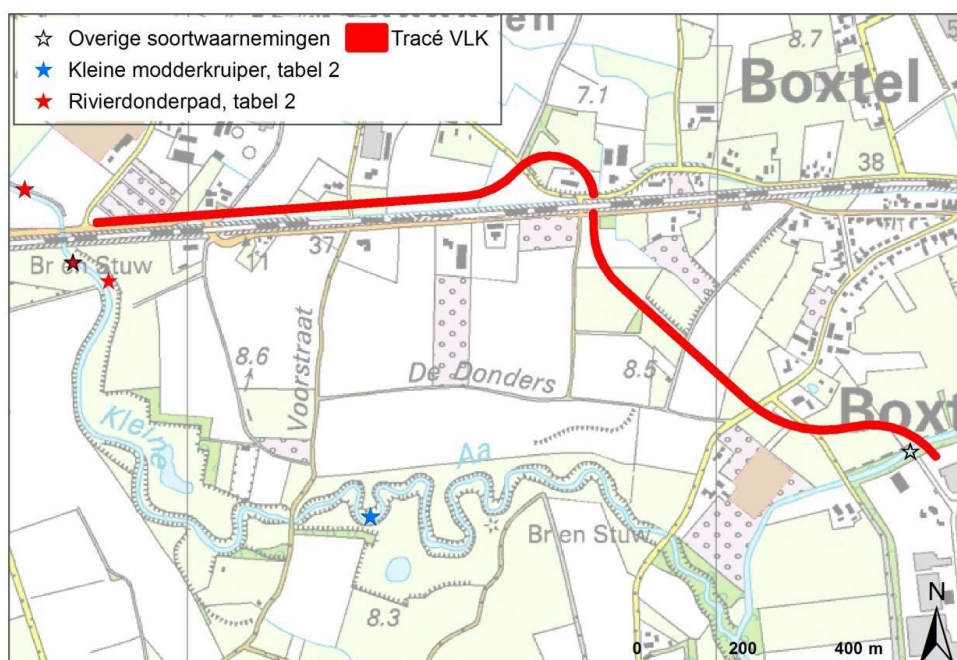

Figuur 6 Overzicht locatie grasklokje en brede wespenorchis (Bron Quick scan Flora en fauna VLK, 2013).

Vissen

Nabij het plangebied zijn waarnemingen bekend van rivierdonderpad en kleine modderkruiper (waarneming.nl). Beide soorten zijn waargenomen in de Kleine Aa. Tijdens het veldbezoek in juni 2012 bleek het plangebied voor de kleine modderkruiper ongeschikt, doordat de poel en sloot met potentie was uitgedroogd. De sloten die voor afwatering van de weg zorgen hebben een vergelijkbare kwaliteit als de huidige sloten. Ook tijdens het vervolgonderzoek in 2016 zijn in Smalwater geen beschermde vissoorten aangetroffen. Hierdoor kan worden uitgesloten dat de kleine modderkruiper in het plangebied voorkomt.

Het leefgebied van rivierdonderpad bestaat uit zuurstofrijke plaatsen waar schuilgelegenheid aanwezig is. Dergelijke plaatsen bevinden zich in beken, rivieren, meren en polderwateren op plaatsen met steenstort en windwerking of nabij bruggetjes, duikers of stuwten waar het water sneller stroomt. Deze omstandigheden zijn in de kwelsloot niet aanwezig. De aanwezigheid van de rivierdonderpad kan hierdoor uitgesloten worden.

Figuur 7 Waarnemingen kleine modderkruiper en rivierdonderpad (Bron: Quick scan Flora en fauna VLK, 2013).

Amfibieën

Tijdens het soortgericht onderzoek naar amfibieën in 2013 zijn kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad aangetroffen in de kwelsloot en poel nabij het Smalwater. Tijdens het soortgericht onderzoek naar amfibieën in 2016 zijn de bruine kikker en gewone pad waargenomen in de sloten nabij Tongeren en Smalwater (zie Figuur 8). De bermsloten en Smalwater vormen geschikt voortplantingswater en opgaande beplantingen vormen geschikt winterhabitat. De kwelsloot nabij Smalwater is tevens geschikt voortplantingshabitat voor algemeen voorkomende amfibiesoorten. Alle drie de soorten worden in de Flora- en faunawet aangemerkt als Tabel 1-soorten. Onder de Wet natuurbescherming worden de soorten aangemerkt als “overige soorten”.

Tijdens het veldbezoek in juni 2012 was de poel met potentie voor de kamsalamander uitgedroogd. Hierdoor biedt het plangebied ongeschikt leefgebied en kan de aanwezigheid van de kamsalamander worden uitgesloten.

Figuur 8 Waarnemingen nader onderzoeken 2016; Rode ster; gewone dwergvleermuis foeragerend, Blauwe ster; laatvlieger foeragerend, Groene ster; bruine kikker, Paarse ster; tiendoornige stekelbaars, Bruine ster; nestplaatsen huismus, Grijs ster; gewone pad, Gele lijn; vliegroute gewone dwergvleermuis, Rode cirkel; territorium steenuil.

Reptielen

Er zijn geen waarnemingen bekend van reptielen in de omgeving van het tracé (waarnemingen.nl). Ook geschikte habitats (schrале vegetaties) van reptielen zijn niet aanwezig. Het voorkomen van reptielen in het plangebied is uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

In de directe omgeving komen algemene soorten voor, bijvoorbeeld muizensoorten, mol, egel en konijn (waarneming.nl). Zo is er in de bosschage tussen D'ekker en Akkestraat een konijnenburcht (perceel 2543) aanwezig (zie Figuur 9). Deze soorten worden in de Flora- en faunawet aangemerkt als Tabel-1 soorten. Onder de Wet natuurbescherming worden de soorten aangemerkt als "overige soorten".

Er zijn geen waarnemingen van de zwaar beschermde das in het plangebied bekend. De soort is in de omgeving niet waargenomen. Gezien het ontbreken van dassen in de omgeving is de aanwezigheid van de das in het plangebied ook uitgesloten.

Ook het voorkomen van de zwaar beschermde waterspitsmuis is niet waarschijnlijk. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Smalwater is een rechte en beschaduwde loop met matig ontwikkelde begroeiing op de oevers en weinig waterplanten.

Vleermuizen

Tijdens het nader onderzoek in 2012, 2013 en 2016 zijn gewone dwergvleermuizen op vliegroute bij de straat Tongeren waargenomen (zie Figuur 8 en Figuur 9). Uit het nader onderzoek uit 2016 blijkt dat de

vleermuizen langs de bebouwing van Tongeren 50 vlogen en deels langs struweel. Er is een duidelijke relatie met de lijnvormige structuur van de straat en beplanting.

Ook is in 2016 aan de zuidkant van Tongeren 50 een gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen (zie Figuur 8).

Uit de nader onderzoeken van 2012, 2013 en 2016 is gebleken dat de laanstructuur aan de Loxvenseweg en Molengraafseweg dienen als vliegroute voor ca. 15-20 gewone dwergvleermuizen. Daarnaast zijn in 2016 bij de kruising van de Loxvenseweg en watergang de Beerze 15 tot 20 gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Op deze locatie zijn ook ca. vijf foeragerende laatvliegers waargenomen (zie Figuur 8 en Figuur 9).

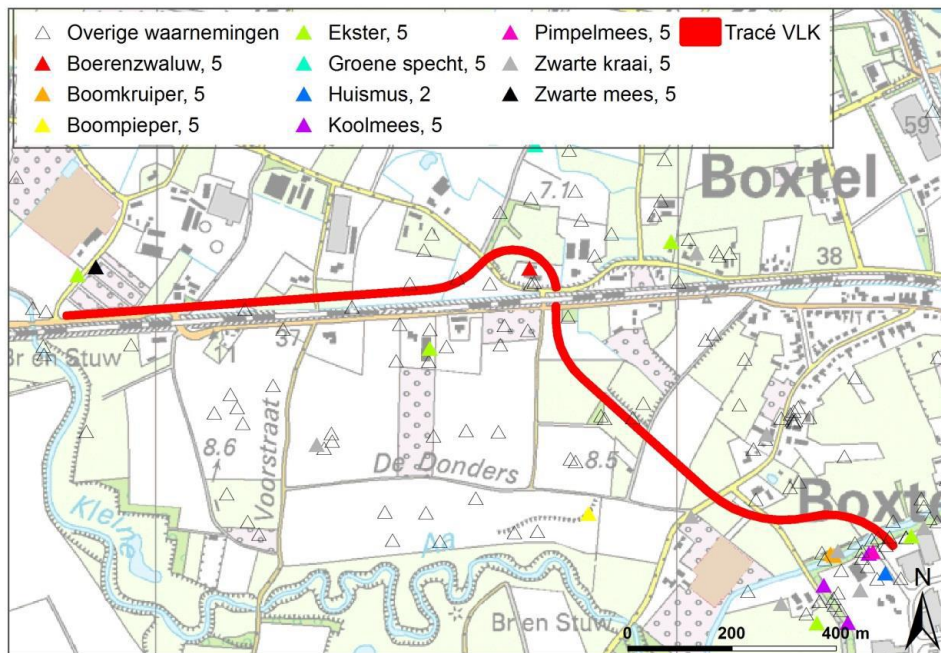
In de bomen zijn tijdens het nader onderzoek in 2012, 2013 en 2016 geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Wel is tijdens het nader onderzoek in 2013 ter hoogte van Tongeren 48 een verblijfplaats met ca. 30 gewone dwergvleermuizen waargenomen (zie Figuur 9). Doordat het plangebied in 2016 onveranderd is ten opzichte van 2013 kan worden aangenomen dat deze verblijfplaats onveranderd aanwezig is.

Figuur 9 Waarnemingen nader onderzoek 2013; Gele stip = verblijfplaats huismus, blauwe ster = verblijfplaats boerenwaluw, blauwe stip = konijnenburcht, rode ster = vleermuisverblijfplaats, oranje lijn = vliegroute vleermuizen. (Bron achtergrond: Bing maps).

Broedvogels

In het plangebied en de omgeving van het plangebied komen algemeen beschermde broedvogelsoorten en weidevogels voor. De nesten zijn niet jaarrond beschermd. Figuur 10 geeft een overzicht van locaties en waargenomen broedvogels uit categorie 5 (zie Bijlage B) nabij het tracé. Het plangebied zelf vormt voor broedende weidevogels ook een potentieel broedgebied.

Figuur 10 Waarneming broedvogels nabij tracé veldbezoek 2012.

Steenuil

Tijdens het nader onderzoek in 2013 is ter hoogte van Tongeren 48 een broedplaats vastgesteld. Ter hoogte van Tongeren 50 is in 2013 en 2016 het territorium van steenuil vastgesteld (zie Figuur 8 en Bijlage F). Tijdens het nader onderzoek in 2013 is ook ter hoogte van Kalksheuvel 47a het territorium van steenuil vastgesteld. Doordat het plangebied in 2016 onveranderd is ten opzichte van 2013 kan worden aangenomen dat dit territorium onveranderd aanwezig is.

Nesten van steenuil zijn jaarrond beschermd (categorie 1). Steenuilen leven in diverse halfopen landschappen en bewegen zich doorgaans tot ongeveer 200 meter van de broedplaats. Boomgaarden, begraasde weiltes, houtwallen, bomenrijen, slootjes, poelen, rommelhoekjes en ruigtes zijn van groot belang in het leefgebied van de steenuil. Akkers vormen minder geschikt leefgebied, net als foerageergebieden die hevig verstoord worden of gescheiden worden van de verblijfplaatsen door bijvoorbeeld drukke wegen en spoorwegen.

Huismus

Tijdens het nader onderzoek in 2013 en 2016 zijn nabij Tongeren 50 territoria van huismus waargenomen (zie Figuur 8 en Figuur 9). Daarnaast zijn tijdens het nader onderzoek in 2012 en 2013 nabij Bakhuisdreef 2 en 3, kapelweg 55/53 en Kalksheuvel 24, 26 en 47a territoria van huismus waargenomen. Nesten van huismus zijn jaarrond beschermd (categorie 2). De huismus maakt gebruik van de ruimten onder dakpannen en in kieren en gaten in muren om te nestelen. Daarnaast zijn de aanwezigheid van begroeide schuttingen, groenblijvende begroeiingen (zoals klimop en hagen), water en de afwezigheid van veel grote bomen belangrijke elementen van het habitat van de huismus.

Boerenzwaluw

In 2013 is ter hoogte van Tongeren 50 een nest van een boerenzwaluw en een holenduif waargenomen. Doordat het plangebied in 2016 onveranderd is ten opzichte van 2013 kan worden aangenomen dat deze nesten onveranderd aanwezig is. Nesten van boerenzwaluwen zijn jaarrond beschermd (categorie 5).

4 EFFECTBEOORDELING BESCHERMDE SOORTEN

4.1 Effecten op beschermde soorten

In onderstaande tabel is samengevat welke beschermde soorten in het plangebied en/of directe omgeving voorkomen en wordt aangegeven of de soort ook onder de Wet natuurbescherming wordt beschermd. Daarnaast worden de mogelijke effecten van het slopen van bebouwing, verwijderen van vegetatie, aanleg van de weg, graafwerkzaamheden en transportbewegingen op de beschermde soorten weergegeven.

Soort	Beschermingscategorie Flora- en faunawet	Beschermingscategorie Wet natuurbescherming	Mogelijke effecten
Algemeen voorkomende amfibieën	Tabel 1	Overige soorten	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen gedood en verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen vernietigd en verstoord. Daarnaast kan als gevolg van de werkzaamheden de konijnenburcht en de directe leefomgeving van de konijnen uit deze burcht (perceel 2543) worden vernietigd
Algemeen voorkomende, grondgebonden zoogdieren			
Grasklokje	Tabel 1	-	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk exemplaren en standplaatsen vernietigd. Beide soorten komen algemeen voor in Noord-Brabant. In de omgeving van Bostel en Haaren zijn voldoende (geschikte) standplaatsen voor beide soorten aanwezig. Daarbij kunnen de bermen langs het nieuwe tracé mogelijk eveneens geschikt zijn voor beide soorten, mits voldoende schraal. Het vernietigen van enkele standplaatsen van beide soorten leidt niet tot een afname van populaties van beide soorten.
Brede wespenorchis			
Vleermuizen	Tabel 3, Bijlage IV Habitatrichtlijn	Habitatrichtlijnsoort	Als gevolg van de werkzaamheden worden de twee vaste vliegroutes (Loxvenseweg, Molengraafseweg, Tongeren) van gewone dwergvleermuis doorbroken en permanent verstoord. Doordat er geen werkzaamheden plaatsvinden ter hoogte van Tongeren 48, zijn negatieve effecten op de aanwezige verblijfplaats uitgesloten.
Steenuil	Vogels, categorie 1	Vogels, categorie 1	Als gevolg van de werkzaamheden wordt het territorium van steenuil ter hoogte van Kalksheuvel 47a en Tongeren 50; zie Bijlage G, vernietigd en permanent verstoord. Dit kan leiden tot een toename van met name jonge steenuilen als verkeersslachtoffers. De broedlocaties blijven behouden.
Huismus	Vogels, categorie 2	Vogels, categorie 2	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen verstoord. Daarnaast worden mogelijk verblijfplaatsen en beschermd leefgebied vernietigd en verstoord.
Broedvogels (boerenzwaluw)	Vogels, categorie 5	Vogels, categorie 5	Alleen effecten als de werkzaamheden in het broedseizoen aanvangen. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen, zijn effecten te voorkomen. Indien vogels de werkzaamheden als verstorend ervaren, is er nog de mogelijkheid om zich te vestigen op een andere locatie. Wanneer in het broedseizoen (grootweg tussen 15 maart en 15 juli) begonnen wordt, is mogelijk sprake van verstoring van broedende vogels en daarmee het vernietigen van broedsels.
Broedvogels (holenduif, weidevogel)	Algemene broedvogels	Algemene broedvogels	Alleen effecten als de werkzaamheden in het broedseizoen aanvangen. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen, zijn effecten te voorkomen. Indien vogels de werkzaamheden als verstorend ervaren, is er nog de mogelijkheid om zich te vestigen op een andere locatie. Wanneer in het broedseizoen (grootweg tussen 15 maart en 15 juli) begonnen wordt, is mogelijk sprake van verstoring van broedende vogels en daarmee het vernietigen van broedsels.

4.2 Toetsing verbodsbepalingen

De voorgenomen inrichting kan leiden negatieve effecten op beschermde soorten en tot het overtreden van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. In de tabel hieronder wordt een samenvatting gegeven van de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Waarna we per soort dieper ingaan op de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming.

Soort	Beschermingscategorie Flora- en faunawet	Art 8	Art 9	Art 10	Art 11	Art 12
Grasklokje en brede wespenorchis	Tabel 1	x				
Bruine pad, kleine watersalamander en gewone pad	Tabel 1		x		x	
Algemeen voorkomende beschermde zoogdieren (o.a. konijn)	Tabel 1		x		x	
Gewone dwergvleermuis	Tabel 3				x	
Broedvogels	Vogels (algemeen beschermingsregime)				x	x
Steenuil	Vogels (categorie 1)				x	
Huismus	Vogels (categorie 2)				x	x
Boerenzwaluw	Vogels (categorie 5)				x	x

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Flora

De voorgenomen inrichting kan leiden tot aantasting van grasklokje en brede wespenorchis. Voor beide soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen (Tabel 1 Ff-wet).

Daarnaast worden beide soorten onder de Wet natuurbescherming niet langer beschermd. Hierdoor zijn mitigerende maatregelen en ontheffing in het kader van de Ff-wet of Wet natuurbescherming niet noodzakelijk.

Amfibieën

Voor algemeen voorkomende beschermde amfibieën (Tabel 1 Ff-wet) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen, mits wordt voldaan aan de Algemene Zorgplicht (zie paragraaf 4.3.1).

Onder de Wet natuurbescherming vallen de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander onder de categorie "overige soorten". Voor deze soorten is het verboden om:

- in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Omdat de Noord-Brabant nog geen verordening uitvoering en/of beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming heeft opgesteld, is het nog onduidelijk welke beleidsregels en onderzoeks- en ontheffingsplichten de provincie Noord-Brabant voor deze soorten stelt. Wel geldt te allen tijde de Algemene Zorgplicht, net zoals onder de Flora- en faunawet.

Grondgebonden zoogdieren

Voor algemeen voorkomende zoogdieren (Tabel 1 Ff-wet) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen, mits sprake is van zorgvuldig handelen (zie paragraaf 4.3.1).

Onder de Wet natuurbescherming vallen veel algemeen voorkomende zoogdieren, zoals konijn, haas, egel en bosmuis, onder de categorie “overige soorten”. Voor deze soorten is het verboden om:

- in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Omdat de Noord-Brabant nog geen verordening uitvoering en/of beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming heeft opgesteld, is het nog onduidelijk welke beleidsregels en onderzoeks- en ontheffingsplichten de provincie Noord-Brabant voor deze soorten stelt. Wel geldt te allen tijde de Algemene Zorgplicht, net zoals onder de Flora- en faunawet.

Vleermuizen

De vernietigen van vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen is in strijd met de Ff-wet wanneer de functionaliteit van de verblijfplaatsen in geding komt.

Onder de Wet natuurbescherming zijn dwergvleermuizen ook strikt beschermd. Onder de Wet natuurbescherming is het verboden om:

- in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- in het wild levende dieren opzettelijk te verstoren;
- de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen

Daarom dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen (zowel tijdelijk als permanent) te worden genomen voorafgaand aan de werkzaamheden.

Broedvogels

De nesten van algemeen voorkomende broedvogels zijn onder de Flora- en faunawet tijdens het broedseizoen strikt beschermd. In de praktijk worden voor het verstoren van broedende vogels en de vernietiging van nesten geen ontheffing afgegeven, daarom dienen mitigerende maatregelen te worden genomen.

Ook onder de Wet natuurbescherming zijn de nesten van algemeen voorkomende broedvogels ook tijdens het broedseizoen strikt beschermd. Daarentegen is het opzettelijk verstoren van vogels toegestaan, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het gevaar komt. Echter het vernietigen van nesten tijdens het broedseizoen is niet toegestaan. Daarom dienen ook in het kader van de Wet natuurbescherming mitigerende maatregelen te worden genomen.

Steenuil

Het leefgebied van steenuilen is behalve gedurende het broedseizoen ook buiten het broedseizoen in gebruik als vaste rust- en verblijfplaats. Daarom is het verstoren en vernietigen van vaste verblijfplaatsen en leefgebied ook buiten het broedseizoen in strijd met de Ff-wet. Ook onder de Wet natuurbescherming is vernietigen van vaste verblijfplaatsen en het optimaal leefgebied van steenuilen het gehele jaar verboden. Verstoring van vaste verblijfplaatsen en het optimaal leefgebied van steenuilen is alleen verboden indien de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Doordat steenuilen zeer honkvast zijn, kan door het verstoren van de aanwezige vaste verblijfplaatsen en het optimaal leefgebied van steenuilen de gunstige staat van instandhouding niet geborgd worden.

Daarom dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen (zowel tijdelijk als permanent) te worden genomen voorafgaand aan de werkzaamheden.

Huismus

Huismussen broeden elk jaar op dezelfde plaats en zijn hierin zeer honkvast. Daarom is het vernietigen van nesten ook buiten het broedseizoen in strijd met de Ff-wet. Ook onder de Wet natuurbescherming is het

vernietigen van nesten van huismussen het gehele jaar verboden. Daarom dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Daarnaast dienen mitigerende maatregelen (zowel tijdelijk als permanent) te worden genomen voorafgaand aan de sloop. Daarnaast kunnen de werkzaamheden leiden tot het vernietigen van broedsels en eieren van huismus. Ook dit is in strijd met de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming. Hiervoor dienen mitigerende maatregelen genomen worden.

Boerenwaluw

Boerenwaluwen keren vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving. Maar ze beschikken ook over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Nesten van boerenwaluw mogen dan ook verwijderd worden, indien de staat van instandhouding van de soort niet in het geding komt. Daarom dienen er, om overtreding van de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming te voorkomen, maatregelen genomen te worden.

4.3 Mitigerende maatregelen

4.3.1 Verplichte mitigerende maatregelen

Algemene Zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten; de algemene zorgplicht. Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Daarom dienen voor algemeen beschermde amfibieën en grondgebonden zoogdieren de volgende maatregelen genomen te worden:

- Voorkom onnodig lijden van alle fauna;
- Het dempen van sloten dient plaats te vinden buiten de gevoelige periode van amfibieën: in de periode vanaf augustus tot maart;
- Tijdens de werkzaamheden dient continu op aanwezigheid van dieren gelet te worden. Bij aantreffen van dieren moet worden voorkomen dat deze gedood of verwond;
- Er moet tijdens het opruimen van de bosschage op perceel 2543 een kant op worden gewerkt zodat konijnen aanwezig in de burcht en andere dieren een ontsnappingsroute beschikbaar hebben;
- Er moet bij graafwerkzaamheden altijd een vluchtroute beschikbaar zijn voor dieren. Werk dus te allen tijde van open water (sloot) af.
- Bij het rijden door het gebied met voertuigen en machines kunnen grondgebonden dieren (zoals de haas en veldmuis) worden gedood of verwond. Zorg dat met de voertuigen rustig wordt gereden (maximaal 15 km/uur), zodat de dieren de kans hebben om te ontsnappen aan de werkzaamheden.

Vleermuizen

Ten aanzien van de vleermuizen moet een ontheffing worden aangevraagd en hiervoor dient een mitigatieplan te worden opgesteld. Globaal zullen de volgende maatregelen worden opgenomen in het mitigatieplan;

- Daar waar vliegroutes onderbroken worden dienen door de aanplant van hogere bomen (hop-overs) gezorgd te worden dat de functie behouden blijft. Zorg dat er langs de Tongeren een lijnvormige structuur wordt behouden, welke kan dienen als vliegroute.
- Verlichting op locaties waar hop-overs komen dienen ofwel vleermuisvriendelijk te zijn of uitsluitend gericht te zijn op het wegdeel en niet op de boomkruinen.

Algemene broedvogels en boerenwaluw

Voor algemene broedvogels gelden onderstaande maatregelen;

- Voer de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit. Voor algemene broedvogels en weidevogels loop het broedseizoen van 15 maart – 15 juli. Indien dit niet mogelijk is, moeten nesten voor aanvang van het broedseizoen ongeschikt zijn gemaakt. Wanneer echter broedende vogels worden aangetroffen dient men de werkzaamheden te staken.
- Voer de werkzaamheden op het erf Tongeren 50 buiten de periode 1 mei tot 1 oktober (het broedseizoen van de boerenwaluw) uit. Dit geldt ook voor intensieve transport- en voertuigbewegingen en intensieve menselijke betreding van het erf. Indien dit niet mogelijk is, moeten nesten voor aanvang van het broedseizoen verwijderd zijn of broedplaatsen ongeschikt zijn gemaakt.

Steenuil

De gemeente heeft aangegeven de aantasting van het leefgebied ter hoogte van Tongeren 50 door aanleg van de VLK te compenseren door een gebied van gelijke omvang als 'geschikt' in te richten. De onderstaande maatregelen zijn hierbij verplicht in het kader van de Flora- en faunawet. Echter de daadwerkelijke mitigatieopgave en uitwerking van de maatregelen worden bij de ontheffingsaanvraag vastgesteld.

- Opwaarderen van marginaal habitat in de directe omgeving tot optimaal habitat. Dit moet tijdig en voordat de werkzaamheden beginnen gebeuren. Hiervoor dienen de volgende maatregelen genomen te worden;
 - Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken. Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes;
 - Aanbieden van nieuwe huisvestingsmogelijkheden, bijvoorbeeld in de vorm van steenuilkasten, door het maken van toegang tussen dakbedekking en isolatielaag. Voor de langere termijn: planten van knotbomen, fruitbomen en notenbomen;
 - Zorg voor bescherming tegen aanrijding langs de nieuwe wegaansluitingen. Dit kan door het aanplanten van hagen die de soort de hoogte in leiden zodat ze op hoogte de weg over moeten gaan. Dit kan ook door hoog struweel tot ontwikkeling te brengen.

Een tweede broedplaats van steenuilen komt voor ter hoogte van Kalksheuvel. De VLK doorkruist het leefgebied. Het gebied ten zuiden van de weg blijft ongeacht de inrichting niet geschikt. Voorkomen moet worden dat de steenuil de weg oversteekt. Daarom voert de gemeente onderstaande maatregelen uit;

- Opwaarderen van het habitat ten oosten van de huidige verblijfsplaats. Dit moet tijdig en voordat de werkzaamheden beginnen gebeuren. Hiervoor dienen de volgende maatregelen genomen te worden;
 - Plaatsing extra nestkast in het gebied ten oosten van de huidige verblijfsplaats;
 - Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken. Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes;
- Ten noorden van de weg wordt extra haagbeplanting aangebracht zodat dit een barrière vormt om de weg over te steken;

Huismus

De onderstaande maatregelen zijn verplicht in het kader van de Flora- en faunawet. De daadwerkelijke mitigatieopgave en maatregelen worden bij de ontheffingsaanvraag vastgesteld.

- Voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats moeten minimaal twee nieuwe (tijdelijke) verblijfplaatsen worden gecreëerd in de vorm van bijvoorbeeld nestkasten, neststenen of vogelvides of vergelijkbare voorzieningen.
- Bied meerdere nestplekken bij elkaar aan. Zorg dat de opening minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit.
- Deze verblijfplaatsen moeten in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden
- Deze verblijfplaatsen moeten tijdig, dat wil zeggen minimaal drie maanden voor de werkzaamheden, aanwezig zijn om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
- Deze tijdelijke verblijfplaatsen moeten, zo ver ze als zodanig functioneren, jaarlijks worden schoongemaakt in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.
- Werk buiten de periode dat het nest wordt gebruikt als broedgelegenheid.

Voorziening	Omschrijving	Foto
Huismus	Mogelijk is het ophangen van kasten de meest praktische oplossing. Dit is het minst ingrijpend en broedplaatsen van bestaande populaties worden niet aangetast. Een andere mogelijk is het aanbieden van nieuwe nestplaatsen in de vorm van neststenen of vogelvides in de te handhaven bebouwing in de omgeving. Aan te brengen minimaal 3 maanden voorafgaand aan de werkzaamheden.	

Neem de bovengenoemde maatregelen voor alle beschermde soorten op in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend te zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.

4.3.2 Niet-verplichte maatregelen

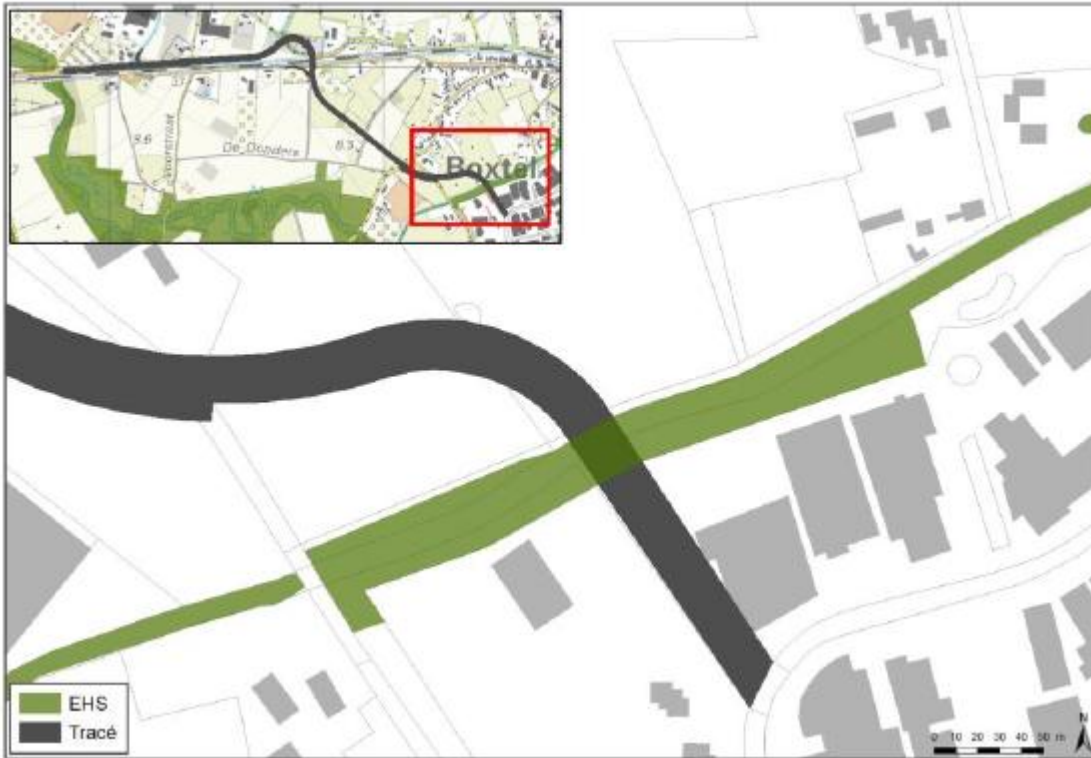
Boerenwaluw

In het kader van mitigerende maatregelen voor de boerenwaluw is enkel fasering van werkzaamheden buiten het broedseizoen verplicht. De staat van instandhouding van de soort is niet in het geding door het verdwijnen van de nesten. Het is wel mogelijk om vervangende nestplaatsen te plaatsen. Dit is echter geen wettelijke verplichting.

Voorziening	Aantal	Afbeelding	Planning	Relevante aspecten
Boerenwaluwnest (bijvoorbeeld Vivara)	>7 nestkasten (aanbevolen)		Voorafgaand aan de sloop van Tongeren 50 en de wegaanleg.	Ophangen bij boerderijen/schuren in de omgeving

5 NATUURNETWERK NEDERLAND

De VLK komt over de beek Smalwater te liggen. De beek en begeleidende beplanting maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen de EHS). Dit is weergegeven op onderstaande afbeelding. De relevante natuurbeheertypen in dit NNN-gebied zijn N03.01 'beek en bron' en N16.01 'droog bos met productie'.

Figuur 11 Kruising van de VLK en het NNN

Effectbepaling

Door de aanleg van de VLK vindt ruimtebeslag in NNN-gebied plaats. Als gevolg hiervan is mogelijk sprake van een effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied. In de provincie Noord-Brabant is het NNN geschermd volgens het "nee-tenzij" regime. Nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen het NNN zijn in beginsel niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Of de wezenlijke kenmerken worden aangetast, hangt af van de actuele en potentiële waarden van het gebied. Dat kunnen zijn: de natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid en de landschapsstructuur. Is er sprake van een significant effect op de wezenlijke kenmerken dan kan een ingreep in beginsel alleen nog plaatsvinden als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieven beschikbaar zijn (bij individuele ingrepen) of als een combinatie van plannen, projecten of handelingen per saldo tot een (kwantitatieve en kwalitatieve) versterking van het NNN leidt. In hoofdstuk 2 van het bestemmingsplan Verbindingsweg Ladonk – Kapelweg (VLK) is de nut en noodzaak beschreven, is het openbaar belang van de weg onderbouwd en het onderzoek naar alternatieven uitgebreid beschreven.

Door de aanleg van de VLK zijn de effecten op het beheertype 'droog bos met productie' niet uit te sluiten. Naast fysieke aantasting (breedte van de weg) is ook versnippering van de NNN aan de orde door het kruisen van de weg met de NNN. De waterloop zelf zal echter intact blijven, maar vooral langs de oevers vindt aantasting plaats. Het ruimtebeslag van VLK binnen het NNN bedraagt ongeveer 200 m².

Om versnippering van het NNN te voorkomen is bij ontwerp van de brug over Smalwater rekening gehouden met migratie van (dier)soorten. De brug heeft een overspanning van bijna 21 meter en is 13,5 meter breed. Onder de brug blijft het wel mogelijk voor fauna om te passeren. De brug belemmert de functie van ecologische verbindingzone langs het traject Smalwater niet.

Compensatieopgave

Het ruimtebeslag van ongeveer 200 m² dient te worden gecompenseerd. De omvang van de compensatie wordt bepaald door het ruimtebeslag, waarbij een toeslag op de omvang wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget. Hierin zijn de volgende categorieën te onderscheiden (Verordening Ruimte van de Structuurvisie Provincie Noord-Brabant 2014):

- a. Natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag.
- b. Tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
- c. Tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
- d. Bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer is maatwerk.

Momenteel bestaat de NNN-zone langs het Smalwater uit kleine bomen. Vergelijkbare bomen zijn binnen tussen de 5 en 25 jaar terug te krijgen. Het oppervlak aan soortgelijk te ontwikkelen natuur heeft een toeslag van 1/3. De te ontwikkelen oppervlakte vanuit NNN is 267 m². Deze compensatie zal in gebied tussen de Loxvenweg, het Smalwater en de Nieuwe weg worden gerealiseerd (Ontwerp bestemmingsplan verbindingsweg Ladonk – Kapelweg (VLK), 2013).

Deze compensatie dient te worden uitgewerkt in een compensatieplan. In dit compensatieplan moeten de volgende punten worden opgenomen onderscheiden (Verordening Ruimte van de Structuurvisie Provincie Noord-Brabant 2014):

- a. het netto verlies aan ecologische waarden en kenmerken dat optreedt;
- b. de wijze waarop het netto verlies, genoemd onder a, wordt gecompenseerd;
- c. de ruimtelijke begrenzing van het te compenseren gebied en de compensatie;
- d. de kwaliteit en kwantiteit van de compensatie;
- e. de termijn van uitvoering;
- f. de inhoud en realisatie van de voorgenomen mitigerende en compenserende maatregelen;
- g. een beschrijving van het reguliere beheer en het ontwikkelingsbeheer.

6 CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN

6.1 Conclusie

Op basis van de onderzoeken kan het volgende geconcludeerd worden:

Flora en faunawet

- In het plangebied kunnen meerdere soorten voorkomen die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet.
- Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten worden overtreden.
- De overtredingen van de verbodsbepalingen kunnen gedeeltelijk worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen (zie paragraaf 4.3).
- Echter voor de huismus, gewone dwergvleermuis en steenuil dient ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet of Wet natuurbescherming. Voor het aanvragen van een ontheffing dient een mitigatieplan te worden opgesteld en een onderbouwing van het belang en de nut en noodzaak voor de ingreep.

Natuurnetwerk Nederland

- Een deel van het plangebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Effecten op het NNN zijn niet uit te sluiten. Het ruimtebeslag dient gecompenseerd te worden. Versnippering van het NNN wordt voorkomen doordat bij ontwerp van de brug over Smalwater rekening is gehouden met migratie van (dier)soorten.

6.2 Vervolgstappen

Wij adviseren u de volgende vervolgstappen te nemen;

- Aanvragen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of Wet natuurbescherming voor de huismus, steenuil en gewone dwergvleermuis.
- Stel een integraal mitigatieplan op voor het aanvragen van de ontheffing. Wij adviseren u om dit mitigatieplan op te nemen in het bestemmingsplan.
- Neem de te nemen maatregelen op in een ecologisch werkprotocol.
- Opstellen van een compensatieplan voor de compensatie van het NNN.

Wet natuurbescherming

Vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming worden lopende aanvragen en bezwaarschriften behandeld op basis van het nieuwe recht. Aangezien de projectlocatie binnen de provincie Noord-Brabant ligt, is de provincie Noord-Brabant ook na inwerkingstreden bevoegd gezag.

Voor de soortenbescherming is het belangrijk om op het moment dat de verordening en de beleidsregel definitief zijn, te controleren of dit rapport voldoet aan de definitieve beleidsregels en onderzoeks- en ontheffingsplichten. Daarbij is het belangrijk om ook vroegtijdig af te stemmen met het bevoegd gezag. De verwachting is dat voor de start van de werkzaamheden (2018 -2019) er inmiddels veel meer duidelijkheid zal zijn over de implementatie van de Wet natuurbescherming.

BIJLAGE A BRONNEN

Arcadis. 2013. Bestemmingsplan verbindingsweg Ladonk – Kapelweg (VLK). Ontwerp. B01064.000362

Arcadis. 2013. Quick scan Flora en fauna VLK. B01064.000362.0300

Arcadis. 2014 Vervolgonderzoek Flora- en fauna VLK. B01064.000362.0800

Provincie Noord-Brabant. 2014. Verordening Ruimte van de Structuurvisie.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2014. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2014. Soortenstandaard huismus.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2014. Soortenstandaard steenuil.

Websites:

- Provinciaal geoRegister; <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>
- Zoogdiervereniging; www.vzz.nl

BIJLAGE B WETTELIJK KADER FLORA- EN FAUNAWET

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd.

De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

Artikel 2 Flora- en faunawet

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora- en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Vrijstellingen en ontheffingen

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval

dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van LNV goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van LNV ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen zijn benoemd in het “Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten”, kortweg genoemd “Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten”. Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Beschermingscategorieën

AMvB artikel 75 Flora- en faunawet

Categorie: Tabel 1, algemene soorten

Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen: Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.

Categorie: Tabel 2 Overige soorten

Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen: Vrijstelling is mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode. In alle andere gevallen is ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Daarbij geldt een eventuele mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.

Categorie: Tabel 3 Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen: Voor volgens art. 75 lid 6 bij AMVB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang.
- Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang;
 - ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin van de beschermde soort);
 - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Categorie: Tabel 3 Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn

Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen: Voor volgens art. 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang.
- Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang

NB: voor deze groep kan geen ontheffing worden verleend op basis van het belang “ruimtelijke ontwikkeling en inrichting”. Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

- enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

er zorgvuldig wordt gehandeld.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van luchtverkeer;
 - volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (versturende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

vogels

Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck². Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Plicht om vooraf te toetsen

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijk nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?
- Is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of is ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist (tabel 3, soorten van bijlage 1, AMvB)?
- Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?

² Een deskundige dient vast te stellen of in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

BIJLAGE C ALGEMEEN BESCHERMDE SOORTEN, BEHOREND BIJ ARTIKEL 3.10 VAN DE WET NATUURBESCHERMING

Onderdeel A (behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a)

Zoogdieren

Aardmuis	Boommarter	Bosmuis	Bunzing
Damhert	Das	Dwergmuis	Dwergspitsmuis
Edelhert	Eekhoorn	Egel	Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis	Gewone zeehond	Grote bosmuis	Grijze zeehond
Haas	Hermelijn	Huisspitsmuis	Konijn
Molmuis	Ondergrondse woelmuis	Ree	Rosse woelmuis
Steenmarter	Tweekleurige bosspitsmuis	Veldmuis	Veldspitsmuis
Vos	Waterspitsmuis	Wezel	Wild zwijn
Woelrat			

Amfibieën

Alpenwatersalamander	Bruine kikker
Gewone pad	Kleine watersalamander
Meerkikker	Middelste groene kikker
Vinpootsalamander	Vuursalamander

Reptielen

Adder
Levendbarende hagedis
Hazelworm
Ringslang

Kevers

Vliegend hert

Vissen

Beekdonderpad	Beekprik
Elrits	Europese rivierkreeft
Gestippelde alver	Grote modderkruiper
Kwabaal	

Dagvlinders

Aardbeivlinder	Bosparemoervlinder	Bruin dikkopje	Bruine eikenpage
Donker pimpernelblauwtje	Duinparemoervlinder	Gentiaanblauwtje	Grote paremoervlinder
Grote vos	Grote vuurvinder	Grote weerschijnvlinder	Iepenpage
Kleine heivlinder	Kleine ijsvogelvlinder	Kommavinder	Pimpernelblauwtje
Sleedoornpage	Spiegeldikkopje	Veenbesblauwtje	Veenbesparemoervlinder
Veenhooibeestje	Veldparemoervlinder	Zilveren maan	

Libellen

Beekkrombout	Bosbeekjuffer	Donkere waterjuffer
Gevlekte glanslibel	Gewone bronlibel	Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel	Speerwaterjuffer	

Onderdeel B (behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c)

Planten

Akkerboterbloem	Akkerdoornzaad	Akkerogentroost	Beklierde ogentroost	Berggamander
Bergnachtsorchis	Blaasvaren	Blauw guichelheil	Bokkenorchis	Bosboterbloem
Bosdravik	Brave hendrik	Brede wolfsmelk	Breed wollegras	Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis	Dreps	Echte gamander	Franjementiaan	Geelgroene wespenorchis
Geplooid vrouwenmantel	Getande veldsla	Gevlekt zonneroosje	Glad biggenkruid	Gladde zegge
Groene nachtsorchis	Groensteel	Groot spiegelklokje	Grote bosaardbei	Grote leeuwenklauw
Honingorchis	Kalkboterbloem	Kalketrip	Karhuizeranjer	Karwijselie

Kleine ereprijs	Kleine Schorseneer	Kleine wolfsmelk	Kluwenklokje	Knollathyrus
Knolspirea	Korensla	Kranskarwij	Kruiptijm	Lange zonnedaauw
Liggende ereprijs	Moerasgamander	Muurbloem	Naakte lathyrus	Naaldenkervel
Pijlscheefkalk	Roggelelie	Rood peperboompje	Rozenkransje	Ruw parelzaad
Scherpkruid	Schubvaren	Schubzegge	Smalle raai	Spits havikskruid
Steenbraam	Stijve wolfsmelk	Stofzaad	Tengere distel	Tengere veldmuur
Trosgamander	Veenbloembies	Vliegenorchis	Vroege ereprijs	Wilde averuit
Wilde ridderspoor	Wilde weit	Wolfskers	Zandwolfsmelk	Zinkviooltje
Zweedse kornoelje				

BIJLAGE D BESCHERMDE SOORTEN BEHOREND BIJ DE HABITATRICHTLIJN

Zoogdieren

baardvleermuis	bechstein's vleermuis	bever	bosvleermuis	brandt's vleermuis
bruinvis	euraziatische lynx	franjestaat	gewone dolfin	gewone dwergvleermuis
gewone grootoorvleermuis	grijze grootoorvleermuis	grote hoefijzerneus	hamster	hazelmuis
ingekorven vleermuis	kleine dwergvleermuis	kleine hoefijzerneus	laatvlieger	meervleermuis
mopsvleermuis	nathusius' dwergvleermuis	noordse woelmuis	otter	rosse vleermuis
tuimelaar	tweekleurige vleermuis	vale vleermuis	watervleermuis	wilde kat
witflankdolfijn	witsnuitdolfijn			

Amfibieën

boomkikker	geelbuikvuurpad	gladde slang
heikikker	kamsalamander	knoflookpad
muurhagedis	poelkikker	rugstreeppad
vroedmeesterpad	zandhagedis	

Vlinders

donker pimperlauwtje
pimperlauwtje
zilverstreephooibeestje
grote vuurvinder
tijmlauwtje

Libellen

bronslibel
geklepte witsnuitlibel
noordse winterjuffer
riverrombout
gaffellibel
groene glazenmaker
oostelijke witsnuitlibel
sierlijke witsnuitlibel

Vissen

houting

steur

Kevers

brede geelrandwaterroofkever

gestreepte waterroofkever

heldenbok

juchtleerkever

Planten

drijvende waterweegbree

kruipend moerasscherm

groenknolorchis

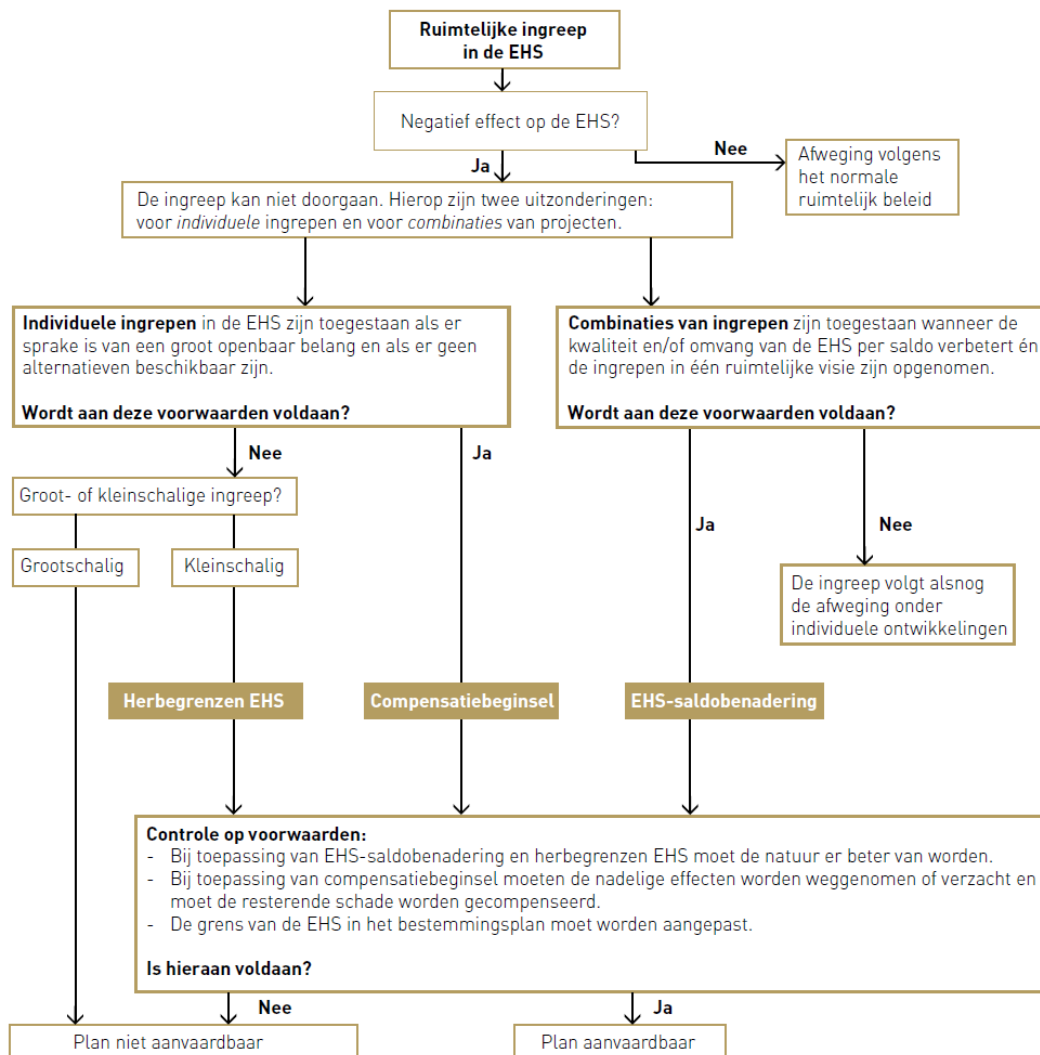
zomerschroeforchis

Weekdieren

bataafse stroommossel

BIJLAGE E NATUURNETWERK NEDERLAND

Om de natuur in Nederland weer tot een goed functionerend ecologisch netwerk te maken, wordt het Natuurnetwerk Nederland, NNN (de voormalige EHS) begrensd en aangelegd, als netwerk van bestaande en nieuwe natuur. Het wettelijk kader voor het aanwijzen (begrenzen) en beschermen van het NNN is de SVIR. Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken van het NNN, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Het NNN-beschermingsregime is opgebouwd uit verschillende elementen die zijn opgenomen in de Spelregels EHS. Dit zijn naast het 'nee, tenzij'-regime, met als sluitstuk natuurcompensatie, de maatwerkinstrumenten EHS-saldobenadering en Herbegrenzen EHS.

Figuur 12 Stappenschema uit de Spelregels EHS (nu Natuurnetwerk Nederland, NNN), waarmee kan worden opgemaakt of een bepaalde ruimtelijke ingreep binnen de EHS voor compensatie, saldobenadering of herbegrenzing in aanmerking komt.

Definitie wezenlijke kenmerken & waarden in de Nota Ruimte (2004, p.114): "de wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied. Het gaat daarbij om: De bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde".

'Nee, tenzij'-regime en compensatiebeginsel

Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in het NNN het 'nee, tenzij'-regime. Dat wil zeggen dat ontwikkelingen in het NNN

die significante gevolgen hebben voor de kenmerken en waarden van het NNN alleen kunnen worden toegestaan als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieve oplossingen zijn. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid de EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zgn. "externe effecten"(TK 29576, nr. 52). Dit betekent overigens wel, dat bij een ingreep in de EHS, ook rekening gehouden moet worden met indirecte effecten, zoals geluidsverstoring en stikstofdepositie naar andere delen van de EHS.

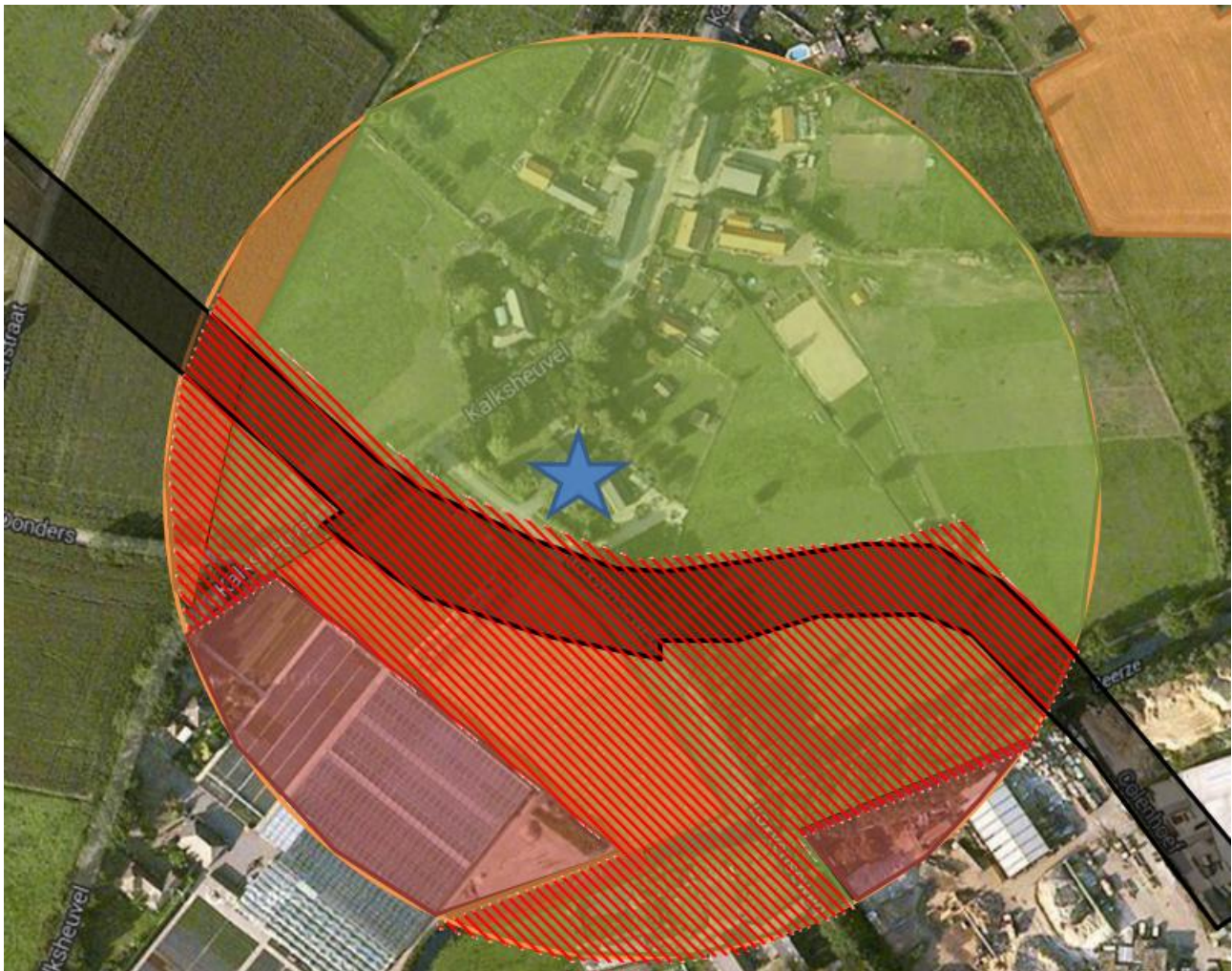
BIJLAGE F STEENUIL

Figuur 13 Aantasting leefgebied Tongeren 50 na wegaanleg. Blauwe ster = verblijfplaats steenuil, Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied. Rood gestreept = areaal verlies leefgebied door wegaanleg.

Figuur 14 Leefgebied steenuil bij Kalksheuvel 47 a. Blauwe ster = verblijfplaats steenuil. Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied.

Figuur 15 Aantasting leefgebied Kalksheuvel 47a na wegaanleg. Blauwe ster = verblijfplaats steenuil, Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied. Rood gestreept = areaal verlies leefgebied door wegaanleg.

BIJLAGE G VOORONTWERP

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 4205
3006 AE Rotterdam
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: B01064.000362.2000

Onze referentie: 078995419 A

MITIGATIEPLAN FLORA EN FAUNA VLK

Gemeente Boxtel

13 FEBRUARI 2017

Contactpersonen

JENNIFER VAN KOLCK

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 4205

3006 AE Rotterdam

Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	<i>Aanleiding en doel</i>	5
1.2	<i>Inhoud en status rapport</i>	5
1.3	<i>Uitgangspunten en voorwaarden</i>	6
1.3.1	Gehanteerde informatiebronnen	6
1.3.2	Uitgangspunten en randvoorwaarden plan	6
1.3.3	Uitgangspunten ecologie	6
1.4	<i>Leeswijzer</i>	7
2	EFFECTBEOORDELING BESCHERMDE SOORTEN	8
2.1	<i>Vleermuis</i>	8
2.2	<i>Algemene broedvogels</i>	9
2.2.1	Boerenwaluw	10
2.3	<i>Steenuil</i>	11
2.4	<i>Huismus</i>	14
3	MITIGATIEPLAN BESCHERMDE SOORTEN	15
3.1	<i>Inleiding</i>	15
	Algemene zorgplicht	15
3.1.1	Vleermuizen	15
3.1.2	Algemene broedvogels	15
3.1.2.1	Boerenwaluw	16
3.1.3	Steenuil	16
	Locatie Tongeren 50	16
	Locatie Kalksheuvel 47a	19
3.1.4	Huismus	22
4	MITIGATIEPLAN BOSWET	25
4.1	<i>Inleiding</i>	25
4.2	<i>Mitigatieplan Boswet</i>	25
5	CONCLUSIE	27

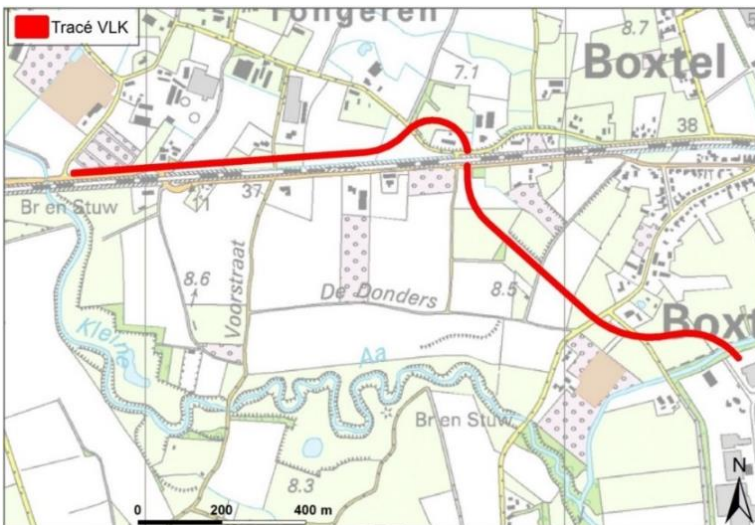
5.1	<i>Algemene broedvogels en gierzwaluw</i>	27
5.2	<i>Vleermuizen</i>	27
5.3	<i>Steenuil</i>	27
5.4	<i>Huismus</i>	27
5.5	<i>Boswet</i>	27
5.6	<i>Vervolgstappen</i>	28

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In het gebied aan de zuidwestzijde van de kern Boxtel zijn verschillende ontwikkelingen voorzien om knelpunten op te lossen op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De gemeente Boxtel wil door een nieuwe wegverbinding (Verbindingsweg Ladonk- Kapelweg; VLK) aan te leggen, de leefbaarheid en verkeersveiligheid van het buurtschap Kalksheuvel vergroten. Daarnaast dient de nieuwe infrastructuur de bereikbaarheid van het bedrijventerrein Ladonk te verbeteren. Zie voor de ligging van de nieuwe VLK Figuur 1.

In het kader hiervan zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Uit deze onderzoeken is gebleken dat beschermde soorten en gebieden in het plangebied aanwezig zijn.

Figuur 1. Ligging tracé VLK.

Als gevolg van de aanleg van de VLK kunnen effecten op de beschermde gewone dwergvleermuis, huismus, boerenzwaluw, steenuil en algemene broedvogels, en daarmee mogelijk ook overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, niet bij voorbaat worden uitgesloten. Deze overtredingen kunnen voor boerenzwaluw en de algemene broedvogels worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Ten aanzien van de gewone dwergvleermuis, huismus en steenuil kan overtreding niet geheel worden uitgesloten en dient naast het nemen van mitigerende maatregelen een ontheffing te worden aangevraagd.

1.2 Inhoud en status rapport

In dit rapport worden de wettelijke vereiste maatregelen beschreven ter behoud van de aanwezige beschermde flora en fauna. Dit mitigatieplan dient ter onderbouwing van de gunstige staat van instandhouding. Op basis hiervan kan een ontheffing voor de Flora- en faunawet worden aangevraagd door de gemeente Boxtel. De maatregelen voor de steenuil die in dit rapport zijn opgenomen zullen nog nader bepaald worden in overleg met een steenuil deskundige. De definitieve maatregelen zullen worden opgenomen in het definitieve bestemmingsplan VKL.

De Wet natuurbescherming (verder Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet en dekt alle aspecten van de natuurbescherming (gebieds- en soortenbescherming), de algemene zorgplicht, de vergunningverlening, de jacht, het bosbeheer en de handel in en het bezit van bedreigde dieren en planten (voorheen CITES). De soort(groep)en, welke mogelijke negatieve effecten ondervinden als gevolg van het aanleggen van de verbindingsweg en waarvoor dit mitigatieplan is opgesteld, zijn ook onder de Wnb strikt

beschermd. Met de genoemde mitigerende maatregelen genoemd in dit mitigatieplan worden negatieve effecten op deze soorten voorkomen en wordt voldaan aan de Wnb. Op basis van dit mitigatieplan kan een ontheffing voor de Wnb worden aangevraagd door de gemeente Boxtel.

1.3 Uitgangspunten en voorwaarden

1.3.1 Gehanteerde informatiebronnen

- Arcadis. 2016. Natuurtoetsen Flora en fauna VLK. d.d. 4 juli 2016
- Arcadis. 2013. Quick scan Flora en fauna VLK. B01064.000362.0300

1.3.2 Uitgangspunten en randvoorwaarden plan

Bij het opstellen van het mitigatieplan is er uitgegaan dat de onderstaande werkzaamheden worden uitgevoerd voor de realisatie van de VLK (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde):

- Bouwrijp maken van percelen.
- Sloop bebouwing (Tongeren 50).
- Verwijderen van laanbeplanting.
- Verwijderen vegetatie.
- Verwijderen bosperceel.
- Dempen van sloten.
- Vervangen van huidige gelijkvloerse spoorwegovergang.
- Afsluiten van bestaande wegen voor auto's.
- Aanleg brug over de beek Smalwater.
- Graven van nieuwe berm sloten.

1.3.3 Uitgangspunten ecologie

Er wordt gewerkt volgens de stapsgewijze bescherming van natuurwaarden:

1. Voorkomen van aantasting door behoud en maatregelen duurzame instandhouding (geen ontheffing nodig).
 2. Mitigeren van aantasting met behulp van maatregelen (wel ontheffing nodig met mitigatieplan en onderbouwing), met als doel het 100% voorkomen van overtreding van de verbodsartikelen in de Ff-wet. Bij afdoende mitigatie, indien het effect volledig wordt voorkomen, is geen ontheffing nodig.
 3. Compenseren van aantasting (ontheffing vereist met compensatieplan en onderbouwing van gebrek aan alternatieven en motivatie van zwaarwegend maatschappelijk belang).
- Alle mitigerende maatregelen worden getroffen binnen het plangebied of in de direct aangrenzende omgeving en daarmee binnen de actuele leefgebieden van de betreffende beschermde diersoorten. Hiermee is sprake van mitigatie en niet van compensatie.
 - Alle werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst gevoelige periode van beschermde soorten (zie het mitigatieplan in hoofdstuk 3). Ter plaatse van bebouwing met verblijfsfuncties van jaarrond beschermde fauna dienen de versturende werkzaamheden (sloop, renovatie, etc.) in de minst gevoelige periode en binnen één seizoen plaats te vinden.
 - Voorafgaand aan de werkzaamheden dient op basis van dit mitigatieplan een concreet ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. In dit protocol worden maatregelen opgenomen ten behoeve van de aanwezige soorten op basis van dit mitigatieplan, eventueel aangevuld met specifieke voorwaarden uit de Ff-wet ontheffing. Het gaat daarbij om de planning, fasering, verantwoordelijke partijen, werkafspraken, maatregelen ter ontmoediging en verplaatsing en nadere uitwerking van fysieke maatregelen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en bij alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd.
 - Alle versturende en voorbereidende werkzaamheden (aanbrengen en uitvoeren tijdelijke en/of permanente verblijfplaatsen, ontmoediging, verplaatsing, etc.) dienen te worden uitgevoerd in afstemming met, en onder begeleiding van, een ecologisch deskundige op het gebied van de betreffende soort(en).

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is per soort een effectbeoordeling opgenomen naar aanleiding van de uitgevoerde Natuurtoets (ARCADIS, 2016). Voor beschrijving van de maatregelen en werkbare periodes zijn de maatregelen beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 zijn de maatregelen ten behoeve van de Boswet opgenomen.

2 EFFECTBEOORDELING BESCHERMDE SOORTEN

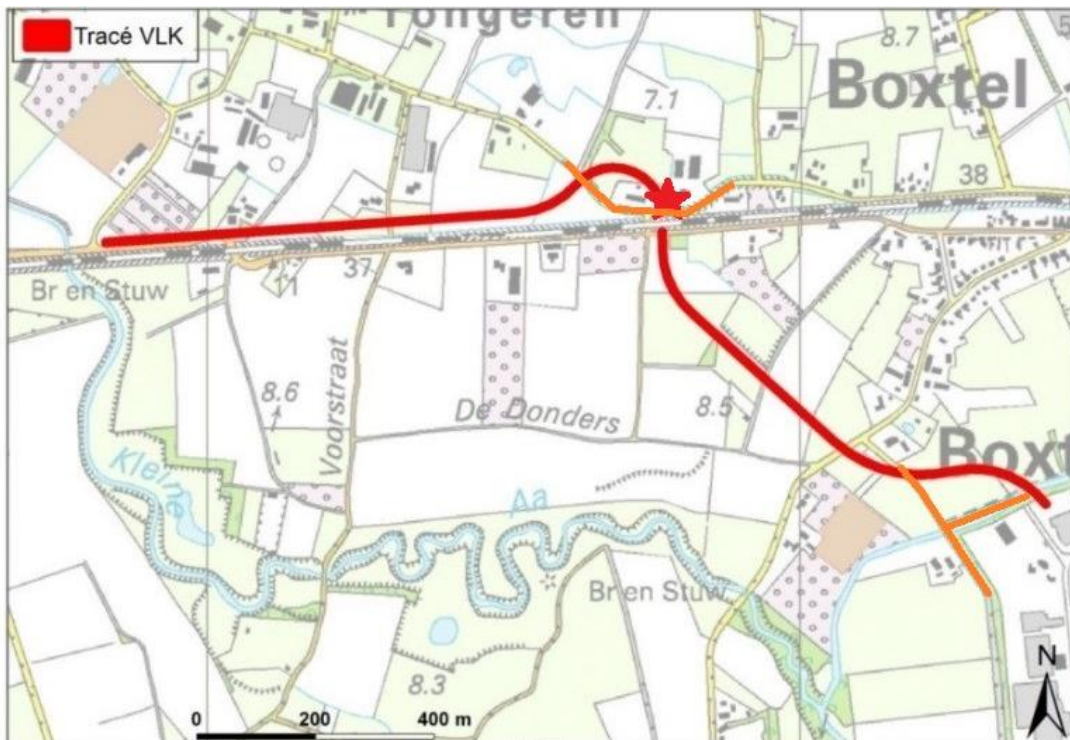
In de volgende paragrafen is per soort(groep) beschreven wat de mogelijk negatieve effecten zijn als gevolg van het aanleggen van de verbindingsweg.

2.1 Vleermuis

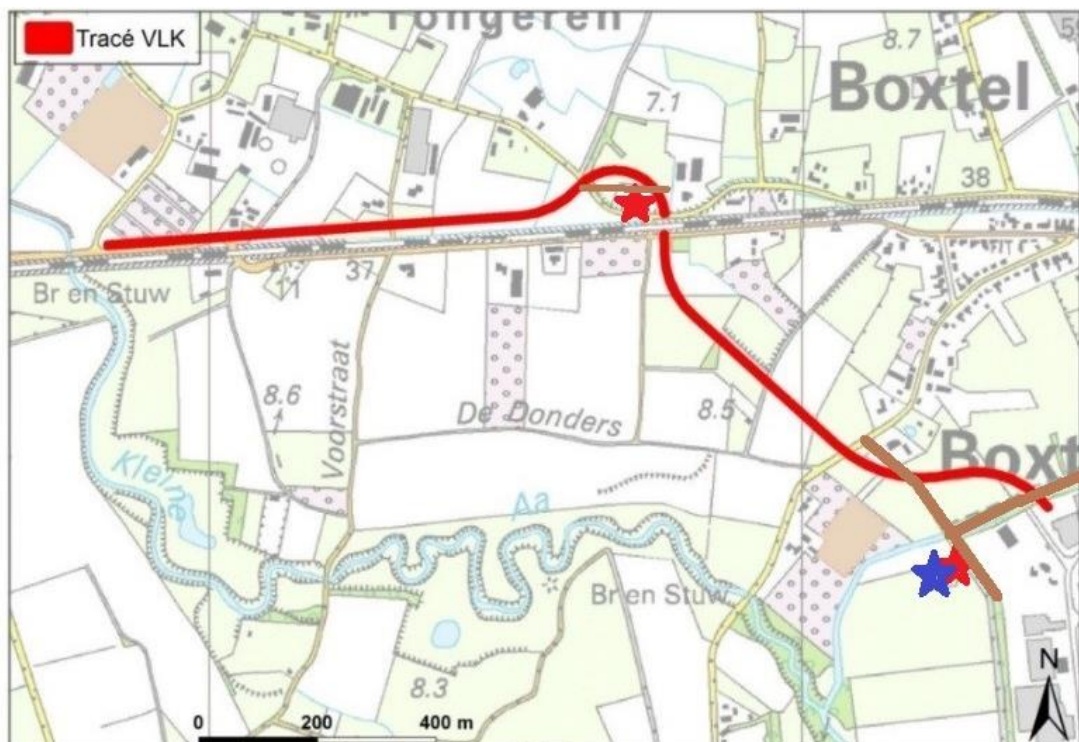
Tijdens de onderzoeken naar flora en fauna in 2012, 2013 en 2016 zijn gewone dwergvleermuizen op vliegroute bij de straat Tongeren waargenomen en bij de bebouwing van Tongeren 50. Uit deze onderzoeken is gebleken dat er geen duidelijke relatie is met de lijnvormige structuur van de straat en beplanting. Wel is gebleken dat de laanstructuur aan de Loxvenseweg en Molengraafseweg dienen als vliegroute voor gewone dwergvleermuizen. Tijdens het onderzoek in 2016 zijn bij de kruising van de Loxvenseweg en watergang Smalwater gewone dwergvleermuizen en laatvliegers foeragerend waargenomen (zie Figuur 2 en Figuur 3).

Door de werkzaamheden worden de vliegroutes langs de Smalwater, Kalksheuvel en de Loxvenseweg permanent doorbroken. Door de barrièrewerking kunnen achterliggende voedselgebieden niet of moeilijker bereikt worden, wat tot een effect kan leiden.

Ten slotte is ter hoogte van Tongeren 48 een verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis waargenomen. Echter doordat hier geen werkzaamheden plaatsvinden, zijn negatieve effecten op de aanwezige verblijfplaats uitgesloten.

Figuur 2 Waarneming vleermuizen nabij tracé veldbezoek 2013. rode ster = vleermuisverblijfplaats, oranje lijn = vliegroute vleermuizen.

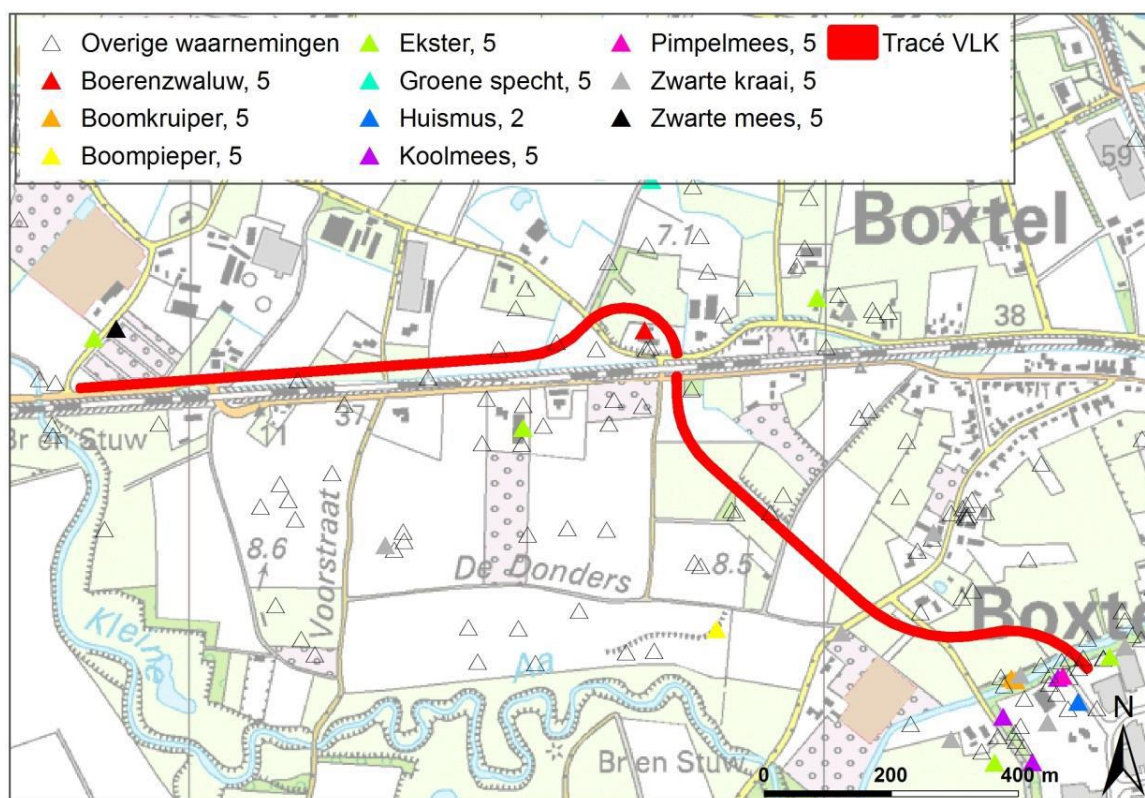

Figuur 3 Waarneming vleermuizen nabij tracé veldbezoek 2016. Rode ster; gewone dwergvleermuis foeragerend, Blauwe ster; laatvlieger foeragerend, Bruine lijn; vliegroute gewone dwergvleermuis.

2.2 Algemene broedvogels

In het plangebied en de omgeving van het plangebied komen algemeen beschermde broedvogelsoorten en weidevogels voor; zie Figuur 4. Het plangebied zelf vormt voor broedende weidevogels ook een potentieel broedgebied.

Door de werkzaamheden kunnen, tijdens het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord en broedsels mogelijk worden vernietigd.

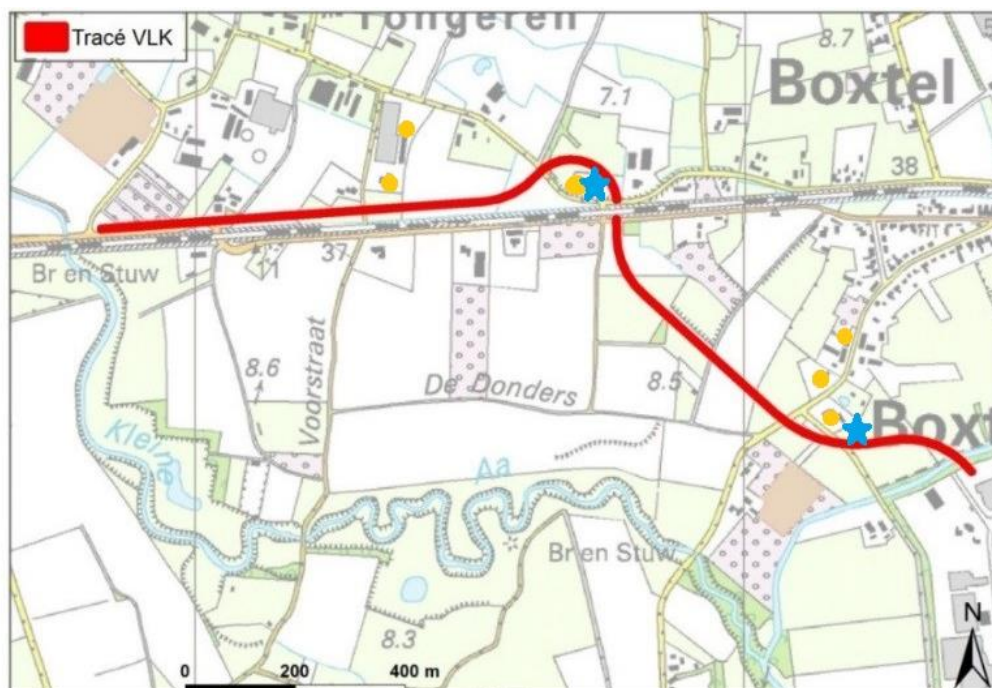
Figuur 4 Waarneming broedvogels nabij het tracé. De cijfers geven per vogelsoort de beschermingscategorie van de Vogelrichtlijn aan.

2.2.1 Boerenzwaluw

In 2013 is ter hoogte van Tongeren 50 een nest van een boerenzwaluw waargenomen (zie Figuur 5). Doordat het plangebied in 2016 onveranderd is ten opzichte van 2013 kan worden aangenomen dat dit nest onveranderd aanwezig is. Nesten van boerenzwaluwen zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (categorie 5 van de Vogelrichtlijn). Boerenzwaluwen keren namelijk vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving. Maar ze beschikken ook over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Nesten van boerenzwaluw mogen dan ook verwijderd worden, indien de staat van instandhouding van de soort niet in het geding komt.

Door het verwijderen van de bebouwing op Tongeren 50 gaat de nestplaats van de boerenzwaluw verloren. Doordat in de directe omgeving voldoende alternatieve nestlocaties aanwezig zijn, komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

Door de werkzaamheden kunnen wel, tijdens het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord en broedsels mogelijk worden vernietigd.

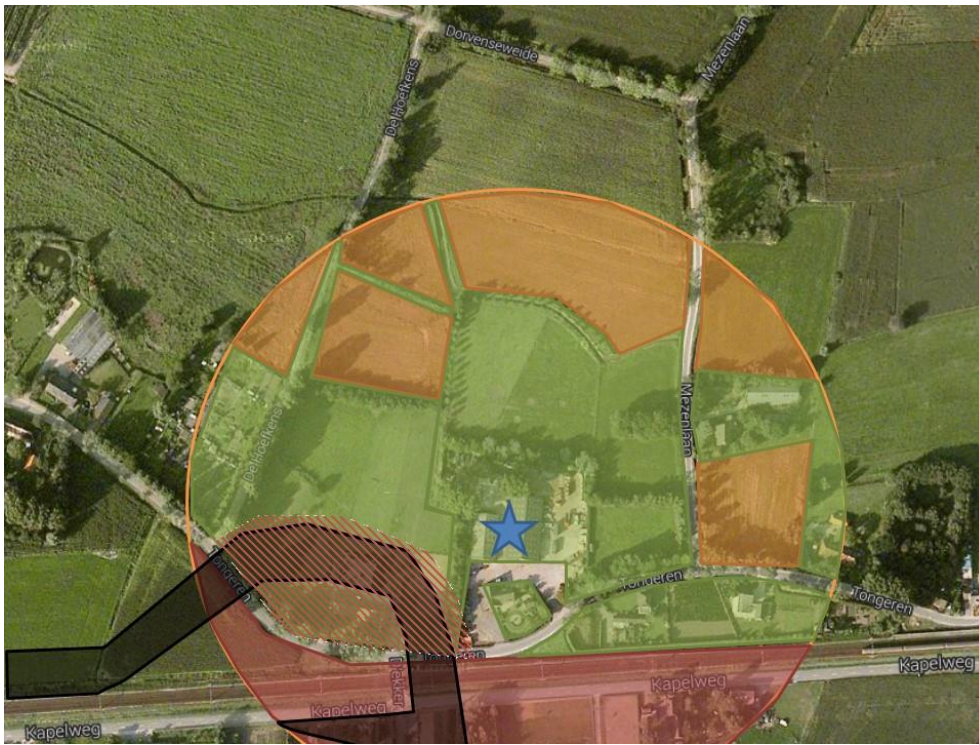

Figuur 5 Waarnemingen broedvogels nabij het tracé veldbezoek 2013. Gele stip = verblijfplaats huismus, blauwe ster = verblijfplaats boerenzwaluw.

2.3 Steenuil

Tijdens de onderzoeken in 2012, 2013 en 2016 zijn ter hoogte van Tongeren 48 en 50 een broedplaats (nestkast) en het leefgebied van steenuil vastgesteld. Daarnaast is in 2013 is ook ter hoogte van Kalksheuvel 47a het territorium van steenuil vastgesteld. Doordat het plangebied in 2016 onveranderd is ten opzichte van 2013 kan worden aangenomen dat dit territorium onveranderd aanwezig is (zie Figuur 6, 7 en 8).

Door de sloop van de bebouwing van Tongeren 50 gaat leefgebied van de steenuil verloren. Daarnaast wordt als gevolg van de werkzaamheden een gedeelte van het territorium van steenuil ter hoogte van Kalksheuvel 47a vernietigd en permanent verstoord. Dit kan leiden tot een toename van met name jonge steenuilen als verkeersslachtoffers.

Figuur 6 Leefgebied steenuil bij Tongeren 50 na wegaanleg. Blauwe ster = broedplaats steenuil. Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied.

Figuur 7 Aantasting leefgebied Tongeren 50 na wegaanleg. Blauwe ster = broedplaats steenuil, Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied. Rood gestreept = areaal verlies leefgebied door wegaanleg.

Figuur 8 Leefgebied steenuil bij Kalksheuvel 47a. Blauwe ster = broedplaats steenuil. Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied.

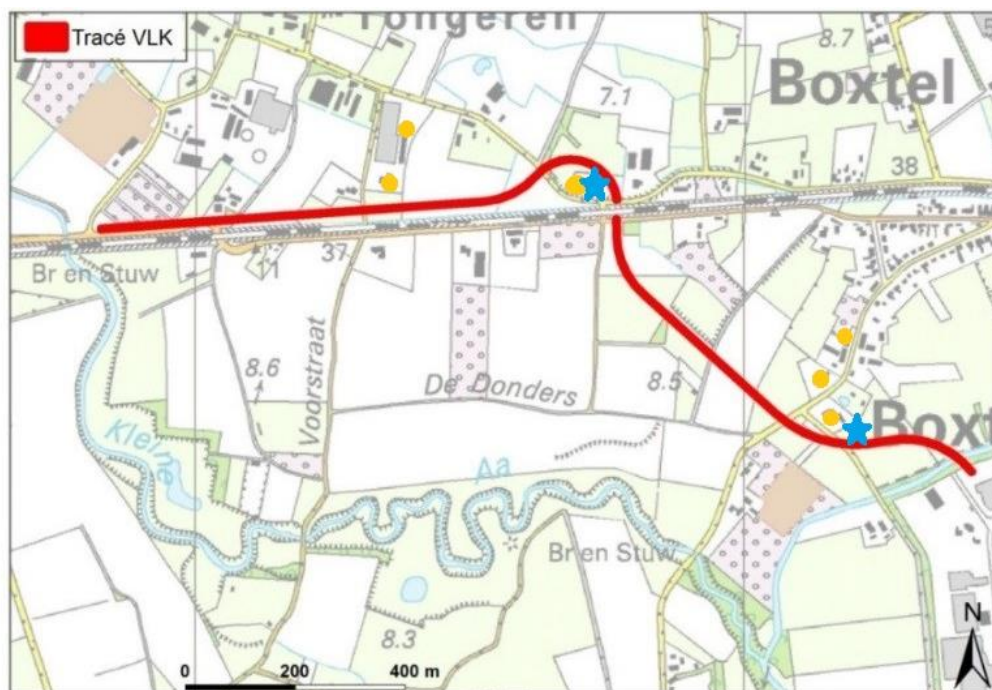

Figuur 9 Aantasting leefgebied Kalksheuvel 47a na wegaanleg. Blauwe ster = broedplaats steenuil, Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied. Rood gestreept = areaal verlies leefgebied door wegaanleg.

2.4 Huismus

Tijdens de onderzoek naar beschermde flora en fauna zijn nabij Tongeren 50 (zie Figuur 10), nabij Bakhuisdreef 2 en 3, Kapelweg 55/53 en Kalksheuvel 24, 26 en 47a territoria van huismus waargenomen. Nesten van huismus zijn jaarrond beschermd (categorie 2).

Door het slopen van de bebouwing van Tongeren 50 worden mogelijk verblijfplaatsen en beschermd leefgebied van ca 10 paar huismussen vernietigd en verstoord. Daarnaast worden op de andere territorium locaties, als gevolg van de werkzaamheden, mogelijk enkele individuen verstoord. Alleen ter plaatse van Tongeren 50 is sprake van verdwijning van verblijfplaatsen.

Figuur 10 Waarnemingen broedvogels nabij het tracé veldbezoek 2013. Gele stip = verblijfplaats huismus, blauwe ster = verblijfplaats boerenwaluw.

3 MITIGATIEPLAN BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Inleiding

Op basis van de in hoofdstuk 2 beschreven effectbeoordeling, wordt in de volgende paragrafen beschreven welke mitigerende maatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van bescherming van de flora en fauna. Daarnaast dient te allen tijde de algemene zorgplicht in acht te worden genomen. Voor dit project leidt dit tot de onderstaande maatregelen:

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten; de algemene zorgplicht. Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Daarom dienen voor algemeen beschermde amfibieën en grondgebonden zoogdieren de volgende maatregelen genomen te worden:

- Voorkom onnodig lijden van alle fauna;
- Het dempen van sloten dient plaats te vinden buiten de gevoelige periode van amfibieën: in de periode vanaf augustus tot maart;
- Tijdens de werkzaamheden dient continu op aanwezigheid van dieren gelet te worden. Bij aantreffen van dieren moet worden voorkomen dat deze gedood of verwond;
- Er moet tijdens het opruimen van de bosschage op perceel 2543 één kant op worden gewerkt zodat konijnen aanwezig in de burcht en andere dieren een ontsnappingsroute beschikbaar hebben;
- Er moet bij graafwerkzaamheden altijd een vluchtroute beschikbaar zijn voor dieren. Werk dus te allen tijde van open water (sloot) af.
- Bij het rijden door het gebied met voertuigen en machines kunnen grondgebonden dieren (zoals de haas en veldmuis) worden gedood of verwond. Zorg dat met de voertuigen rustig wordt gereden (maximaal 15 km/uur), zodat de dieren de kans hebben om te ontsnappen aan de werkzaamheden.

3.1.1 Vleermuizen

Door het verwijderen van bomen en vegetatie worden vliegroutes van vleermuizen onderbroken. Om negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen dienen onderstaande maatregelen te worden genomen;

- Daar waar vliegroutes onderbroken worden (ter hoogte van de Smalwater, Kalksheuvel en de Loxvenseweg) dienen, door het behoud van enkele hogere bomen, hop-overs gewaarborgd te blijven. Door de borging van de hop-overs, blijft de functie als vliegroute behouden. Zonder deze hop-over vliegen de vleermuizen laag over de weg en bestaat er een verhoogde kans op aanrijdingen. Door de hop-overs worden vleermuizen over een weg heen geleid (zie Figuur 11). Via een bomenrij loodrecht op de weg en parallel aan de waterweg worden vleermuizen relatief veilig de weg over geleid. Om te voorkomen dat vleermuizen onder de bomenkruin door vliegen dient gerichte verlichting te worden geplaatst.
- Verlichting op locaties waar hop-overs komen: de verlichting dient uitsluitend gericht te zijn op het wegdeel. De boomkruinen zelf dienen zo donker mogelijk te worden gehouden.

Figuur 11. Voorbeeld van een hop-over

3.1.2 Algemene broedvogels

Door bij de uitvoering van werkzaamheden de onderstaande maatregelen te nemen worden effecten op algemene broedvogels voorkomen.

- Kap van bomen en verwijderen van opgaande vegetatie moet zoveel mogelijk buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) ¹ worden uitgevoerd. Indien werken in het broedseizoen niet voorkomen kan worden, dan dient de vegetatie buiten het broedseizoen te worden verwijderd, zodat de het plangebied ongeschikt wordt gemaakt om te broeden. Houd resterende vegetatie kort tijdens het broedseizoen;
- Start de overige werkzaamheden minimaal buiten het broedseizoen. Hierdoor wordt het gebied verstoord, waardoor het ongeschikt wordt voor (weide)vogels om te gaan broeden.

3.1.2.1 Boerenzwaluw

Door bij de uitvoering van werkzaamheden de onderstaande maatregelen te nemen worden effecten op de boerenzwaluw voorkomen:

- Voer de werkzaamheden op het erf Tongeren 50 buiten de periode 1 mei tot 1 oktober (het broedseizoen van de boerenzwaluw) uit. Dit geldt ook voor intensieve transport- en voertuigbewegingen en intensieve menselijke betreding van het erf. Indien dit niet mogelijk is, moeten nesten voor aanvang van het broedseizoen verwijderd zijn of broedplaatsen ongeschikt zijn gemaakt.

3.1.3 Steenuil

Locatie Tongeren 50

Door het slopen van Tongeren 50 wordt het leefgebied van de steenuil permanent verstoord. Daarom dient voor de aanleg van de VLK het leefgebied te worden gecompenseerd. Compensatie kan plaatsvinden door het aanbieden van alternatieve nestlocaties en door een gebied van gelijke omvang als 'geschikt' in te richten. Hieronder zijn hiervoor wat algemene uitgangspunten opgenomen. De exacte inpassing van de mitigerende maatregelen zullen met behulp van een steenuil deskundige komende periode worden bepaald. Deze definitieve mitigerende maatregelen worden opgenomen in het vast te stellen bestemmingplan VLK.

Periode

- Start de werkzaamheden buiten de gevoelige periode van de steenuil (zie Tabel 1). De gevoelige periode van de steenuil betreft het broedseizoen. Deze loopt van februari tot en met eind augustus (Soortenstandaard steenuil, 2014), maar kan zowel eerder als later beginnen of eindigen, afhankelijk van de weersomstandigheden. Een deskundige op het gebied van steenuil moet de exacte periode van voortplanting aangeven.

Tabel 1 Gevoelige periode van steenuil.

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Activiteiten die het nest beïnvloeden												
Activiteiten die alleen het habitat beïnvloeden												

	Activiteiten kunnen niet uitgevoerd worden
	Activiteiten kunnen mogelijk uitgevoerd worden: minst kwetsbare deel binnen de kwetsbare periode voor het uitvoeren van de activiteiten. Raadpleeg een steenuildeskundige voor de eventuele mogelijkheden, altijd met ontheffing.
	Activiteiten kunnen uitgevoerd worden

¹ Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode januari tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Algemene uitgangspunten voor maatregelen verblijfplaats

De exacte locaties van de alternatieve nestlocaties dienen door een steenuil deskundige nader te worden bepaald. Voor de nieuwe huisvestingsmogelijkheden geldt:

- Per broedlocatie die verloren gaat dienen bij voorkeur drie, maar minimaal twee, nieuwe nestlocaties te worden gerealiseerd;
- Vervangende verblijfplaatsen buiten een bestaand territorium moeten in een gebied worden geplaatst waar nu geen steenuilen een territorium hebben en op een locatie liggen die door steenuilen vanuit bewoonde territoria te bereiken is. Bij voorkeur binnen een straal van 300 meter.
- De nestkasten dienen op een voor de steenuil geschikte wijze en plek worden opgehangen. In de omgeving van de nieuwe nestplaats moet continu voldoende dekking en voldoende voedsel zijn;
- Uilenkasten moeten minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden, en bij voorkeur al in de periode september tot december, aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
- De aangeboden vervangende nestgelegenheid moet voldoende veiligheid bieden tegen predatoren zoals de steenmarter;
- De aangeboden vervangende nestgelegenheid moet van voldoende duurzaam materiaal zijn;
- Het beheer en onderhoud van de nieuwe voorzieningen moet duurzaam geregeld zijn. Dit kan door afspraken te maken met een uilenwerkgroep of met de eigenaren van de nieuwe locaties. Hierbij dient het beheer en onderhoud van de uilenkasten voor 10 jaar geregeld te zijn;
- Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken. Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes.

Figuur 12. Voorbeelden van twee steenuilkasten waarbij de rechter bescherming biedt tegen predatie door marters (bron: vivara.nl).

Figuur 13. Een straal van 300m rondom Tongeren 50.

Algemene uitgangspunten voor maatregelen leefgebied

- Er dient in totaal 30 hectare optimaal en suboptimaal leefgebied voor de steenuil aanwezig te zijn (zie **Error! Reference source not found.**);
- Het opwaarderen van het leefgebied moet zo dicht mogelijk bij de nieuwe nestplaats worden gebeuren en altijd binnen een straal van 300 meter van de nieuwe nestplaats. De herstelmaatregelen mogen niet binnen het territorium van een ander broedpaar worden getroffen.
- Welke maatregelen exact genomen dienen te worden is afhankelijk van de locatie van de nieuwe nestkasten. Zodra de exacte locatie bekend is, zal in het veld moeten worden bepaald welke maatregelen nodig zijn. Enkele mogelijkheden voor het opwaarderen van het leefgebied zijn:
 - Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken.
 - Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkpasten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes;
- Het nieuwe optimaal leefgebied dient functioneel te zijn voordat de werkzaamheden starten.
- Ten noorden van de weg kan extra haagbeplanting aangebracht worden zodat dit een barrière vormt om de weg over te steken. Voorkomen moet worden dat er geschikt foerageergebied ontstaat in de berm tussen het fietspad en de weg. Mogelijk dient het bermbeheer hierop te worden aangepast (vegetatie kort houden).
- De effectiviteit van de genomen maatregelen moet gemonitord worden.
- Het effect van de te nemen maatregelen moet duurzaam genoeg zijn. Dit kan door afspraken te maken met een uilenwerkgroep of met de eigenaren van de nieuwe locaties. Hierbij dienen de maatregelen voor 10 jaar geregeld te zijn.

Figuur 14 Aantasting leefgebied Tongeren 50 na wegaanleg. Blauwe ster = broedplaats steenuil, Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied. Rood gestreept = areaal verlies leefgebied door wegaanleg. De groene lijn geeft aan waar mogelijk haagbeplanting kan komen ter bescherming tegen aanrijding. De exacte uitwerking wordt in overleg met steenuildeskundige bepaald.

Locatie Kalksheuvel 47a

Om negatieve effecten van het vernietigen van het territorium ter hoogte van Kalksheuvel te voorkomen, dient ook dit gebied gecompenseerd te worden door een gebied van gelijke omvang als 'geschikt' in te richten. De exacte inpassing van de mitigerende maatregelen, zoals de exacte locatie van de alternatieve nestlocatie en de inrichting om een gebied geschikt te maken, zullen met behulp van een steenuil deskundige worden bepaald. Deze definitieve mitigerende maatregelen worden opgenomen in het vast te stellen bestemmingplan VLK.

Periode

- Start de werkzaamheden buiten de gevoelige periode van de steenuil (zie Tabel 1). De gevoelige periode van de steenuil betreft het broedseizoen. Deze loopt van februari tot en met eind augustus (Soortenstandaard steenuil, 2014), maar kan zowel eerder als later beginnen of eindigen, afhankelijk van de weersomstandigheden. Een deskundige op het gebied van steenuil moet de exacte periode van voortplanting aangeven.

Tabel 2 Gevoelige periode van steenuil.

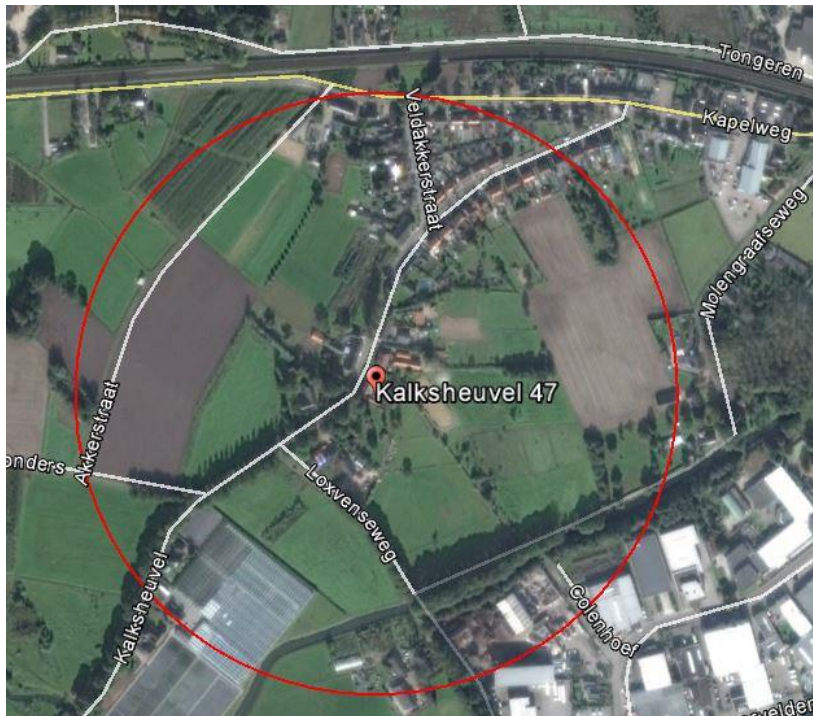
	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Activiteiten die het nest beïnvloeden												
Activiteiten die alleen het habitat beïnvloeden												

	Activiteiten kunnen niet uitgevoerd worden
	Activiteiten kunnen mogelijk uitgevoerd worden: minst kwetsbare deel binnen de kwetsbare periode voor het uitvoeren van de activiteiten. Raadpleeg een steenuildeskundige voor de eventuele mogelijkheden, altijd met ontheffing.
	Activiteiten kunnen uitgevoerd worden

Algemene uitgangspunten voor maatregelen verblijfplaatsen

De exacte locaties van de alternatieve nestlocaties dienen door een steenuil deskundige nader te worden bepaald. Voor de nieuwe huisvestingsmogelijkheden geldt:

- Bij voorkeur worden er drie nieuwe nestkasten geplaatst, maar minimaal 2. Deze nestkasten dienen binnen een straal van 300meter van de huidige nestlocatie te worden gerealiseerd;
- Vervangende verblijfplaatsen buiten een bestaand territorium moeten in een gebied worden geplaatst waar nu geen steenuilen een territorium hebben en op een locatie liggen die door steenuilen vanuit bewoonde territoria te bereiken is. Bij voorkeur binnen een straal van 300 meter.
- De nestkasten dienen op een voor de steenuil geschikte wijze en plek worden opgehangen. In de omgeving van de nieuwe nestplaats moet continu voldoende dekking en voldoende voedsel zijn;
- Uilenkasten moeten minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden, en bij voorkeur al in de periode september tot december, aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
- de aangeboden vervangende nestgelegenheid moet voldoende veiligheid bieden tegen predatoren zoals de steenmarter;
- de aangeboden vervangende nestgelegenheid moet van voldoende duurzaam materiaal zijn;
- het beheer en onderhoud van de nieuwe voorzieningen moet duurzaam geregeld zijn. Dit kan door afspraken te maken met een uilenwerkgroep of met de eigenaren van de nieuwe locaties. Hierbij dient het beheer en onderhoud van de uilenkasten voor 10 jaar geregeld te zijn.
- Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken. Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes.

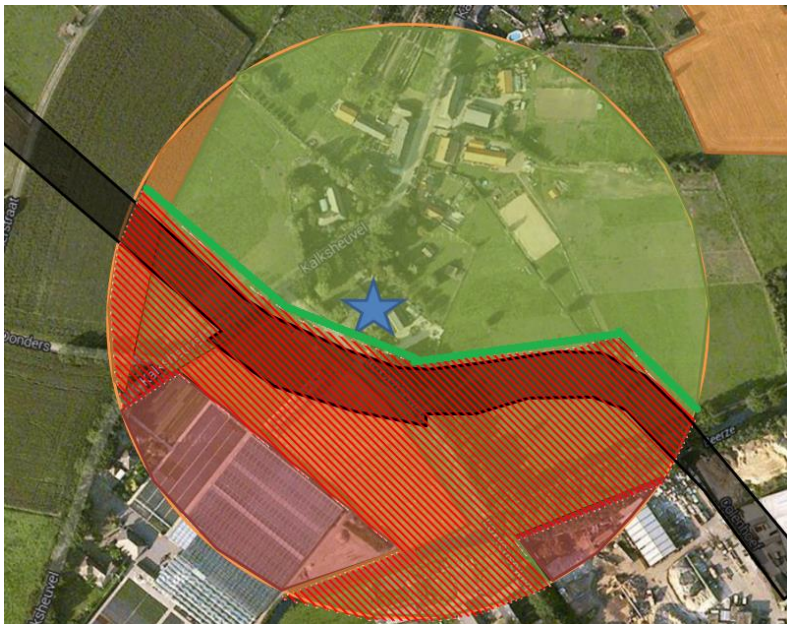
Figuur 15. Een straal van 300m rondom Kalksheuvel 47.

Algemene uitgangspunten voor maatregelen leefgebied

- Er dient in totaal 30 hectare optimaal en suboptimaal leefgebied voor de steenuil aanwezig te zijn (zie Figuur 16);
- Het opwaarderen van het leefgebied moet zo dicht mogelijk bij de nieuwe nestplaats worden gebeuren en altijd binnen een straal van 300 meter van de nieuwe nestplaats. De herstelmaatregelen mogen niet binnen het territorium van een ander broedpaar worden getroffen.
- Welke maatregelen exact genomen dienen te worden is afhankelijk van de locatie van de nieuwe nestkasten. Zodra de exacte locatie bekend is, zal in het veld moeten worden bepaald welke maatregelen nodig zijn. Enkele mogelijkheden voor het opwaarderen van het leefgebied zijn:
 - Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken.
 - Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes;
- Het nieuwe optimaal leefgebied dient functioneel te zijn voordat de werkzaamheden starten.
- Ten noorden van de weg kan extra haagbeplanting aangebracht worden zodat dit een barrière vormt om de weg over te steken (zie ook Figuur 17). Voorkomen moet worden dat er geschikt foerageergebied ontstaat in de berm tussen het fietspad en de weg. Mogelijk dient het bermbeheer hierop te worden aangepast (vegetatie kort houden).
- De effectiviteit van de genomen maatregelen moet gemonitord worden.
- Het effect van de te nemen maatregelen moet duurzaam genoeg zijn. Dit kan door afspraken te maken met een uilenwerkgroep of met de eigenaren van de nieuwe locaties. Hierbij dienen de maatregelen voor 10 jaar geregeld te zijn.

Figuur 16 indicatie van 30 hectaren leefgebied indien de uilenkasten aan de Kalksheuvel worden geplaatst.

Figuur 17 Aantasting leefgebied Kalksheuvel 47a na wegaanleg. Blauwe ster = broedplaats steenuil, Groen = optimaal leefgebied, oranje = suboptimaal leefgebied, rood = ongeschikt leefgebied. Rood gestreept = areaal verlies leefgebied door wegaanleg. De groene lijn geeft aan waar mogelijk haagbeplanting kan komen ter bescherming tegen aanrijding. De exacte uitwerking wordt in overleg met steenuildeskundige bepaald.

3.1.4 Huismus

Door het verwijderen van Tongeren 50 dienen onderstaande maatregelen te worden uitgevoerd om negatieve effecten op de huismus te voorkomen. De exacte locaties van de nestlocaties dienen door een deskundig ecooloog nader te worden bepaald.

Periode

- Start de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode van de huismus (Soortenstandaard huismus, 2014; zie Tabel 2). In dit geval buiten de periode maart – augustus.

Tabel 3 Kwetsbare periode huismus

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Activiteiten die het nest beïnvloeden												
Activiteiten die alleen het habitat beïnvloeden												

	Activiteiten kunnen niet uitgevoerd worden
	Activiteiten kunnen niet uitgevoerd worden als het een koudeperiode betreft, onder andere omstandigheden kunnen de activiteiten mogelijk uitgevoerd worden: minst kwetsbare deel binnen de kwetsbare periode voor het uitvoeren van de activiteiten. Raadpleeg een huismusdeskundige voor de eventuele mogelijkheden, altijd met ontheffing.
	Activiteiten kunnen mogelijk uitgevoerd worden: minst kwetsbare deel binnen de kwetsbare periode voor het uitvoeren van de activiteiten. Let op late vervolglegels in september en bewoning gedurende vorstperioden. Raadpleeg een huismusdeskundige voor de eventuele mogelijkheden, altijd met ontheffing.
	Activiteiten kunnen uitgevoerd worden

Maatregelen verblijfplaatsen

- Voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats moeten minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen worden gecreëerd in de vorm van bijvoorbeeld nestkasten, neststenen of vogelvides of vergelijkbare voorzieningen (zie Figuur 19). Door het slopen van de bebouwing van Tongeren 50 worden mogelijk verblijfplaatsen en beschermd leefgebied van ca 10 paar huismussen vernietigd en verstoord. Er dienen dus minimaal 20 nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd te worden. Voor de nieuwe verblijfplaatsen geldt het volgende:
 - Bied meerdere nestplekken bij elkaar aan. Zorg dat de opening minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
 - Deze verblijfplaatsen moeten in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
 - De verblijfplaatsen moeten op minimaal 3 meter hoogte geplaatst worden;
 - De verblijfplaatsen moeten een minimale broedruimte van 15 x 8 centimeter hebben;
 - De verblijfplaatsen moeten op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht. Zo mogen ze niet te heet worden in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord- of oost-expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets dergelijks;
 - In de directe omgeving van de nieuwe nestplaats moet continu voldoende dekking aanwezig zijn (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), en altijd (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar zijn;
 - Deze verblijfplaatsen moeten tijdig, dat wil zeggen minimaal drie maanden voor de werkzaamheden, aanwezig zijn om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
- Deze tijdelijke verblijfplaatsen moeten, zo ver ze als zodanig functioneren, jaarlijks worden schoongemaakt in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.
- De effectiviteit van de nieuwe verblijfplaatsen moet gemonitord worden.

Figuur 18. Een straal van 200 m rondom Tongeren 50.

Figuur 19. Vogelvide

4 MITIGATIEPLAN BOSWET

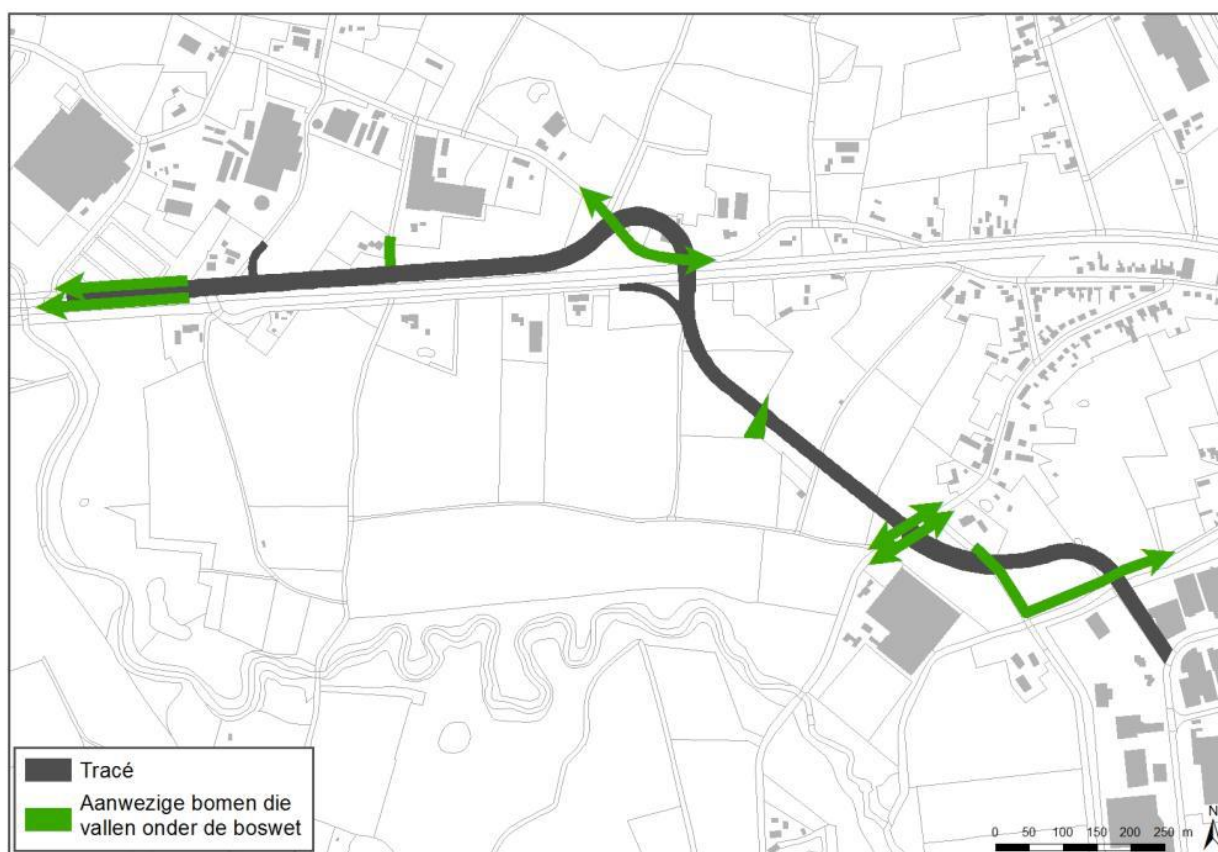
4.1 Inleiding

In Nederland wordt bos beschermd door de Boswet. Daarin staat dat mensen die bos willen kappen, dit moeten melden bij het ministerie van Economische Zaken (EZ). Die kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er ook nieuwe bomen worden aangeplant.

Per 1 januari 2017 valt ook de Boswet onder de Wet Natuurbescherming. Voor houtopstanden blijven de in de huidige Boswet opgenomen meldingsplicht en herbeplantingsplicht ingeval van houtkap bestaan, evenals de geldende mogelijkheid van een individuele ontheffing van deze verplichtingen.

4.2 Mitigatieplan Boswet

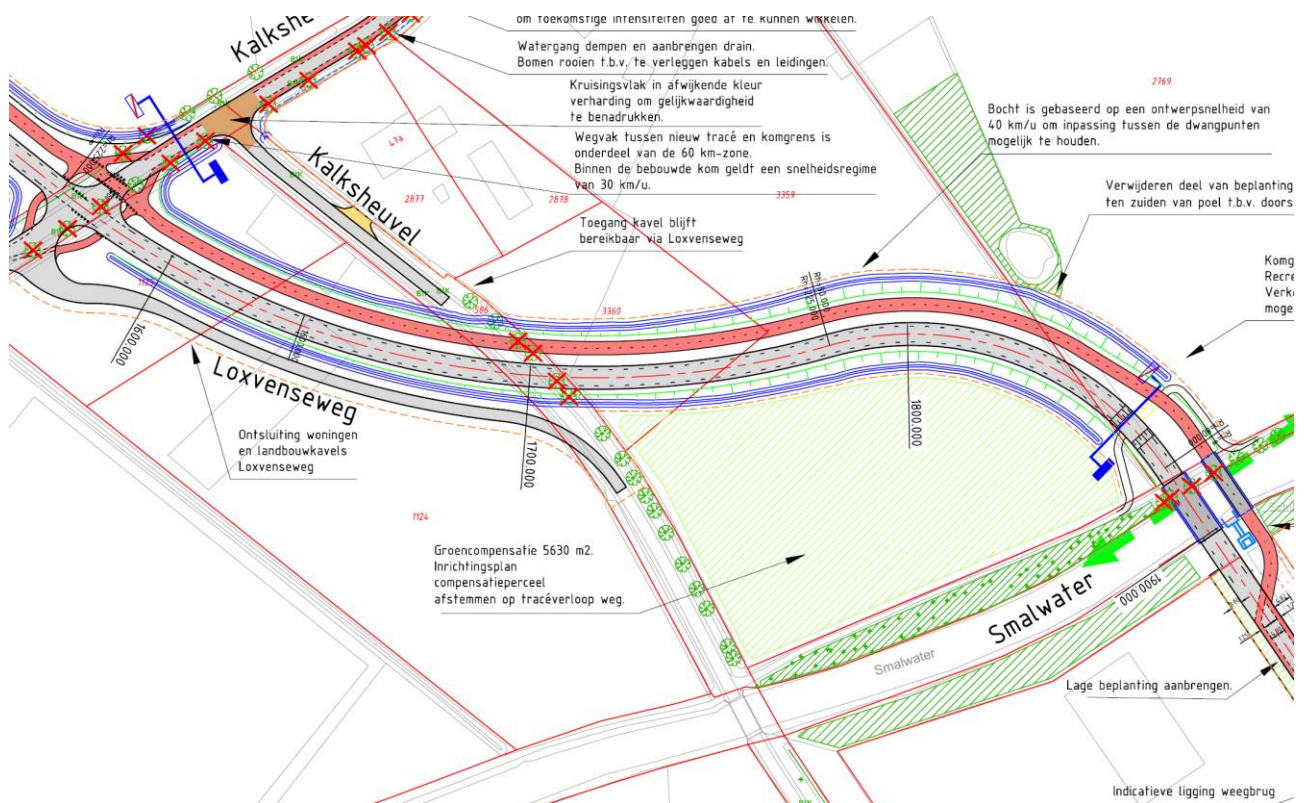
Door de aanleg van de VLK worden laanstructuren en een bosje doorbroken. Onderstaande afbeelding geeft aan waar het tracé bosareaal doorsnijdt dat valt onder de Boswet. In totaal leidt de aanleg van het tracé tot een aantasting van circa 900 m² bos dat valt onder de Boswet.

Figuur 20 Te verwijderen bomen ter hoogte van de kruising van de VLK met percelen die vallen onder de Boswet

Voor de te verwijderen bomen geldt een herplantplicht op een ander perceel dan waar gekapt wordt. Dergelijke compensatie moet bosbouwkundig verantwoord plaatsvinden en over minimaal dezelfde oppervlakte.

In het ontwerp van de VLK is voorzien in de herplant van bomen. Hierbij worden nieuwe laanstructuren langs het noordelijk deel van de weg aangelegd. Deze compenseren ruimschoots de te verdwijnen laanbomen. Daarnaast is een perceel nabij de VLK aangewezen als compensatieperceel. Dit perceel zal als zodanig in het bestemmingsplan ook een passende bestemming krijgen. Hier is ook ruimte voor een eventueel resterende compensatieopgave vanuit de Boswet.

Figuur 21. Groencompensatie locatie (groene vlak) ter hoogte van de kruising van de VLK met de Loxvenseweg, Kalksheuvel en Smalwater.

5 CONCLUSIE

5.1 Algemene broedvogels en gierzwaluw

Door de werkzaamheden kunnen, tijdens het broedseizoen, algemene broedende vogels worden verstoord. Door de kap van bomen en verwijderen van opgaande vegetatie buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) uit te voeren, zijn effecten op algemene broedvogels uitgesloten.

Door het verwijderen van de bebouwing op Tongeren 50 gaat de nestplaats van de boerenzwaluw verloren. Door de werkzaamheden buiten het broedseizoen (1 mei tot 1 oktober) uit te voeren, zijn negatieve effecten op de gierzwaluw uitgesloten. Doordat in de directe omgeving voldoende alternatieve nestlocaties aanwezig zijn, komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

5.2 Vleermuizen

Als gevolg van de aanleg van de VLK worden verscheidenen vliegroutes onderbroken. Door het borgen van hop-overs wordt dit verlies gemitigeerd. Het functionele leefgebied en de gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen wordt hiermee gegarandeerd.

Doordat ter hoogte van verblijfplaatsen geen werkzaamheden plaatsvinden, is er geen sprake van tijdelijk en/of permanent verlies van verblijfplaatsen.

5.3 Steenuil

Door de werkzaamheden en de aanleg van de VLK wordt het leefgebied en het territorium van een steenuil vernietigd en permanent verstoord. Dit verlies wordt gemitigeerd door het realiseren van permanente alternatieve voorzieningen voor de steenuil. Tevens wordt door het nemen van maatregelen 30 hectare suboptimaal en optimaal leefgebied geborgd. De gunstige staat van instandhouding van de soort wordt hiermee gegarandeerd. De exacte inpassing van de mitigerende maatregelen zal met behulp van een steenuil deskundige worden bepaald. Deze definitieve mitigerende maatregelen worden opgenomen in het vast te stellen bestemmingplan VLK.

Als gevolg van de werkzaamheden en het verwijderen van nestlocaties, blijft overtreding van artikel 11 'verstoring van verblijfplaatsen en nestlocaties' van de Flora- en faunawet (en per 1 januari 2017 artikel 3.1 van de Wet Natuurbescherming 'nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen') wel aan de orde.

5.4 Huismus

Als gevolg van de aanleg van de VLK gaan de nestlocaties van huismussen aan de Tongeren 50 verloren. Dit verlies wordt gemitigeerd door het realiseren van permanente alternatieve voorzieningen voor de huismussen. De gunstige staat van instandhouding van de soorten wordt hiermee gegarandeerd.

Als gevolg van de werkzaamheden en het verwijderen van nestlocaties, blijft overtreding van artikel 11 'verstoring van verblijfplaatsen en nestlocaties' van de Flora- en faunawet (en per 1 januari 2017 artikel 3.1 van de Wet Natuurbescherming 'nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen') wel aan de orde.

5.5 Boswet

Voor de aanleg van de VLK worden laanbomen en een bosperceel gekapt. In het ontwerp van de VLK is rekening gehouden met compensatie van de te verwijderen bomen.

5.6 Vervolgstappen

Met inachtneming van onderliggend mitigatieplan is geen sprake van wezenlijke negatieve invloed op beschermde soorten. Er dient wel een ontheffing in het kader van de Ff-wet te worden aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO), of vanaf 1 januari 2017 in het kader van de Wet Natuurbescherming bij de provincie Noord-Brabant.

Voor deze ontheffingsaanvraag dienen de exacte locaties voor de uilenkasten en huismussenverblijfplaatsen bekend te zijn. Ook dient een inventarisatie van het leefgebied van de steenuil plaats te vinden, zodat bepaald kan worden of er 30 hectare optimaal en suboptimaal leefgebied voor de steenuil aanwezig is, of dat er aanvullende mitigerende maatregelen genomen dienen te worden.

Voor de te kappen bomen dient dit voorafgaand aan de kap gemeld worden bij Dienst Regelingen in Dordrecht, of vanaf 1 januari 2017 in het kader van de Wet Natuurbescherming bij de provincie Noord-Brabant. De kap dient vervolgens binnen één jaar na melding plaats te vinden. De kapmelding is overigens geen kapvergunning; of een vergunning voor het kappen van een boom nodig is, bepaalt de gemeente.

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 4205
3006 AE Rotterdam
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Onze referentie: 079153722 0.8

Aanvullend onderzoek steenuilen Boxtel

Door:
Ilco van Woersem
Dianne Sanders

In opdracht van:
Gemeente Boxtel

September 2017

Colofon

Door:

Ecologica
Rondven 22
6026 PX Maarheeze
tel: 0495 - 46 20 70
fax: 0495 - 46 20 79
info@ecologica.eu
www.ecologica.eu

In opdracht van:

Gemeente Boxtel
Postbus 10000
5280 DA Boxtel

Projectnummer: P2017/13

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en auteurs.

Ecologica is niet aansprakelijk voor directe of gevolgschade die voortvloeit uit toepassing van de conclusies, aanbevelingen en resultaten uit dit rapport en overige werkzaamheden van Ecologica. Opdrachtgever vrijwaart Ecologica in deze tevens voor aanspraken van derden.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Wat vooraf ging.....	5
1.3. Opdracht	7
2 Korte gebiedsbeschrijving	9
2.1. Ligging van de Verbindingsweg Ladonk- Kapelweg	9
2.2. Beschrijving	10
2.3. Plannen en voorgenomen maatregelen en werkzaamheden.....	10
3 Aanpak.....	13
3.1. Aanpak	13
3.2. Inventarisatie lokale populatie steenuilen.....	16
3.3. Inventarisatie exacte broedplaatsen steenuilen Tongeren en Kalksheuvel .	18
3.4. Aanbieden alternatieve clusters steenuilenkasten.....	19
4 Actualisatie effectanalyse	23
4.1. Analyse ARCADIS 2016.....	23
4.2. Analyse Ecologica april 2017	23
5 Uitwerking effectieve maatregelen.....	25
5.1. Mitigatieplan ARCADIS.....	25
5.2. Aanvullingen maatregelen Ecologica 2017	26
6 Noodzaak ontheffingsaanvraag.....	27
7 Bronnen	29

1 INLEIDING

1.1. Aanleiding

In het gebied aan de zuidwestzijde van de kern Boxtel zijn verschillende ontwikkelingen voorzien om knelpunten op te lossen op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De gemeente Boxtel wil door een nieuwe wegverbinding (Verbindingsweg Ladonk- Kapelweg; VLK) aan te leggen, de leefbaarheid en verkeersveiligheid van het buurtschap Kalksheuvel vergroten. Daarnaast dient de nieuwe infrastructuur de bereikbaarheid van het bedrijventerrein Ladonk te verbeteren. Het sluiten van de dubbele spoorweg overgang leidt tot een verandering van verkeersstromen. Een deel van het verkeer dat voorheen door het centrum van Boxtel reed, zal nu van de nieuwe weg gebruik moeten gaan maken.

De aanlegwerkzaamheden voor deze nieuwe verbinding en de nieuwe situatie kunnen leiden tot het aantasten, verstoren of vernietigen van beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied. Bij dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen kunnen door de voorgenomen ingreep mogelijk overtredingen plaatsvinden met betrekking tot beschermde plant- of diersoorten en/of beschermde gebieden. Er dient rekening gehouden te worden met bestaand beleid en wet- en regelgeving op het gebied van natuur.

1.2. Wat vooraf ging

De gemeente Boxtel heeft ARCADIS laten onderzoeken welke beschermde natuurwaarden effecten oplopen bij de geplande aanleg van de nieuwe verbindingsweg hoe deze effecten mogelijk zijn te beperken, of een ontheffing voor overtreding van de natuurwetgeving nodig is en naar verwachting verleend kan worden, en welke compensatie dan verplicht is¹. ARCADIS heeft de aanwezigheid van steenuilen vastgesteld, waarvan twee paartjes wellicht negatieve effecten ondervinden van de realisatie van de plannen voor de nieuwe verbindingsweg.

ARCADIS heeft een mitigatie- en compensatieplan gemaakt, met voorstellen om deze schadelijke effecten te beperken en een voorstel voor compensatie uitgewerkt.

Omdat de exacte broedplaatsen nog niet bekend waren, kon de exacte compensatie ook niet berekend worden. Aanbevolen is om dit door een steenuilenexpert te laten doen. Hiervoor heeft de gemeente Boxtel Ecologica uitgenodigd.

¹ Inventarisaties en natuurtoetsen flora en fauna VLK gemeente Boxtel, ARCADIS, 4 juli 2016 en Mitigatieplan flora en fauna VLK, gemeente Boxtel, ARCADIS, 17 november 2016.

1.3. Opdracht

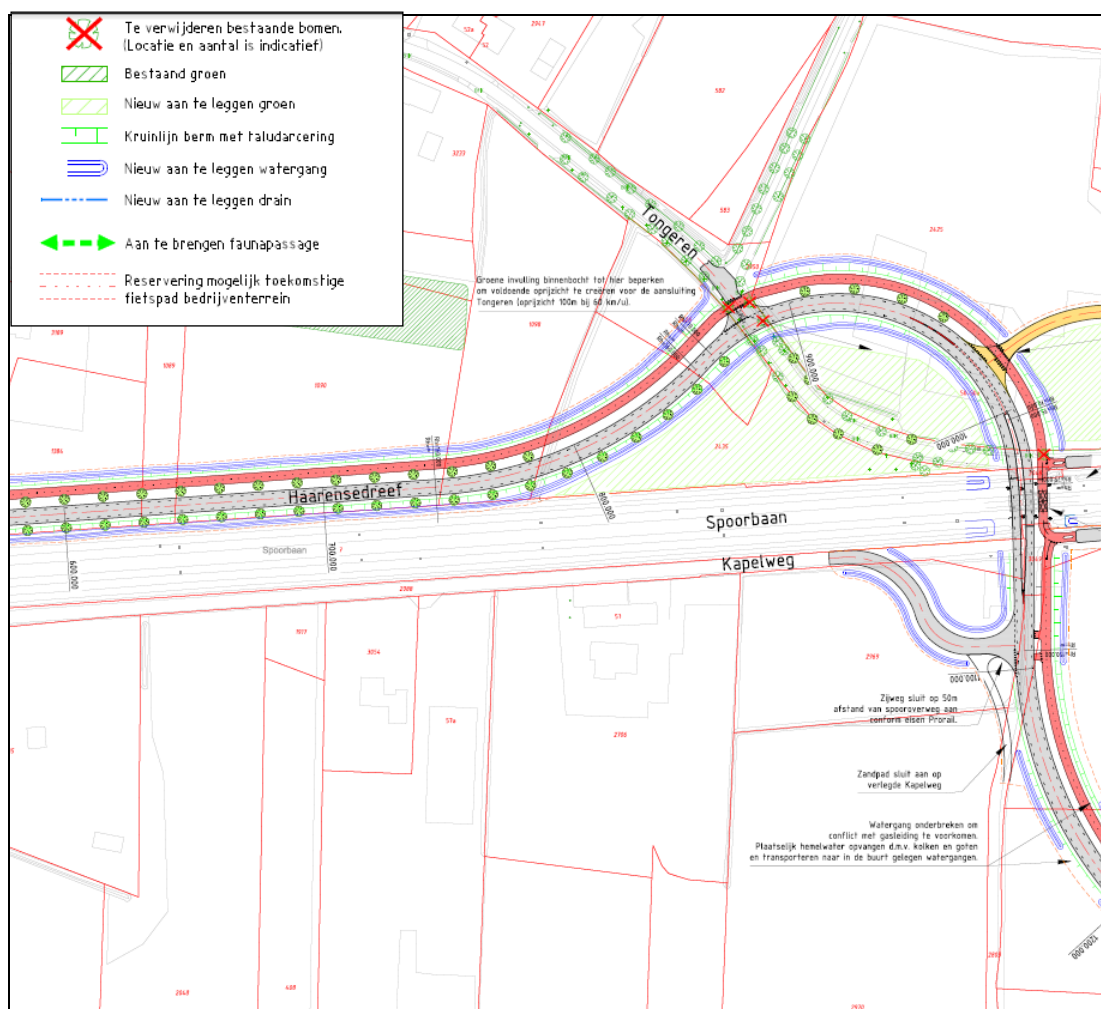
De gemeente Boxtel heeft Ecologica opdracht gegeven:

- aanvullend onderzoek te verrichten naar de exacte broedplaatsen van steenuilen bij Tongeren (omgeving nrs. 48 of 50) en Kalksheuvel (omgeving nr. 47A, hoek Loxvenseweg);
- aanvullend onderzoek te doen naar de lokale populatie van steenuilen (zonder exacte bepaling nestplaatsen) van beide plangebieden, binnen straal van 1000 meter om vastgestelde territoria;
- de effecten op steenuilen en hun jachtgebieden;
- effectieve maatregelen te beschrijven om negatieve effecten op de steenuilen te voorkomen of te beperken.
- te adviseren of wel of geen ontheffingsaanvraag i.v.m. overtreding van verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming bij de provincie Noord-Brabant nodig is en te adviseren over de aanvraag en haalbaarheid van ontheffing.

2 KORTE GEBIEDSBESCHRIJVING

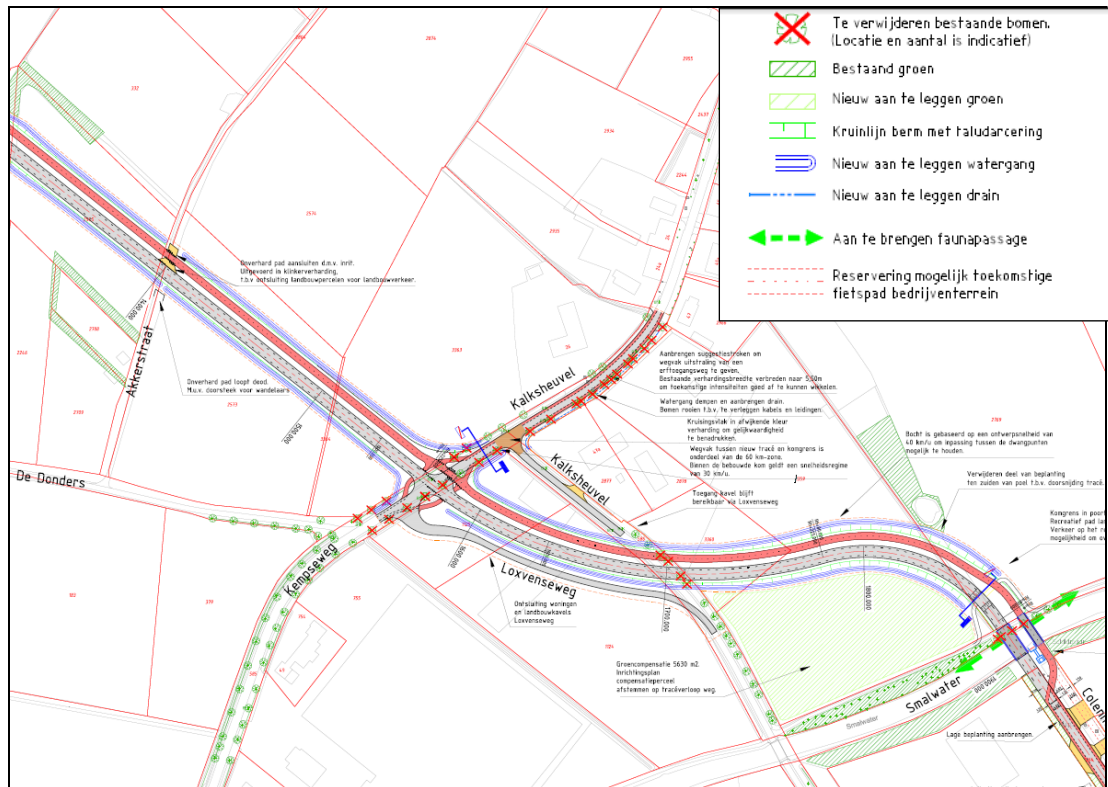
2.1. Ligging van de Verbindingsweg Ladonk- Kapelweg

Het toekomstige tracé van de Verbindingsweg Ladonk – Kapelweg (VLK) is grotendeels door het agrarische gebied ten zuidwesten van Boxtel gepland. Een belangrijke aanpassing vindt plaats langs het spoor bij Tongeren, meer precies ter plaatse van, en aan beide zijden van perceel Tongeren 50. Zie Figuur 1.

Figuur 1: Tracé Verbindingsweg Ladonk – Kapelweg (VLK) ter hoogte van Tongeren (Bron: Gemeente Boxtel)

Een andere ingrijpende verandering vindt plaats bij de kruising Kalksheuvel / Loxvenseweg; zie Figuur 2.

Figuur 2: Aanpassing ten behoeve van VLK bij Kalksheuvel / Loxvenseweg (Bron: Gemeente Boxtel)

2.2. Beschrijving

Het tracé van de VLK wordt vanuit het westen aangesloten op de bestaande Kapelweg, ten noorden van de spoorbaan. Ter hoogte van de weg Vinkenbergh buigt het tracé niet af over het spoor, zoals in de huidige situatie, maar loopt door agrarisch gebied aan de noordzijde van de huidige spoorlijn en kruist de wegen Kromakker en Bakhuisdreef. Het tracé kruist vervolgens twee maal de weg Tongeren, waar laanbomen aanwezig zijn.

Ter hoogte van de weg Tongeren is het tracé gepland op een locatie waar nu een boerderij (Tongeren 50) aanwezig is. Vervolgens gaat het tracé over het spoor. De huidige spoorwegovergang D'ekker wordt vervangen. Het tracé gaat vervolgens richting het zuidoosten om aan te sluiten bij bedrijventerrein Ladonk. Hierdoor worden agrarisch percelen doorkruist met achtereenvolgens een bosperceeltje, wegen met laanbomen en tot slot de watergang Smalwater, met bijbehorende oudere eikenbeplanting op de oever.

2.3. Plannen en voorgenomen maatregelen en werkzaamheden

De start van de realisatie van de verbindingsweg is voorzien eind 2018 / begin 2019.

Ten behoeve van de aanleg van het tracé zijn de volgende werkzaamheden (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde) voorzien:

- * aankoop percelen
- * sloop gebouwen (Tongeren 50: boerderij en schuur)
- * tijdelijk afsluiten van wegen voor doorgaand verkeer

- * kap laanbomen en rooien struiken
- * kap bosje
- * realisatie compenserende maatregelen natuur
- * dempen sloten
- * verwijderen deel bodemprofiel - bouwrijp maken percelen
- * grondwerkzaamheden ten behoeve van nieuwe weglichaam, waterafvoer
- * vervangen van gelijkvloerse spoorwegovergang
- * aanleg brug over de beek Smalwater
- * graven nieuwe bermsloten
- * realiseren verharding nieuwe weg
- * plaatsen verkeersmeubilair
- * herplant laanbomen.

3 AANPAK

3.1. Aanpak

De aanpak is verdeeld in een aantal te nemen stappen, welke hieronder beknopt worden besproken.

1. Inventarisatie territoria lokale populatie steenuilen Tongeren en Kalksheuvel en omgeving.

Steenuilen zijn met behulp van afgedraaide baltsroepen van mannetjes makkelijk te inventariseren.

De mannetjes roepen al vanaf half februari. Onze steenuilspecialist is vanaf half februari drie maal² onder gunstige weersomstandigheden het veld ingegaan, om alle territoria van de lokale populatie ten westen van Boxtel en haar industrieterrein (en rondom Tongeren) vast te stellen.

Dit is gebeurd met de fiets, met behulp van een MP3-speler met vier soorten roepen van steenuilen en een luidspreker. Door de terugroepende mannetjes steenuilen goed te karteren kon een compleet beeld worden verkregen van de totale hier aanwezige deelpopulatie.

Inventariseren door de baltsroep na te bootsen kan in de periode van half februari tot half april. In deze periode zijn steenuilen zeer actief en reageren ze in het algemeen goed op geluid. Vanaf het moment dat vrouwtjes eieren gaan leggen, in de loop van april, neemt de roepactiviteit sterk af³.

2. Het tweesporenbeleid: parallelle weglokactie

Onmiddellijk na de eerste territoriumkartering (februari 2017) zijn drie clusters van drie steenuilenkasten opgehangen, om de paartjes steenuil in de beïnvloede gebieden (Tongeren 48 / 50 en Kalksheuvel / Loxvenseweg) te verleiden op een andere plaats te gaan broeden.

Dat is niet gebeurd in territoria van andere steenuilen, om wrijvingen tussen broedparen en het ongewenst verlaten van nestplaatsen te voorkomen.

² Uit Soortenstandaard steenuil, 2014

³ Handleiding inventariseren steenuilen, 2006

Deze weglukkasten:

- * zijn voorzien van martersluisjes, zodat predatie door steenmarters niet mogelijk is;

Figuur 3: Steenuil bij steenuilenkast met martersluis (Foto: Vogelbescherming)

- * zijn opgehangen binnen een straal van 100 - 320 meter (in goede muizenjaren jagen steenuilen zelden verder dan 90 - 100 meter van hun broedplaats) van de oude nestplaats;
- * zijn opgehangen in een halfopen landschap met veel schuilplaatsen, waardoor predatie door roofvogels en bosuilen beperkt kan blijven.

Door deze maatregelen al zo vroeg mogelijk in 2017 te nemen, kregen de paartjes steenuilen de kans om de nieuwe nestkasten in gebruik te nemen. In 2017 zijn de steenuilen en hun broedsucces gemonitord.

In 2018 worden de steenuilen en hun broedsucces opnieuw gemonitord.

3. Inventarisatie exacte broedplaatsen paartjes steenuilen Tongeren en Kalksheuvel

In februari 2017 is aan de hand van de gekarteerde territoria een dagbezoek afgelegd aan de percelen bij Tongeren 48 en 50 en Kalksheuvel 17A / Loxvenseweg en nabije omgeving. Hier is bij de verschillende bewoners (en/of hun burens) navraag gedaan over broedende steenuilen en hun nestplaatsen en zijn de percelen en gebouwen (en eventueel rommelhoeken en knotwilgen) uitgekamd. Alle bewoners werkten mee bij de betreding / bezoek van hun erf.

4. Actualisatie effectanalyse

Er is in deze rapportage omschreven welke maatregelen in het plangebied zullen plaatsvinden en in welk seizoen ze zullen worden uitgevoerd (inbreng opdrachtgever).

Op basis hiervan en op basis van de nieuw verzamelde data is gekeken op welke territoria / broedplaatsen van steenuilen effecten te verwachten zijn (actualiseren effectanalyse ARCADIS).

Voor de steenuil geldt de uitgebreide toets bij de afhandeling van aanvragen voor ontheffingen of omgevingsvergunningen. Daarbij hoort het volgende beoordelingskader:

- *In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantingsplaats en de rust- en/of verblijfplaats aangetast door de voorgenomen activiteiten?*

- ***Is er een wettelijk belang?*** Eén van de volgende belangen moet gelden:

- *bescherming van flora en fauna (b)*

- *veiligheid van het luchtverkeer (c)*

- *volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*

- ***Is er een andere bevredigende oplossing*** voor de volgende zaken?:

- *de locatie*

- *de inrichting op de locatie*

- *de wijze van uitvoering van de werkzaamheden.*

- ***Komt de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie niet in gevaar?*** In principe wordt bij vogels getoetst op het niveau van de landelijke gunstige staat van instandhouding.

Vanwege de geringe dispersiecapaciteit van de steenuil wordt op lokaal niveau getoetst.

5. Uitwerking effectieve maatregelen

Op basis van de geactualiseerde effectanalyse zal het mitigatieplan van ARCADIS (indien relevant) worden aangevuld met op maat gesneden maatregelen; op basis van de Soortenstandaard (tegenwoordig Kennisdocument) van de steenuil en op basis van onze eigen kennis en ervaring zullen effectieve maatregelen worden beschreven om schade aan de steenuilen, hun broedplaatsen en hun jachtgebied te voorkomen of (als dat niet kan) te beperken. De mogelijkheid bestaat ook, dat door de snelle actie in februari 2017 de steenuilen al weggelokt zijn en dat minder maatregelen nodig blijken te zijn.

6. Inschatten noodzaak ontheffingsaanvraag

Als de weglوکactie niet gelukt is, en uit de inventarisatie blijkt dat één of twee paren steenuilen een nestplaats of een significant deel van hun jachtgebied kwijtraken, dan is een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming nodig.

In deze rapportage staan de stappen van de vergunningsaanvraag globaal uitgewerkt en wordt het juiste tijdstip van de aanvraag bij de provincie Noord-Brabant geadviseerd (rekening houdende met de verwachte behandelingstijd van zes maanden).

Als er (rest)effecten zijn, zijn er ook verdere mitigerende en compenserende maatregelen nodig, welke in het kader van de vergunningsaanvraag beschreven zullen worden.

7. Omgang nieuwe Wet Natuurbescherming

In deze aanpak is uitgegaan van de Wet natuurbescherming, die per 1 januari 2017 in werking is getreden. De interpretatie van de nieuwe Wet natuurbescherming is op dit moment echter nog niet volledig helder, door het ontbreken van een uitleg van de uitwerking door het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant). Ook nieuwe jurisprudentie kan voor nieuwe inzichten zorgen. Voor zover duidelijk uit de wettekst, de behandeling van de wet in de Kamers en de provinciale verordening (Noord-Brabant), worden de gevolgen vanuit deze nieuwe wet meegenomen in dit onderzoek.

3.2. Inventarisatie lokale populatie steenuilen

3.2.1. Inventarisatiedata en weersomstandigheden

De ecologen van Ecologica zijn in totaal vijf maal in het veld geweest; zie tabel 1.

Tabel 1: onderzoeksdata Ecologica, voorjaar 2017 Gevoelige periode van steenuil.

Datum	Tijdstip	Weer	Bijzonderheden
2 maart 2017	20.00 - 00.15 u.	4° C; soms regen; 4 Bft; waterkoud!	eerste inventarisatie, door twee ecologen, op de fiets
15 maart 2017	09.00 - 17.00 u.	10° C; droog; bewolkt; 2 Bft	2 ecologen: inventarisatie exacte broedplaatsen; overleg gemeentehuis
21 maart 2017	09.00 - 13.00 u.	8° C; droog; bewolkt; 3 Bft	hulp bij ophangen drie clusters van drie nestkasten
30 maart 2017	19.00 - 23.00 u.	14° C; droog; bewolkt; 3 Bft	2e inventarisatie, door twee ecologen, op de fiets
20 april 2017	20.30 - 00.30 u.	4° C; droog; bewolkt; 2 Bft; koud	laatste inventarisatie; vanuit auto

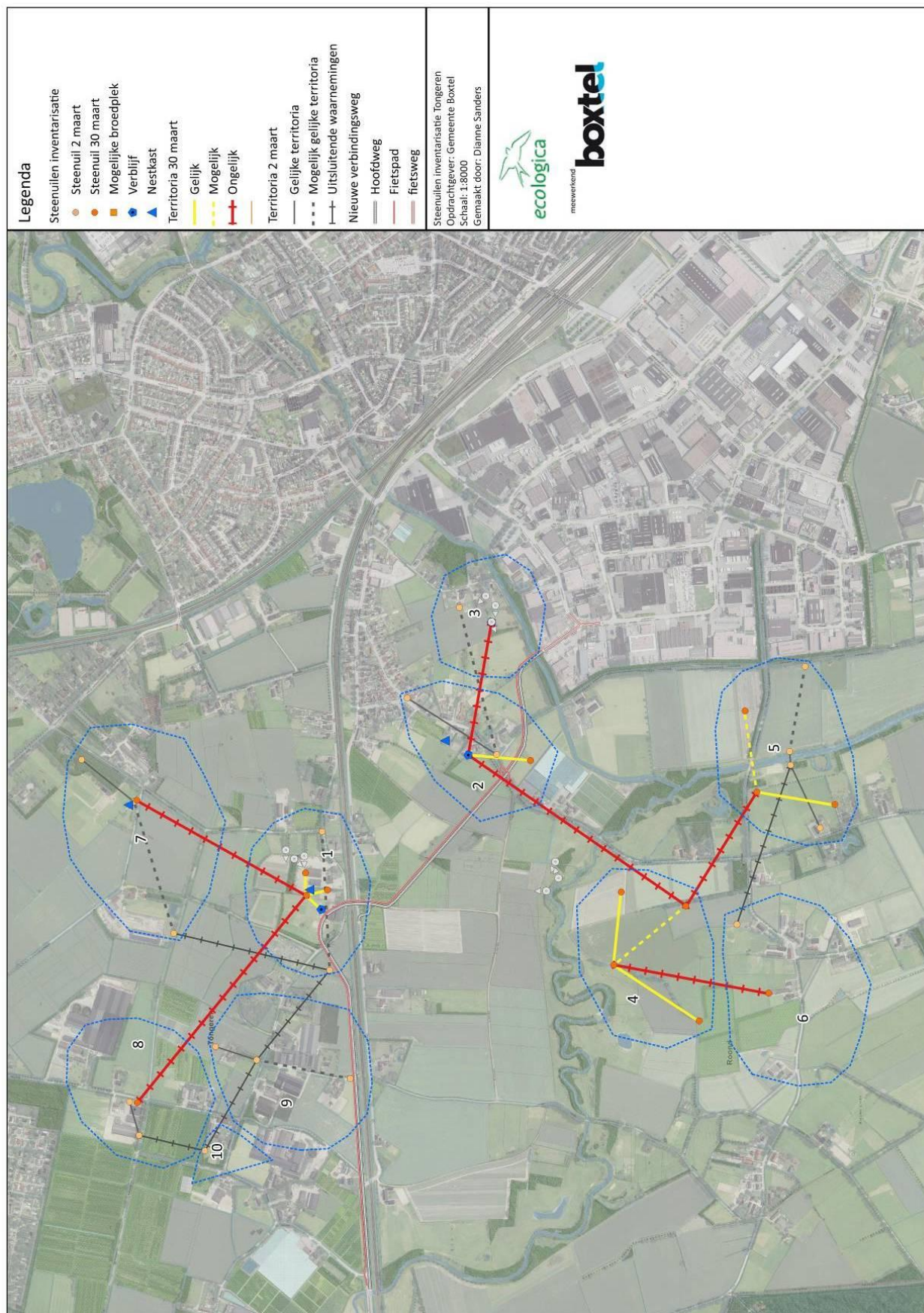
Op 2 maart, 30 maart en 20 april 2017 hebben de territoriumkarteringen plaatsgevonden. De eerste twee maal door twee ecologen simultaan op de fiets; de laatste keer vanuit de auto en deels lopend.

De weersomstandigheden waren nimmer optimaal, maar de steenuilen reageerden fel op de (op de MP3-spelers) afgedraaide roepen en waren goed inventariseerbaar.

De periodes tussen de inventarisaties bedroeg minimaal 18 dagen (moet minstens 10 dagen zijn).

Tijdens de inventarisaties is extra gelet op elkaar-uitsluitende waarnemingen (tegelijk roepende mannetjes!). Alle waarnemingen zijn op goede veldkaarten vastgelegd en op kantoor digitaal ingevoerd.

De drie inventarisaties hebben geleid tot een opvallend hoog aantal territoria in het onderzoeksgebied van 1 kilometer rondom de beide bekende broedplaatsen: zie Figuur 4.

Figuur 4: Steenuilenterria in het voorjaar van 2017 in het onderzoeksgebied Bortel west

3.2.2. Observaties

Tijdens de drie avond-nachtinventarisaties zijn de volgende observaties verricht:

- * op 35 plaatsen binnen het onderzoeksgebied werden steenuilen gehoord of gezien.
- * er is in het onderzoeksgebied een groot aanbod van goede steenuilenkasten op geschikte plaatsen, dankzij actieve mensen (uilenwerkgroep), die verstand van zaken hebben;
- * de inventarisatie van eind april leidde niet tot nieuwe inzichten; alle bekende dieren reageerden en er reageerden geen nieuwe dieren, in nieuwe territoria.

3.2.3. Conclusies

De volgende conclusies kunnen worden getrokken:

- * op basis van de elkaar-uitsluitende waarnemingen en de gehanteerde fusie-afstand (500 meter - SOVON) zijn minimaal 10 territoria in het onderzoeksgebied vastgesteld, eerlijk verdeeld: vijf ten noorden de spoorlijn, vijf ten zuiden. Dit is, gezien de grote overlap van beide cirkels (om de broedplaatsen), een dichtheid van ongeveer 3 paar per 100 ha. De in Nederland maximaal berekende dichtheid is 6,5 territoria steenuilen per 100 ha (Atlas van de Nederlandse Broedvogels; SOVON / Natuurmonumenten, 1979)
- * de broedplaatsen liggen soms maar 250 meter uit elkaar. Dat is minimaal, hetgeen betekent dat het gebied zeer geschikt is voor steenuilen en de voedselvoorziening goed is.

3.3. Inventarisatie exacte broedplaatsen steenuilen Tongeren en Kalksheuvel

Op 15 maart 2017 zijn overdag de mogelijke broedplaatsen van de steenuilen van Tongeren (50) en hoek Kalksheuvel / Loxvenseweg opgespoord.

De steenuil van Tongeren kon werkelijk overal broeden; overal werden de dieren door de omwonenden gezien. Rond de percelen Tongeren 48 en 50 (de vermoedelijke broedplaats van de steenuilen die daar hinder gaan krijgen van de aanleg van de nieuwe rondweg) was een felle strijd gaande om de beschikbare broedplaatsen in uilenkasten, tussen kauwtjes, holenduiven en steenuilen. De exacte broedplaats kon niet gevonden worden; wel werd een optimale plaats gevonden voor het ophangen van de weglok-nestkasten, ten noordoosten van het loon- en transportbedrijf van Van Pinxteren, op perceel Tongeren 48. De broedplaats van het paartje "hoek Kalksheuvel / Loxvenseweg" bleek al twee jaar in een steenuilenkast achter op het perceel Kalksheuvel 26 te zijn. Daarvoor broedden de steenuilen in de nok van het dak van het huis aan de Kalksheuvel 45A, en vier jaar geleden (2013) broedden er steenuilen in de steenuilenkast achter op het erf van Kalksheuvel 24. De bekende territoria (ARCADIS 2016) hebben dus andere broedplaatsen dan in 2016 werd aangenomen:

- * niet op Tongeren 48, maar op het perceel Tongeren 50;
- * niet op Kalksheuvel 47A, maar in een nestkast op het erf van Kalksheuvel nr. 26.

3.4. Aanbieden alternatieve clusters steenuilenkasten

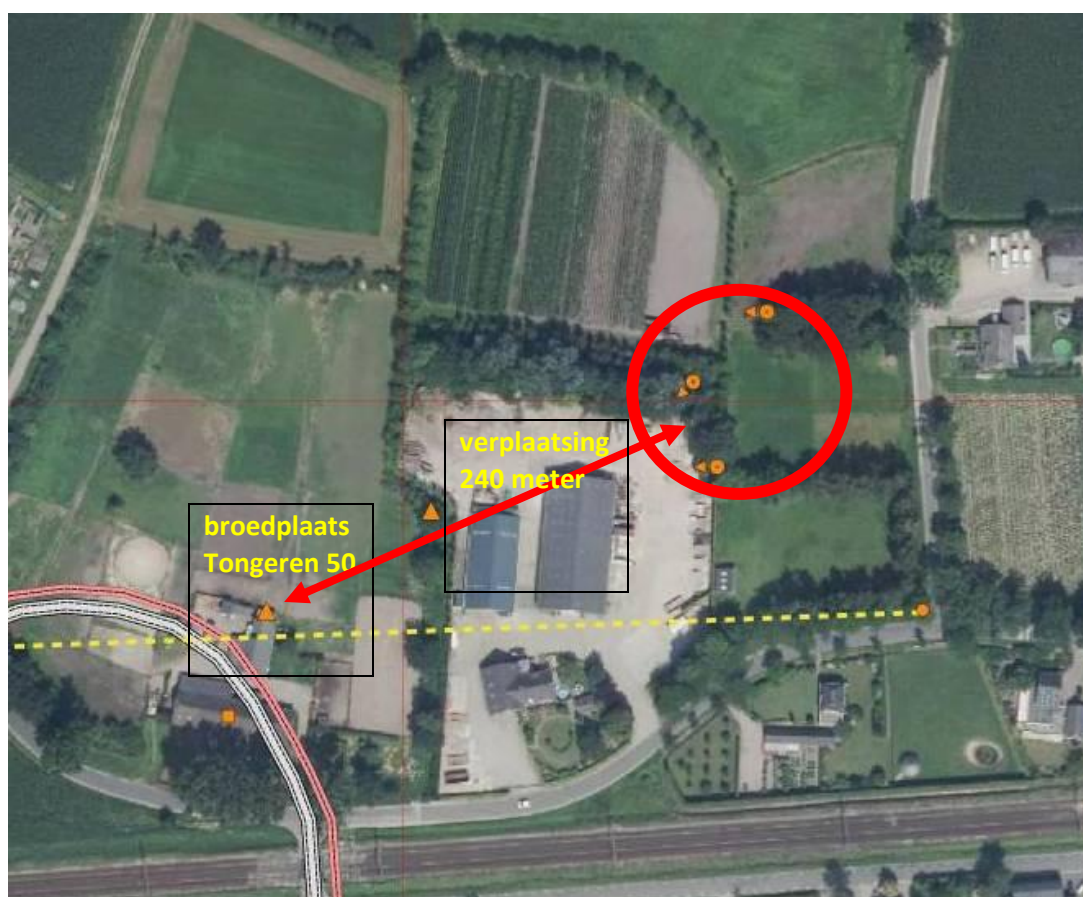
Om in een zo vroeg mogelijk stadium (vòòr de eileg) te pogen de steenuilen die broeden bij perceel Tongeren 50 en Kalksheuvel 26 al te bewegen elders te gaan broeden, zijn drie clusters van elk drie goede (marterwerende) steenuilenkasten verder weg van de geplande verbindingsweg geplaatst.

In overleg met de gemeente en de eigenaars is besloten voor de steenuilen van de Tongeren één cluster van drie kasten op te hangen ten noordoosten van het loon- en transportbedrijf van Van Pinxteren (Tongeren 48).

Als mogelijk alternatief voor de steenuilen van Kalksheuvel op nr. 26 zijn twee clusters opgehangen: bij de familie Sanders aan de Molengraafseweg 18A en aan bomen in bosjes langs de Kleine Aa (bij de halfnatuurlijke graslanden van Natuurmonumenten).

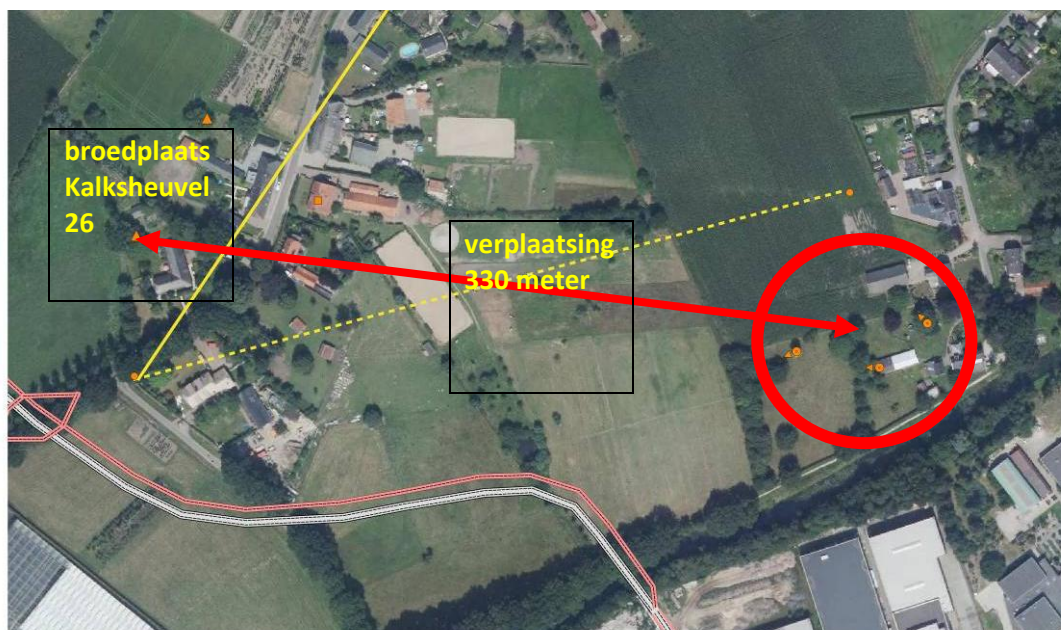
De gemeente heeft voor negen uitstekende steenuilenkasten gezorgd, met martersluis, en deze negen nestkasten zijn op 21 maart 2017 door ervaren klimmers op geschikte plaatsen opgehangen.

Zie de kaartjes op Figuren 5, 6 en 7.

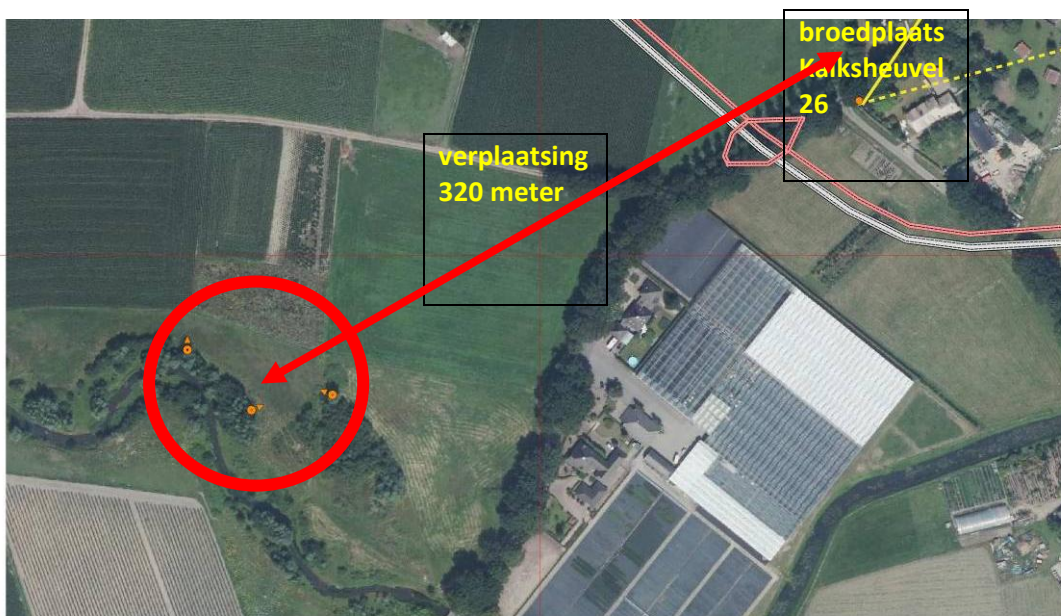
Figuur 5: Nieuw opgehangen cluster steenuilenkasten 21 maart 2017 Tongeren 48 e.o. in rode cirkel

Legenda: = nieuw opgehangen kast; de pijl wijst naar de richting van de voorkant
roze en witte lijn: geplande tracé VLK

Figuur 6: Nieuw opgehangen steenuilenkasten 21 maart 2017 Molengraafseweg 18A, in rode cirkel.

Legenda: = nieuw opgehangen kast; de pijl wijst naar de richting van de voorkant; roze en witte lijn: geplande tracé VLK

Figuur 7: Nieuw opgehangen steenuilenkasten 21 maart 2017 bosjes langs Kleine Aa (Natuurmonumenten), in rode cirkel.

Legenda: = nieuw opgehangen kast; de pijl wijst naar de richting van de voorkant; roze en witte lijn: geplande tracé VLK

De tweede avond-nachtinventarisatie, van 30 maart 2017, werd zeer vroeg gestart, om al bij daglicht eventueel aanwezige steenuilen te kunnen spotten. Deze aanpak loonde; zowel aan de Molengraafseweg als bij de boerderij Tongeren 50 werden de steenuilen gespot.

In de meest westelijke van de op 21 maart opgehangen kasten bij de Molengraafseweg bleek al een steenuil te verblijven; uit de kerkuilenkast in de schuur van Tongeren 50 wipte ook een steenuil.

Later in de avond riepen de mannetjes van deze paartjes volop bij de aanwezige nestkasten.

Bij de cluster langs de Kleine Aa riepen nog geen dieren, maar wel reageerde wel een (nieuw) mannetje aan de zuidzijde van de Kleine Aa.

3.4.1. Conclusies

De weglोकactie van 21 maart 2017 heeft voor wat betreft de beide bedreigde broedplaatsen in de zomer van 2017 nog geen succes opgeleverd. Weliswaar zit al een steenuil in één van de drie kasten aan de Molengraafseweg, maar dit blijkt een dier van een ander territorium te zijn dan dat van Kalksheuvel 26.

Figuur 8: Steenuil in recent opgehangen steenuilenkast bij familie Sanders, Molengraafseweg 20

En de steenuil van Tongeren 50 broedt waarschijnlijk in de kerkuilenkast van de schuur en nog niet in de net opgehangen cluster nestkasten, 240 meter naar het noordoosten.

Er rest slechts geduld. De opgehangen steenuilenkasten zijn van goede kwaliteit; het feit dat er liefst drie geschikte kasten vlak bij elkaar hangen, op rustige plaatsen, is zeer aantrekkelijk voor de uiltjes.

Over blijft de vraag of de jachtgebieden rondom de nieuwe locaties net zo geschikt zijn als die van de huidige broedplaatsen. Het antwoord op deze vraag wordt na de monitoring van 2018 beantwoord.

4 ACTUALISATIE EFFECTANALYSE

4.1. Analyse ARCADIS 2016

In de rapporten van 2016 van ARCADIS staan de volgende analyses:

1. er zijn twee territoria van steenuilen die mogelijk negatieve effecten van de aanleg van de rondweg oplopen (Tongeren 48 - verlies broedplaats en deel jachtgebied en Kalksheuvel 47A - verlies deel jachtgebied)
2. de effecten op deze territoria zijn te verminderen door de steenuilen door het plaatsen van nestkasten alternatieve nestplaatsen aan te bieden, die verder van de plaatsen van ingreep afliggen: die van Tongeren 48 naar het westen; die van Kalksheuvel 47A naar het noorden of naar het oosten;
3. tevens dient extra sterfte van steenuilen door de toename / het dichterbij zijn van het verkeer te worden voorkomen;
4. omdat delen van jachtgebieden verloren gaan, dient ook een kwalitatieve verbetering van minder geschikte delen van het jachtgebied plaats te vinden. Er dient minstens 30 ha geschikt jachtgebied / paartje aanwezig te zijn.

4.2. Analyse Ecologica april 2017

Ecologica concludeert naar aanleiding van haar onderzoeken:

1. Het onderzoeksgebied Boxtel West is uitermate geschikt voor steenuilen getuige de 10 aanwezige territoria, met een berekende dichtheid van 3 paar / 100 ha. Door de wegaanleg zal de broedplaats van één paartje (Tongeren 50) en delen van het jachtgebied van twee paartjes steenuil (Tongeren 50 en Kalksheuvel 26) verloren gaan. Er dienen maatregelen te worden genomen om het verlies van de nestplaats en het verlies van een deel van het jachtgebied van twee paartjes steenuilen te voorkomen, te mitigeren (verzachten) of te compenseren. Dit dient te geschieden door:
 2. het aanbieden van alternatieve broedplaatsen op voor de steenuilen geschikte plaatsen waar geen andere steenuilen een territorium hebben; dit is maart 2017 gebeurd. Voor de steenuilen van Tongeren 50 zijn drie nestkasten naar het oosten (niet naar het westen - daar zitten al steenuilen) opgehangen; voor de steenuilen van Kalksheuvel 26 zijn drie nestkasten naar het zuiden en drie nestkasten naar het oosten opgehangen (niet naar het noordwesten - daar is na de aanleg van de verbindingswegweg te weinig jachtgebied aanwezig).
 3. het voorkomen van extra sterfte van steenuilen (door de toename / het dichterbij zijn van het verkeer) door het planten van hoge beplanting langs de verbindingsweg en het voedselarm houden van de nieuwe bermen;
 4. kwalitatieve verbetering van de jachtgebieden rondom de clusters nieuw opgehangen jachtgebieden.
- Tijdens de vier veldbezoeken hebben de ecologen van Ecologica het onderzoeksgebied rondom de nieuwe broedplaatsen ingedeeld in vier klassen:

- A. zeer geschikt leefgebied (schapen- en paardenweides; gazons; boomgaarden; rommelige erven, houtwallen)
- B.. redelijk geschikt leefgebied (begaasde koeienweides; slootranden; tuinen; opslag van hout, stenen e.d.)
- C. matig geschikt leefgebied (productiegrasland / kuilgrasland zonder begrazing; ruige bermen; kwekerij; net ingezaaid bouwland e.d.)
- D. ongeschikt leefgebied (verharding; open water; begroeide maïsakkers)

Later, in het vergunningentraject worden mogelijkheden voor optimalisatie van jachtgebied gezocht, bijvoorbeeld door het omvormen van overhoekjes tot geschikt steenuilenjachtgebied. Ook worden afschermende natuurstroken gerealiseerd, ter plaatse van Tongeren 50 en Kalksheuvel 27/47a.

Het streven is de optimalisatie van de jachtgebieden te zoeken binnen 100 meter van de nieuwe broedplaatsen. Volgens de studie van Bremer, L. van den, van Harxen, R. & Stroeken, R. uit 2009 (Terreingebruik en voedselkeus van broedende steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/02) jagen de steenuilen in goede muizenjaren nauwelijks verder dan 90-100 meter van hun broedplaats; in slechte muizenjaren kan dat oplopen tot wel 300 meter.

5 UITWERKING EFFECTIEVE MAATREGELEN

5.1. Mitigatieplan ARCADIS

In de rapporten van 2016 van ARCADIS staan de volgende mitigerende maatregelen uitgewerkt:

- "De onderstaande maatregelen dienen hierbij te worden uitgevoerd:
 - * werken buiten gevoeligste periode (februari – juli)
 - * aanbieden nieuwe nestkasten buiten invloedssfeer nieuwe verbindingsweg, maar niet binnen territorium ander steenuilenpaar, maar bereikbaar door huidige paartjes (bij voorkeur binnen 300 meter van huidige broedplaatsen), liefst in noordwestelijke richting, op geschikte plaatsen
 - * aanbieden van clusters van duurzame marterproof nestkasten (uitgevoerd maart 2017)
 - * duurzaam onderhoud nestkasten
 - * indien rondom nieuwe plaats nestkasten minder goed jachtgebied is: opwaarderen kwaliteit jachtgebied (van slecht tot suboptimaal en van suboptimaal tot optimaal)
- Dit kan door:
- zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken.
 - zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes;
 - zorg voor bescherming tegen aanrijding langs de nieuwe weg-aansluitingen, zowel bij de huidige nestplaats als op de nieuwe nestlocatie. Dit kan door het aanplanten van hagen die de soort de hoogte in leiden zodat ze op hoogte de weg over moeten gaan. Dit kan ook door hoog struweel tot ontwikkeling te brengen. Deze beplanting dient 4 meter hoog te zijn en zo dicht mogelijk op de weg geplaatst te worden. Om te voorkomen dat er geschikt foerageergebied ontstaat in de berm tussen het fietspad en de weg dient het bermbeheer hierop te worden aangepast (vegetatie kort houden);
 - * de effectiviteit van de genomen maatregelen moet gemonitord worden;
 - * het effect van de te nemen maatregelen moet duurzaam zijn. Dit kan door afspraken te maken met een uilenwerkgroep of met de eigenaren van de nieuwe locaties. Hierbij dienen de maatregelen voor minstens 10 jaar geregeld te zijn.

Er dient in totaal 30 hectare optimaal en suboptimaal leefgebied voor de steenuil aanwezig te zijn."

5.2. Aanvullingen maatregelen Ecologica 2017

Er gaan bij Tongeren 50 en Kalksheuvel 26 delen van geschikt jachtgebied van steenuilen verloren.

De initiatiefnemer dient ervoor te zorgen dat voldoende redelijk tot goed jachtgebied voor steenuilen binnen een straal van 100 - 300 meter om de nestkast(en) aanwezig blijft, voldoende om succesvol jongen groot te brengen en voldoende om de winter te overleven.

Dit kan volgens ARCADIS onder andere door:

- zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door het aanplanten van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken;
- zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes.

Wanneer een paartje op een andere locatie gaat broeden, betekent dit dat zij het territorium (inclusief jachtgebied) als geschikt beoordeelt. Als de steenuilen naar de alternatieve locaties verhuisd zijn, is er geen noodzaak meer om het jachtgebied te verbeteren.

Als de steenuilen niet verhuizen naar de alternatieve nestplaatsen, dan zullen de aanwezige territoria (lees: jachtgebieden) onvoldoende geschikt zijn om succesvol jongen groot te brengen of de winter goed door te komen. Dan dient extra geschikt jachtgebied gerealiseerd te worden.

Tijdens het vergunningentraject zal de gemeente zorgdragen dat er voor beide broedparen voldoende geschikt jachtgebied aanwezig is.

Nota bene:

Als de steenuilen inderdaad de alternatieve broedplaatsen in gebruik nemen, geraken beide broedplaatsen verder van de doorgaande wegen af, verder dan in de huidige situaties het geval is. Het aantal verkeersslachtoffers van beide territoria zal daarom eerder af- dan toenemen. Daarom hoeven er dan (in geval van verhuizing naar alternatieve broedplaatsen) ook geen extra maatregelen te worden genomen tegen een eventuele toename van verkeersslachtoffers.

Het kort houden van de bermvegetatie is geen goede maatregel. Steenuilen zijn kleine uiltjes, die bij voorkeur boven korte vegetaties jagen. Juist het kort houden van de bermvegetaties zal leiden tot intensievere bejaging van deze bermen en meer verkeersslachtoffers. Er moeten dus maatregelen worden uitgevoerd waardoor steenuilen niet in de bermen gaan jagen, zoals het voorkomen van vestiging van muizen in de wegbermen, door deze bermen ultiem voedselarm te maken (gebruik van schraal zand in plaats van voedselrijke grond).

6 NOODZAAK ONTHEFFINGSAANVRAAG

De gemeente Boxtel heeft de steenuilenpopulatie gedurende twee achtereenvolgende jaren (2016, 2017) goed, door erkende bureaus en steenuilenspecialisten, laten onderzoeken.

De gemeente Boxtel heeft drie clusters van drie goede, marterproof steenuilenkasten in de buurt van Tongeren 50 en Kalksheuvel 26 op alternatieve broedplaatsen opgehangen.

De gemeente Boxtel laat in 2018 de steenuilen en hun broedsucces wederom monitoren.

De gemeente Boxtel gaat afschermende groenstroken bij Tongeren 50 en Kalksheuvel 27 / 47A aanleggen, om verkeersslachtoffers te voorkomen.

Als de komende jaren de verplaatsing van de steenuilen van Tongeren 50 en Kalksheuvel 26 slaagt

en

er binnen een straal van 300 meter van de nieuwe broedplaatsen nog voldoende redelijk tot zeer geschikt jachtgebied aanwezig is,

dan

heeft de gemeente Boxtel er alles aan gedaan om schade aan de steenuilen te voorkomen en behoeft geen ontheffing te worden aangevraagd en verkregen.

Als de weglोकactie niet lukt en eind 2018 / begin 2019 de werkzaamheden starten, dan dient wèl een ontheffing te worden aangevraagd.

Dan zal een nòg (pro)actievere aanpak plaats moeten vinden, waarbij voldoende geschikt jachtgebied aanwezig moet zijn, om te voorkomen dat de aanleg van de nieuwe verbindingsweg leidt tot vermindering van de broedresultaten van beide paren steenuilen.

Advies voortgang :

- de gemeente Boxtel laat tijdens het broedseizoen 2018 de steenuilen weer monitoren;
- indien opportuun (de steenuilen zijn niet verhuisd), dan dient juni 2018 een ontheffing bij de provincie Noord-Brabant te worden aangevraagd, vergezeld van een goed onderbouwd Projectplan, waarin effectieve maatregelen voor de steenuilen en hun jachtgebieden zijn opgenomen.

Tot heden (september 2017) is door de gemeente proactief opgetreden, zijn de door de natuurwetgeving beschermde dieren goed onderzocht en is zorgvuldig gehandeld (o.a. door drie clusters van elk drie marterproof steenuilenkasten op te hangen).

Ook in 2018 zal deze zorgvuldige aanpak plaatsvinden, waarbij de wens is om met medewerking van bewoners nog een vierde cluster van drie marterproof steenuilenkasten in de buurt van Kalksheuvel 26 op te hangen. Ook zal in 2018 weer monitoring van de broedresultaten van de betreffende steenuilen plaatsvinden.

De gemeente zal alles doen om de gunstige staat van instandhouding van deze regionale deelpopulatie steenuilen te borgen en het broedsucces van betreffende paren steenuilen te garanderen.

Het ligt in de lijn der verwachting, met bovengenoemde feiten in het achterhoofd, dat (als de steenuilen in 2018 niet van hun oude broedplaatsen zijn vertrokken) een ontheffing van

de Wet natuurbescherming, met een goed onderbouwd Projectplan met effectieve mitigerende en compenserende maatregelen (conform het Kennisdocument voor de steenuil, 2017) voor één of maximaal twee paar steenuilen toegekend zal worden en dat de aanleg van de verbindingsweg niet onhaalbaar wordt door een belemmering vanuit de Wet natuurbescherming.

7 BRONNEN

ARCADIS, Natuurtoetsen flora en fauna VLK, gemeente Boxtel, 4 juli 2016

ARCADIS, Mitigatieplan flora en fauna VLK, gemeente Boxtel, 17 november 2016

Bremer L. van den , van Harxen R. & Stroeken R. 2009. Terreingebruik en voedselkeus van broedende steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen

Gemeente Boxtel: divers kaartmateriaal, 2017

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Ministerie van Economische Zaken, Soortenstandaard steenuil versie 2.0, december 2014.

Pascal Stroeken en Ronald van Harxen, Het inventariseren van steenuilen, 2006

Natuurmonumenten / SOVON: Atlas van de Nederlandse broedvogels, 1979

SOVON: Atlas van de Nederlandse vogels, 1987

SOVON: Atlas van de Nederlandse broedvogels, 2002

Telefonische verleggen met de Omgevingsdienst